

SPRAWOZDANIE ROCZNE
ANNUAL REPORT

2020

INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH
AGRICULTURAL AND FOOD QUALITY INSPECTION

IJHARS

Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r.

o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

Jakość handlowa to cechy artykułu rolno-spożywczego dotyczące jego właściwości organoleptycznych, fizykochemicznych i mikrobiologicznych w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagania wynikające ze sposobu produkcji, opakowania, prezentacji i oznakowania.

SPRAWOZDANIE ROCZNE
ANNUAL REPORT

2020

INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH
AGRICULTURAL AND FOOD QUALITY INSPECTION

© Główny Inspektorat Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych

OPRACOWANIE
Biuro Kontroli Wewnętrznej

TŁUMACZENIE
Biuro Współpracy Międzynarodowej

REDAKCJA
Izabela Zdrojewska

IJHARS

Główny Inspektorat Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych
ul. Wspólna 30
00-930 Warszawa
www.ijhars.gov.pl
sekretariat@ijhars.gov.pl

Warszawa, marzec 2021 rok

Zdjęcia: pixabay.com

REALIZACJA
OMIKRON Sp. z o.o.

SPIS TREŚCI/ Contents

WSTĘP/ Introduction

I. CELE, ZADANIA I ORGANIZACJA IJHARS W 2020 ROKU/ Aims, tasks and organisation of AFQI in 2020

1. Najważniejsze informacje o IJHARS/ Main information about AFQI	12
2. Zadania IJHARS/ Tasks of AFQI	13
3. Organizacja IJHARS/ Organisation of AFQI	18
3.1 Struktura organizacyjna/ The organisational structure	18
3.2 Baza laboratoryjna/ Laboratories	18
3.3 Zarządzanie jakością/ Quality management system	20
3.4 Rozwój zawodowy pracowników/ Professional development	21

II. REALIZACJA ZADAŃ IJHARS W 2020 ROKU/ Performance of AFQI tasks in 2020

1. Podstawowe dane liczbowe/ Key figures	24
2. Najważniejsze ustalenia z realizacji zadań/ Main findings from tasks' completion.	27
2.1 Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji/ Marketing quality control of agricultural and food products and means of production	27
2.1.1 Zmiany w przepisach dotyczących jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych/ Changes to the provisions concerning quality control of agricultural and food products.	27
2.1.2 Urzędowa kontrola na rynku krajowym/ Official control on the domestic market	28
• Zasady i tryb kontroli/ Rules and procedure of control	28
• Tematyka czynności kontrolnych określona w Rocznym ramowym planie kontroli/ Area of inspection activities identified in Annual Framework Control Plan	30
• Wyniki planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych/ Results of planned marketing quality inspections of agricultural and food products.	31
• Wyniki kontroli w zakresie wymagań jakościowych dla świeżych owoców i warzyw oraz ziemniaków/ Inspection results of the marketing quality requirements for fresh fruit, vegetables and potatoes	32
• Tematyka i wyniki doraźnych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych zleconych przez Głównego Inspektora JHARS/ Scope and results of ad hoc inspections commissioned by the Chief Inspector of Agricultural and Food Quality	33
• Tematyka i wyniki doraźnych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych zleconych przez wojewódzkich inspektorów JHARS/ Scope and results of ad hoc inspections commissioned by Voivodeship Inspectors of Agricultural and Food Quality	34
2.1.3 Urzędowa kontrola w obrocie z zagranicą/ Official control at import and export stage.	34
• Zasady i tryb kontroli/ Rules and procedure of control	34
• Wyniki kontroli w obrocie z zagranicą/ Results of inspections at import and export stage.	35
2.2 Zadania realizowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej/ Tasks performed in the framework of the Common Agricultural Policy	36
2.2.1 Kontrola i certyfikacja w rolnictwie ekologicznym/ Control and certification of organic farming	36
• Przepisy UE dotyczące rolnictwa ekologicznego w związku z pandemią/ UE provisions concerning organic farming related to epidemic situation	36

• Zmiany przepisów dotyczących rolnictwa ekologicznego/Changes to the provisions concerning organic farming	36
• System kontroli w rolnictwie ekologicznym/ Control system of organic farming.	38
• Wyniki audytów przeprowadzonych w jednostkach certyfikujących/ Results of audits carried out in control bodies	38
• Wyniki kontroli sprawdzających w ekologicznych gospodarstwach rolnych/ Results of follow up checks in organic holdings	40
• Wyniki kontroli sprawdzających w przetwórcach ekologicznych, u importerów produktów ekologicznych oraz producentów wprowadzających do obrotu/ Results of follow up checks carried out in organic processors, importers of organic products and operators who placed organic product on market	41
• Udostępnianie informacji o producentach w rolnictwie ekologicznym/ Sharing information on organic farming producers.	41
• Dopuszczanie do swobodnego obrotu produktów rolnictwa ekologicznego importowanych z krajów trzecich/ Release for free circulation of organic products imported from third countries	41
• Zezwolenia na odstępstwa od zasad produkcji metodami ekologicznymi/ Granting of exceptions from the organic production rules	42
• Prowadzenie rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego/ Maintaining the register of organic farming inspectors.	42
• Inne zadania realizowane na rzecz rolnictwa ekologicznego/ Other tasks related to organic farming.	43
• Postępowania wyjaśniające, dotyczące notyfikacji o niezgodnościach zgłaszanych przez państwa członkowskie UE na polskie produkty ekologiczne i notyfikacje zgłaszane przez Polskę/ Investigation proceedings regarding notification of irregularities reported by the EU Member States on Polish organic products and notifications reported by Poland.	43
• Spotkania z jednostkami certyfikującymi/ Meetings with control bodies	43
2.2.2 Kontrola produktów regionalnych i tradycyjnych/ Control of regional and traditional products	43
• Zasady kontroli i certyfikacji produktów regionalnych i tradycyjnych/ Rules for control and certification of regional and traditional products.	43
• Nadzór nad jednostkami certyfikującymi/ Supervision of authorised certifying bodies.	44
• Kontrole zgodności procesu produkcji produktów regionalnych i tradycyjnych ze specyfikacją/ Verification of compliance with specifications of the production processes of regional and traditional products.	45
• Kontrole urzędowe produktów regionalnych i tradycyjnych/ Official controls of regional and traditional products.	46
2.2.3 Kontrola ex-post/ Ex-post control	47
2.2.4 Kontrola wprowadzania do obrotu mięsa z bydła w wieku do 12 miesięcy/ Control of marketing of bovine meat from cattle aged less than twelve months	48
2.2.5 Kontrola raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny/ Control of prices reporting on the beef market	49
2.2.6 Działania związane z mechanizmem dopłat do prywatnego przechowywania wołowiny. Nadzór nad odkostnianiem ćwierci tylnych/ Operations related to the private storage supplement mechanism for beef. Supervision on certain cuts of boned meat of bovine animals.	49
2.2.7 Wydawanie opinii w sprawie przyznania znaku jakości Poznaj Dobrą Żywność (PDŻ)/ Issuing opinions on products to be awarded with the Try Fine Food Sign (TFF)	50
2.3 Zadania w ramach nadzoru sprawowanego przez IJHARS/ Tasks within AFQ's supervision.	50
2.3.1 Nadzór nad rynkiem wina/ Supervision of wine market	50
• Certyfikacja wina z określonego rocznika i wina z określonej odmiany winorośli/ Certification procedure for particular vintage year and wines from specific grape varieties	51

2.3.2.	Nadzór nad rynkiem chmielu/ Supervision of the hops market.	52
2.3.3	Nadzór nad rynkiem mięsa – klasyfikacja tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP/ Supervision of meat market – Classification of carcasses in the EUROP system	52
	• Klasyfikacja tusz wołowych/ Classification of bovine carcasses	53
	• Klasyfikacja tusz wieprzowych/ Classification of porcine carcasses	54
2.3.4	Nadzór nad rynkiem mięsa drobiowego/ Supervision of poultry meat market	55
2.3.5	Warunki produkcji gęsi owsianych/ Young Polish Oats-Fed Geese – Production conditions	56
2.3.6	Nadzór nad rynkiem nawozów/ Supervision of fertilisers market.	56
2.3.7	Nadzór nad wykonywaniem czynności przez rzeczoznawców uprawnionych do pobierania próbek artykułów rolno-spożywczych oraz ustalenia klas jakości świeżych owoców i warzyw/ Supervision of the performance of activities by assessors authorised to take samples of agri-foodstuffs and to determine quality classes of fresh fruit and vegetables	56
2.4	Zadania kontrolne związane z działalnością gospodarczą przedsiębiorcy/ Control tasks related to entrepreneur's business activity.	57
2.4.1	Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych/ Evaluation of marketing quality of agricultural and food products	57
2.4.2	Zwalnianie podmiotów z obowiązku znakowania jaj kierowanych bezpośrednio z miejsca produkcji do zakładów przemysłu spożywczego/ Granting of exemptions from the marking obligations for eggs delivered directly from production site to the food industry.	58
2.4.3	Nadawanie uprawnień rzeczoznawcom/ Licencing quality assessors	59
3.	Współpraca z organizacjami i instytucjami/ Cooperation with organisations and authorities	60
3.1	Współpraca z organizacjami międzynarodowymi/ Cooperation with international organisations.	60
3.1.1	Współpraca z Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO/ Cooperation with the FAO/WHO Codex Alimentarius Commission (CAC).	60
	• Najważniejsze wydarzenia na forum KKŻ/ Significant events at the CAC forum	62
3.1.2	Współpraca z Europejską Komisją Gospodarczą ONZ/ Cooperation with the United Nations Economic Commission for Europe (UN/ECE).	63
3.1.3	Współpraca w ramach Systemu OECD Stosowania Międzynarodowych Norm dla Owoców i Warzyw/ Cooperation with the OECD within the Scheme for the Application of International Standards for Fruit and Vegetables	64
3.1.4	Współpraca z organami Unii Europejskiej/ Cooperation with the European Union bodies	65
3.1.5	Współpraca z Komisją Europejską w ramach Punktu Kontaktowego do spraw oszustw żywnościowych/ Cooperation with the European Commission in the frame of the Food Fraud Contact Points` Network	66
3.1.6	Współpraca dwustronna i wielostronna/ Bilateral and multilateral cooperation	67
	• Brexit/Brexit	67
	• Strategia „Od pola do stołu”/ „Farm to fork” Strategy	68
	• Platforma Access2Markets/ Access2Markets Platform	68
	• Komitet FAO do spraw Rolnictwa/FAO Committee on Agriculture.	69
3.1.7	Inne wydarzenia/ Other events	69
3.2	Współpraca z instytucjami krajowymi/ Cooperation with Polish authorities and institutions.	70
	• Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW)/ The Ministry of Agriculture and Rural Development	70
	• Ministerstwo Finansów (MF)/ The Ministry of Finance	70
	• Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA)/ The Ministry of the Interior and Administration	70
	• Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii (MPiIT)/ Ministry of Entrepreneurship and Technology	70
	• Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Inspekcja Handlowa (UOKiK-IH)/ The Office of Competition and Consumer Protection – Trade Inspection	71
	• Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (KOWR)/ The National Center for Agriculture Support	72

- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR)/ The Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture 72
- Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza/ The National Agrochemical Station 73
- Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego/ The Institute of Agricultural and Food Biotechnology 73
- Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy/ Institute of Plant Protection – National Research Institute 73
- Polski Komitet Normalizacyjny (PKN)/ The Polish Committee for Standardization 73
- Polskie Centrum Akredytacji (PCA)/ The Polish Centre for Accreditation 73
- Inspekcja Weterynaryjna (IW)/ Państwowa Inspekcja Sanitarna (PIS)/ Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN)/Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska (PIOŚ)/ The Veterinary Inspection/ The State Sanitary Inspection/ The State Plant Health and Seed Inspection/ The State Inspectorate for Environmental Protection 74
- Inspekcja Transportu Drogowego (ITD)/ Vehicular Transport Inspection 74
- Inne instytucje/ Other institutions. 74

III. FUNKCJONOWANIE IJHARS W 2020 ROKU/ Functioning of AFQI in 2020

1. Nadzór głównego inspektora nad realizacją zadań/ The chief inspector supervision of tasks performance.	77
1.1 Kontrola wewnętrzna/ Internal control	77
1.2 Audyt wewnętrzny/ Internal audit	77
1.3 Rozpatrywanie skarg i wniosków/ Complaints and requests handling.	78
2. Działalność informacyjna/ Information and communication	80
2.1 Strona internetowa IJHARS/ Website of AFQI.	80
2.2 Współpraca z mediami/ Cooperation with the media	80
2.3 Biuletyn Wiedza i Jakość/ „The Knowledge and Quality” Bulletin	81
2.4 Polityka informacyjna/ Information policy	81
2.5 Działania IJHARS w stanie pandemii/ Activities of AFQI in a pandemic state	82

IV. KIERUNKI DZIAŁANIA IJHARS W 2021 ROKU/ Course of actions for 2021

- Realizacja zadań kontrolnych, wskazanych w Rocznym ramowym planie kontroli/ Implementation of control activities indicated in the Annual Framework Control Plan 84
- Działalność laboratoriów GIJHARS/ Activites of AFQI laboratories 85
- Wzmocnienie systemu kontroli jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym/ Strengthening control system of certification bodies in organic farming 85
- Wzmocnienie ochrony produktów ChNP, ChOG, GTS/ Strengthening protection of products with names registered as PDO, PGI and TSG 86
- Podniesienie jakości przeprowadzania i dokumentowania kontroli ex-post/ Improving the quality of ex-post control activities and their documentation 86
- Kontynuacja aktywności na forum międzynarodowym/ Continuation of activities on the international forum. 86

Szanowni Państwo, Dear Sirs,

Mam przyjemność przekazać Państwu sprawozdanie z kolejnego roku działalności Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS), w którym prezentujemy podsumowanie realizacji zadań ustawowych w 2020 r.

Podstawowym celem działania IJHARS są urzędowe kontrole jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na terenie kraju oraz w obrocie z zagranicą. Kontrole mają z jednej strony zapobiegać wprowadzaniu do obrotu artykułów rolno-spożywczych niespełniających wymagań w zakresie jakości handlowej, ale również wpływać na bezpieczeństwo ekonomiczne przedsiębiorców przestrzegających prawo, a konsumentom umożliwić wybór dobrego jakościowo i prawidłowo oznakowanego produktu.

Od dnia 1 lipca 2020 r. IJHARS przejęła zadania w zakresie kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie detalicznym (w tym w sklepach i hurtowniach, na targowiskach, w placówkach gastronomicznych/cateringów oraz w sklepach internetowych), które leżały w kompetencjach Inspekcji Handlowej. Zgodnie ze zmianami IJHARS jest powołana do kontroli przestrzegania przepisów o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, w tym w zakresie ochrony interesów i praw konsumentów finalnych. Konsekwencją nowelizacji ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych jest dodanie nowych zadań dotyczących kontroli oznakowania wprowadzanych do obrotu produktów GMO, kontroli oznakowania żywności GMO oraz

It is my pleasure to provide you with the report on the past year of activities of the Agricultural and Food Quality Inspection (AFQI). With this report we present the summary of statutory tasks performed in 2020.

The main objective of AFQI work is the official control of marketing quality of agricultural and food products within the domestic market and in foreign trade.

On the one hand, the inspections are to prevent the marketing of products which do not meet the requirements of marketing quality, but also to influence the economic security of food business operators complying with the law, and to enable consumers to choose a properly labelled product of good quality.

As of 1st July 2020 AFQI took over the tasks of controlling the marketing quality of agricultural and food products in retail trade (including stores and wholesalers, markets, food services/catering and online stores). Before the change these were the competences of the Trade Inspection. AFQI is responsible for controlling the compliance with regulations on marketing quality of agri-food products, including the protection of interests and rights of final consumers. As a result of the amendment to the Act on AFQI the Inspection carries out new tasks including the control of labelling of GMO products placed on the market, control of GMO food labelling and control of the correctness of placing on the market and labelling

kontroli prawidłowości wprowadzania do obrotu i oznakowania materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Ponadto UJHARS przejęła nadzór nad obrotem detalicznym paszami przeznaczonymi dla zwierząt domowych, z wyłączeniem obrotu tymi paszami prowadzonego przez zakłady lecznicze dla zwierząt. W związku z nowymi zadaniami w struktury GIJHARS weszło 5 laboratoriów.

Powierzenie całości zadań dotyczących nadzoru nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych jednemu wyspecjalizowanemu organowi urzędowej kontroli żywności ma na celu zapewnienie systemu efektywniejszego reagowania na pojawiające się na rynku nieprawidłowości. Powyższe ma przyczynić się do szybszego eliminowania z obrotu produktów o jakości handlowej niezgodnej z przepisami oraz pełniejszego wykorzystania potencjału połączonych służb kontrolnych, jak i zaplecza laboratoryjnego.

Przekazując sprawozdanie, dziękuję wszystkim, którzy przyczyniają się do rozwoju i umacniania naszej Instytucji. Mam nadzieję, że niniejsza publikacja przybliży Czytelnikom obszary działalności i wyniki pracy Inspekcji.

Andrzej Romaniuk
Główny Inspektor Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych

of materials and products intended to come into contact with food. In addition, AFQI has taken over supervision of retail trade in feed intended for domestic animals, with the exception of trade in these feeds conducted by animal health care facilities. In relation to the new tasks, 5 laboratories joined the structure of GIJHARS.

Entrusting all tasks concerning the supervision of the commercial quality of agri-food products to one specialized authority of official food control is intended to ensure more effective reaction to irregularities appearing on the market. This should contribute to faster elimination of products of non-compliant commercial quality from the market and use of the potential of the combined inspection services and laboratory facilities at the fuller extent.

In publishing this report, I would like to thank all involved in constant development and strengthening of AFQI. I hope that this report adds to better knowledge on the Agricultural and Food Quality Inspection areas of activities and their results.

Andrzej Romaniuk
Chief Inspector of Agricultural
and Food Quality

**I. CELE, ZADANIA I ORGANIZACJA IJHARS
W 2020 ROKU/
Aims, tasks and organisation of AFQI in 2020**

1. Najważniejsze informacje o IJHARS/ Main information about AFQI

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS) realizuje zadania określone w ustawie o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz w innych ustawach i rozporządzeniach, zarówno krajowych jak i unijnych.

Celem działania IJHARS jest:

- ▶ ochrona konsumentów i producentów, poprzez zapewnienie dostępu do rzetelnych informacji na temat artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ zapobieganie nieuczciwym praktykom rynkowym,
- ▶ ułatwienie wymiany handlowej – zarówno z państwami trzecimi jak i na obszarze jednolitego rynku wewnętrznego UE,
- ▶ gwarantowanie rzetelności transakcji handlowych,
- ▶ promowanie dobrej praktyki produkcyjnej.

Zakres działania IJHARS obejmuje:

- ▶ nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji na rynku krajowym,
- ▶ kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą,
- ▶ współudział w realizacji zadań wynikających ze Wspólnej Polityki Rolnej,
- ▶ działania kontrolne związane z działalnością gospodarczą prowadzoną przez przedsiębiorcę,
- ▶ koordynację współpracy Polski z organizacjami międzynarodowymi zajmującymi się żywnością i jej obrotem.

Organami IJHARS są:

- ▶ Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, który kieruje działalnością IJHARS przy pomocy Głównego Inspektoratu JHARS,
- ▶ wojewoda wykonujący zadania przy pomocy wojewódzkiego inspektora JHARS jako kierownika wojewódzkiego inspektoratu JHARS, wchodzącego w skład zespolonej administracji wojewódzkiej.

W strukturze IJHARS funkcjonuje Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, w tym

9 laboratoriów oraz 16 wojewódzkich inspektoratów jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Zatrudnienie w IJHARS – według stanu na 31 grudnia 2020 r. – wyniosło 758 osób, w tym: 622 pracowników uczestniczących bezpośrednio w realizacji czynności kontrolnych (tj. 82,1%).

Budżet IJHARS w 2020 roku wyniósł ogółem 71 879,40 tys. zł.

Gwarancją wiarygodności, bezstronności i rzetelności IJHARS jest działanie w oparciu o:

- ▶ rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych przeprowadzanych w celu zapewnienia stosowania prawa żywnościowego i paszowego oraz zasad dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin i środków ochrony roślin, zmieniające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001, (WE) nr 396/2005, (WE) nr 1069/2009, (WE) nr 1107/2009, (UE) nr 1151/2012, (UE) nr 652/2014, (UE) 2016/429 i (UE) 2016/2031, rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005 i (WE) nr 1099/2009 oraz dyrektywy Rady 98/58/WE, 1999/74/WE, 2007/43/WE, 2008/119/WE i 2008/120/WE, oraz uchylające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 854/2004 i (WE) nr 882/2004, dyrektywy Rady 89/608/EWG, 89/662/EWG, 90/425/EWG, 91/496/EWG, 96/23/WE, 96/93/WE i 97/78/WE oraz decyzję Rady 92/438/EWG,
- ▶ rozporządzenie (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. bezpieczeństwa żywności oraz ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności,
- ▶ normę PN-EN ISO 9001:2015 „Systemy zarządzania jakością. Wymagania”, której wdrożenie pozwala na utrzymanie wysokiego poziomu jakości pracy na wszystkich etapach realizowanych zadań przez IJHARS.

2. Zadania IJHARS/ Tasks of AFQI

1) Zadania w ramach nadzoru nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych oraz środkami produkcji na rynku krajowym:

- ▶ **kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz warunków składowania i transportu**¹ polega na sprawdzeniu czy artykuły rolno-spożywcze spełniają wymagania jakości handlowej określone w przepisach oraz dodatkowe wymagania, jeżeli ich spełnienie zostało zadeklarowane przez producenta, a także czy ich składowanie lub transport zapewnia zachowanie właściwej jakości handlowej,
- ▶ **kontrola żywności w rolniczym handlu detalicznym**² dotyczy żywności zbywanej konsumentowi finalnemu, o którym mowa w art. 3 ust. 18 rozporządzenia nr 178/2002, żywności pochodzącej w całości lub części z własnej uprawy, hodowli lub chowu podmiotu działającego na rynku spożywczym,
- ▶ **nadzór nad rynkiem owoców i warzyw**³ obejmuje kontrolę jakości handlowej świeżych owoców i warzyw na rynku wewnętrznym jak i importowanych lub eksportowanych do państw trzecich, w zakresie ich zgodności z wymaganiami jakościowymi określonymi w przepisach Unii Europejskiej; IJHARS zobowiązana jest także do przekazywania Komisji Europejskiej informacji o wynikach kontroli w zakresie świeżych owoców i warzyw na wszystkich etapach obrotu,

- ▶ **nadzór nad rynkiem wina**⁴ obejmuje kontrolę jakości handlowej wyrobów winiarskich w obrocie międzynarodowym oraz nadzór nad produkcją i jakością handlową tych wyrobów na rynku krajowym, w tym: wydawanie opinii techniczno-technologicznych w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich niezbędnych do uzyskania przez przedsiębiorcę wpisu do rejestru MRiRW, sprawowanie nadzoru nad procesami enologicznymi (wzbogacaniem, odkwaszaniem i słodzeniem wina), przeprowadzanie kontroli wycofywania produktów ubocznych powstałych przy wyrobieniu wina uzyskanego z winogron pochodzących z upraw krajowych oraz certyfikację wina z określonego rocznika lub wina z określonej odmiany winorośli,
- ▶ **kontrola jakości oliwy z oliwek**⁵ oraz przekazywanie Komisji Europejskiej, za pośrednictwem MRiRW, danych analitycznych dotyczących badań jakości handlowej oliwy z oliwek i informacji o liczbie i rodzaju stwierdzonych nieprawidłowości i zastosowanych sankcjach,

4 ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o wyrobieniu i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz. U. 2020 r. poz. 1891), rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Dz. Urz. L 347 z 20.12.2013 r., str. 671, ze zm.), rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/934 z dnia 12 marca 2019 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 w odniesieniu do obszarów uprawy winorośli, w przypadku których zawartość alkoholu może być zwiększona, dozwolonych praktyk enologicznych i ograniczeń mających zastosowanie do produkcji i konserwowania produktów sektora win, minimalnej zawartości alkoholu w odniesieniu do produktów ubocznych oraz ich usuwania, a także publikacji dokumentów OIV (Dz. Urz. UE L 149 z 07.06.2019, str. 1, ze zm.), rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/33 z dnia 17 października 2018 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 w odniesieniu do wniosków o objęcie ochroną nazw pochodzenia, oznaczeń geograficznych i określeń tradycyjnych w sektorze wina, procedury zgłaszania sprzeciwu, ograniczeń stosowania, zmian w specyfikacji produktu, unieważnienia ochrony oraz etykietowania i prezentacji (Dz. Urz. UE L 9 z 11.01.2019, str. 2, ze zm.),

5 rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013 r., str. 671, ze zm.), rozporządzenie Komisji (EWG) nr 2568/91 z dnia 11 lipca 1991 r. w sprawie właściwości oliwy z oliwek i oliwy z wyciśniętych oliwek oraz w sprawie odpowiednich metod analizy (Dz. U. L 248 z 05.09.1991, str. 1, ze zm.), rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 29/2012 z dnia 13 stycznia 2012 r. w sprawie norm handlowych w odniesieniu do oliwy z oliwek (Dz. Urz. UE L 12 z 14.01.2012, str. 14, ze zm.),

1 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz. U. 2019 r., poz. 2178 ze zm.),

2 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych...

3 ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu (Dz. U. 2019 r., poz. 935 ze zm.), rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 543/2011 z dnia 7 czerwca 2011 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do sektora owoców i warzyw oraz sektora przetworzonych owoców i warzyw (Dz. Urz. L 157 z 15.6.2011, str. 1, ze zm.),

- ▶ **nadzór nad jakością mięsa drobiowego⁶** obejmuje kontrolę jakości handlowej, w tym etykietowanie mięsa drobiowego pod kątem stosowania środków zatrzymujących wodę oraz przekazywanie Komisji Europejskiej informacji o wynikach kontroli,
- ▶ **certyfikacja chmielu i produktów chmielowych⁷** obejmuje kontrolę chmielu i produktów chmielowych w zakresie spełnienia minimalnych wymagań jakościowych określonych w przepisach, tj. wymagań w zakresie wilgotności, zaziarnienia, obecności liści i łodyg, oraz obecności odpadów chmielu, w wyniku której producentowi wydawany jest certyfikat,
- ▶ **nadzór nad krajowym systemem klasyfikacji tusz wołowych i wieprzowych w systemie EUROP⁸** obejmuje kontrolę prawidłowości klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych przez rzeczoznawców, a także przekazywanie raportów do Komisji Europejskiej w zakresie liczby tusz uzyskanych z uboju bydła w poszczególnych klasach uformowania i odtuszczenia oraz kontroli klasyfikacji tusz wołowych i wieprzowych,
- ▶ **nadzór nad rynkiem nawozów⁹** obejmuje obrót nawozami, nawozami oznaczonymi znakiem NAWÓZ WE i środkami wspomagającymi uprawę roślin oraz kontrolę spełnienia przez te produkty wymagań jakości-

wych określonych w przepisach krajowych i UE (przejęcie nadzoru przez PIORIN od 1 lipca 2020 roku),

- ▶ **nadzór nad jakością handlową artykułów rolnospożywczych w obrocie detalicznym¹⁰** obejmuje kontrolę jakości handlowej artykułów rolnospożywczych wprowadzanych do obrotu w sklepach i hurtowniach, na targowiskach, w placówkach gastronomicznych/ cateringu, w sklepach internetowych itp. (przejęcie nadzoru przez IJHARS od 1 lipca 2020 roku),
- ▶ **kontrolę prawidłowości wprowadzania do obrotu i oznakowania materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością¹¹** obejmują kontrolę materiałów i wyrobów przeznaczone do kontaktu z żywnością, do których ma zastosowanie między innymi rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) 1935/2004 (przejęcie nadzoru przez IJHARS od 1 lipca 2020 roku),
- ▶ **kontrolę używania w oznakowaniu produktu języka polskiego¹²** polega na sprawdzeniu czy artykuły rolnospożywcze wprowadzane do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej znakowane są w języku polskim (przejęcie nadzoru przez IJHARS od 1 lipca 2020 roku),

6 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów..., rozporządzenie Komisji (WE) nr 543/2008 z dnia 16 czerwca 2008 r. wprowadzające szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do mięsa drobiowego (Dz. Urz. WE L 157 z 17.06.2008 r. str. 46, ze zm.),

7 ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu..., rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych..., rozporządzenie Komisji (WE) nr 1850/2006 r. z dnia 14 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady certyfikacji chmielu i produktów chmielowych (Dz. Urz. WE L 355 z 15.12.2006 r., str. 72, ze zm.),

8 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów..., rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych..., rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2017/1184 z dnia 20 kwietnia 2017 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 w odniesieniu do unijnych skal klasyfikacji tusz wołowych, wieprzowych i baranich oraz raportowania cen rynkowych niektórych kategorii tusz i żywych zwierząt (Dz. U. UE L 171 z 04.07.2017 r., str. 103-112, ze zm.), rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2017/1182 z dnia 20 kwietnia 2017 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 w odniesieniu do unijnych skal klasyfikacji tusz wołowych, wieprzowych i baranich oraz raportowania cen rynkowych niektórych kategorii tusz i żywych zwierząt (Dz. Urz. L 171 z 04.07.2017, str. 74, ze zm.),

9 ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. z 2021, poz. 76), rozporządzenie (WE) nr 2003/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. w sprawie nawozów (Dz. U. WE L 304 z 21.11.2003 r., str. 1, ze zm.),

10 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...,

11 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów..., ustawa z 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2020 r. poz. 2021, ze zm.), rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia (WE) nr 1935/2004 w sprawie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz uchylające dyrektywy 80/590/EWG i 89/109/EWG (Dz. U. WE L 338 z 13.11.2004 r., str. 4, ze zm.), rozporządzenie Komisji (WE) nr 282/2008 w sprawie materiałów i wyrobów z tworzyw sztucznych pochodzących z recyklingu przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 2023/2006 (Dz. U. WE L 86 z 28.03.2008 r., str. 9, ze zm.), rozporządzenie Komisji (WE) nr 450/2009 w sprawie aktywnych i inteligentnych materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (Dz. U. WE L 135 z 30.05.2009 r., str. 3, ze zm.), rozporządzenie Komisji (WE) nr 1895/2005 w sprawie ograniczenia wykorzystania niektórych pochodnych epoksydowych w materiałach i wyrobach przeznaczonych do kontaktu z żywnością (Dz. U. WE L 302 z 19.11.2005 r., str. 28, ze zm.), rozporządzenie Komisji (WE) nr 10/2011 w sprawie materiałów i wyrobów z tworzyw sztucznych przeznaczonych do kontaktu z żywnością (Dz. U. WE L 12 z 15.01.2011 r., str. 1, ze zm.), rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 stycznia 2008 r. w sprawie wykazu substancji, których stosowanie jest dozwolone w procesie wytwarzania lub przetwarzania materiałów i wyrobów z innych tworzyw niż tworzywa sztuczne przeznaczonych do kontaktu z żywnością (Dz. U. z 2008 r. nr 17, poz. 113),

12 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów..., ustawa z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U. z 2019 r. poz. 1480, ze zm.),

- ▶ **nadzór nad obrotem detalicznym paszami przeznaczonymi dla zwierząt domowych**¹³ obejmuje kontrolę pasz przeznaczonych dla zwierząt domowych (w rozumieniu art. 3 ust. 2 lit. f rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) 767/2009), które są wprowadzane do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bezpłatnie lub nie (przejęcie nadzoru przez IJHARS od 1 lipca 2020 roku),
- ▶ **kontrolę oznakowania żywności GMO oraz wprowadzanych do obrotu produktów GMO**¹⁴ polega na sprawdzeniu żywności w kontekście przepisów dotyczących oznakowania produktów wytworzonych bez wykorzystania organizmów genetycznie zmodyfikowanych jako wolnych od tych organizmów. Główny

¹³ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów..., rozporządzenie (WE) nr 183/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające wymagania dotyczące higieny pasz (Dz. U. WE L 35 z 08.02.2005 r., str. 1, ze zm.), rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 767/2009 w sprawie wprowadzania na rynek i stosowania pasz, zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1831/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady i uchylające dyrektywę Rady 79/373/EWG, dyrektywę Komisji 80/511/EWG, dyrektywy Rady 82/471/EWG, 83/228/EWG, 93/74/EWG, 93/113/WE i 96/25/WE oraz decyzję Komisji 2004/217/WE (Dz. U. WE L 229 z 01.09.2009 r., str. 1, ze zm.), rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 określające przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1774/2002 (rozporządzenie o produktach ubocznych pochodzenia zwierzęcego) (Dz. U. WE L 300 z 14.11.2009 r., str. 1, ze zm.), rozporządzenie (WE) nr 1830/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 września 2003 r. dotyczące możliwości śledzenia i etykietowania organizmów zmodyfikowanych genetycznie oraz możliwości śledzenia żywności i produktów paszowych wyprodukowanych z organizmów zmodyfikowanych genetycznie i zmieniające dyrektywę 2001/18/WE (Dz. U. WE L 268 z 18.10.2003 r., str. 24, ze zm.).

¹⁴ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów..., ustawa z dnia 13 czerwca 2019 r. o oznakowaniu produktów wytworzonych bez wykorzystania organizmów genetycznie zmodyfikowanych jako wolnych od tych organizmów (Dz. U. z 2019 r. poz. 1401, ze zm.), rozporządzenie (WE) nr 1829/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie genetycznie zmodyfikowanej żywności i paszy (Dz. U. WE L 268 z 18.10.2003 r., str. 1, ze zm.), rozporządzenie (WE) nr 1830/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 września 2003 r. dotyczące możliwości śledzenia i etykietowania organizmów zmodyfikowanych genetycznie oraz możliwości śledzenia żywności i produktów paszowych wyprodukowanych z organizmów zmodyfikowanych genetycznie i zmieniające dyrektywę 2001/18/WE (Dz. U. WE L 268 z 18.10.2003 r., str. 24, ze zm.), rozporządzenie (WE) nr 1946/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie transgranicznego przemieszczania organizmów genetycznie zmodyfikowanych (Dz. U. WE L 287 z 05.11.2003 r., str. 1, ze zm.), rozporządzenie Komisji (WE) nr 641/2004 z dnia 6 kwietnia 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad wykonywania rozporządzenia (WE) nr 1829/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady odnoszącego się do wniosków o zatwierdzenie nowego typu żywności i paszy genetycznie zmodyfikowanej, powiadamiania o istniejących produktach oraz przypadkowym lub technicznie nieuniknionym występowaniu materiału genetycznie zmodyfikowanego, który pomyślnie przeszedł ocenę ryzyka (Dz. U. WE L 102 z 07.04.2004 r., str. 14, ze zm.), rozporządzenie Komisji (WE) nr 65/2004 z dnia 14 stycznia 2004 r. ustanawiające system ustanawiania oraz przypisywania niepowtarzalnych identyfikatorów organizmom zmodyfikowanym genetycznie (Dz. U. WE L 10 z 16.01.2004 r., str. 5, ze zm.).

Inspektor IJHARS odpowiedzialny jest (we współpracy z Głównym Lekarzem Weterynarii) za sporządzenie rocznego programu kontroli podmiotów wprowadzających na rynek żywność lub pasze oznakowane jako wolne od GMO, z uwzględnieniem kontrolowanych produktów i liczby zaplanowanych kontroli, a następnie sporządzenie rocznego raportu z przeprowadzonych kontroli,

2) Zadania w ramach kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą:

- ▶ **kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przywożonych spoza państw członkowskich Unii Europejskiej oraz spoza państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA)**¹⁵ polega na: sprawdzeniu dokumentów umożliwiających identyfikację artykułu oraz świadczących o jego jakości handlowej, sprawdzeniu opakowania, oznakowania, prezentacji, warunków przechowywania towaru i jego transportu, dokonaniu oględzin, pobraniu próbek oraz ich ocenie organoleptycznej i badaniach laboratoryjnych, ustaleniu klasy jakości handlowej,
- ▶ **kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych wywożonych za granicę**¹⁶ dotyczy świeżych owoców i warzyw objętych standardami UE; jakość handlowa pozostałych artykułów rolno-spożywczych przeznaczonych na eksport sprawdzana jest na wniosek przedsiębiorcy w ramach oceny jakości handlowej.

3) Zadania realizowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej:

- ▶ **nadzór w rolnictwie ekologicznym obejmujący nadzór nad jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym oraz nadzór nad produkcją ekologiczną**¹⁷

¹⁵ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...,

¹⁶ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów..., ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu..., rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 543/2011 z dnia 7 czerwca 2011 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do sektora owoców i warzyw oraz sektora przetworów owoców i warzyw...

¹⁷ ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. 2020 r. poz. 1324) oraz inne przepisy wydane w trybie przepisów tej ustawy i rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/848 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 (Dz. Urz. UE L 150 z 14.06.2018 r., str. 1, ze zm.) oraz inne przepisy Unii Europejskiej wydane w trybie przepisów tego rozporządzenia,

Do zadań realizowanych w ramach nadzoru nad rolnictwem ekologicznym należą:

- przeprowadzanie audytów i inspekcji jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym,
 - sprawdzanie prawidłowości kontroli przeprowadzanych przez inspektorów jednostek certyfikujących u producentów ekologicznych,
 - przeprowadzanie kontroli zgodności produkcji z przepisami dotyczącymi rolnictwa ekologicznego oraz eliminowanie bezprawnego oznakowania produktów jako ekologicznych,
 - dopuszczanie do swobodnego obrotu we Wspólnocie produktów rolnictwa ekologicznego z krajów trzecich, przez sprawdzenie przesyłki i potwierdzenie świadectwa kontroli,
 - gromadzenie, przechowywanie i przetwarzanie informacji o producentach w rolnictwie ekologicznym,
 - rozpatrywanie wniosków o pozwolenie na zastosowanie przewidzianych prawem odstępstw od zasad produkcji ekologicznej,
 - przejęcie uprawnień jednostki certyfikującej, której zostało cofnięte upoważnienie (na okres nie dłuższy niż 90 dni),
 - informowanie producentów żywności ekologicznej, objętych kontrolą przez daną jednostkę certyfikującą, o cofnięciu upoważnienia tej jednostce,
 - przeprowadzanie egzaminów na inspektorów rolnictwa ekologicznego oraz prowadzenie rejestrów tych inspektorów,
- ▶ **nadzór nad systemem ochrony produktów regionalnych i tradycyjnych¹⁸** obejmujący: audyty i inspekcje jednostek certyfikujących, sprawdzanie prawidłowości kontroli przeprowadzanych przez inspektorów jednostek certyfikujących u producentów oraz przeprowadzanie kontroli u producentów w celu sprawdzenia zgodności procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających chronioną nazwę pochodzenia, chronione oznaczenie geograficzne lub będących gwarantowanymi tradycyjnymi specjalnościami ze specyfikacją, jak również dokonywanie urzędowej kontroli tych produktów,

¹⁸ ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 224),

- ▶ **kontrola ex-post¹⁹** obejmuje beneficjentów otrzymujących płatności z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) na rynku krajowym w obszarze mechanizmów WPR administrowanych przez agencję płatniczą (ARiMR),
- ▶ **kontrola mięsa wołowego pochodzącego z dorosłego bydła płci męskiej²⁰**, w wyniku której wydawane jest świadectwo, będące dokumentem uprawniającym do otrzymania refundacji wywozowych, zgodnie z przepisami UE,
- ▶ **kontrola wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do 12 miesięcy²¹** polega na sprawdzaniu w zakładach ubojowych prawidłowości oznakowania tusz wołowych kategoriami wiekowymi, a w zakładach przetwórczych – sprawdzeniu prawidłowości oznaczenia mięsa wołowego informacją o wieku zwierzęcia w chwili uboju, posługiwania się właściwym opisem handlowym, pod którym mięso jest sprzedawane oraz prowadzenia przez te zakłady rejestrów bydła i mięsa (odpowiednio), zgodnie z wyznaczonym zakresem informacji,
- ▶ **kontrola raportowania danych rynkowych²²** polega na sprawdzeniu rzetelności informacji przekazywanych Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi przez zakłady ubojowe w zakresie poziomu cen oraz wielkości obrotów na rynku wołowiny i cielęciny.

¹⁹ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów..., rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008 (Dz. Urz. L 347 z 20.12.2013, str. 549, ze zm.),

²⁰ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów..., rozporządzenie Komisji (WE) nr 433/2007 z dnia 20 kwietnia 2007 r. ustanawiające warunki przyznawania specjalnych refundacji eksportowych w sektorze wołowiny i cielęciny (Dz. Urz. WE L 104 z 21.04.2007 r., str. 3, ze zm.) i rozporządzenie Komisji (EWG) nr 1359/2007 z 21 listopada 2007 r. ustanawiające warunki udzielania specjalnych refundacji wywozowych do niektórych elementów odkostnionego mięsa wołowego (Dz. Urz. WE L 304 z 22.11.2007 r., str. 21, ze zm.), rozporządzenie Komisji (WE) nr 566/2008 z dnia 18 czerwca 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do zasad wprowadzania do obrotu wołowiny pochodzącej z bydła w wieku do dwunastu miesięcy (Dz. Urz. WE L 160 z 19.06.2008, str. 22, ze zm.),

²¹ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów..., rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych..., rozporządzenie Komisji (WE) nr 566/2008 z dnia 18 czerwca 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do zasad wprowadzania do obrotu wołowiny pochodzącej z bydła w wieku do dwunastu miesięcy...,

²² ustawa z dnia 30 marca 2001 r. o rolniczych badaniach rynkowych (Dz. U. z 2015 r. poz.1160),

4) Zadania związane z działalnością gospodarczą przedsiębiorcy:

- ▶ ocena jakości handlowej²³ artykułów rolno-spożywczych w obrocie krajowym wykonywana jest na wniosek przedsiębiorcy; pozytywny wynik kontroli jest podstawą wydania przez IJHARS Świadectwa jakości handlowej, potwierdzającego jakość ocenianego artykułu rolno-spożywczego,
- ▶ uczestnictwo w Programie „Poznaj Dobrą Żywność”²⁴, którego celem jest promocja produktów wysokiej jakości handlowej oraz zwiększenie różnorodności żywności na rynku wewnętrznym; opinia Głównego Inspektora JHARS, odnosząca się do specyficznych cech lub wymagań jakościowych artykułu rolno-spożywczego zgłoszonego do programu, jest jednym z elementów niezbędnych do przyznania znaku PDŻ przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
- ▶ zwalnianie podmiotów z obowiązku znakowania jaj w przypadku ich kierowania do przemysłu spożywczego bezpośrednio z miejsca produkcji²⁵ dokonywane jest w drodze decyzji administracyjnej na wniosek przedsiębiorcy; Główny Inspektor JHARS informuje właściwe organy zainteresowanych państw członkowskich UE o podmiotach, które uzyskały zwolnienie z obowiązku znakowania jaj,
- ▶ nadawanie uprawnień rzeczoznawcom²⁶ polega na sprawdzeniu wiedzy praktycznej i teoretycznej w zakresie pobierania próbek, ustalania klas jakości określonych artykułów rolno-spożywczych osób starających się o uzyskanie uprawnień lub potwierdzających okresowo (co 3 lata) nabycie uprawnień – klasyfikacja tusz zwierząt rzeźnych.

5) Powiadomianie podpunktu krajowego punktu kontaktowego w ramach sieci systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach RASFF (systemu iRASFF) o podjętych działaniach dotyczących niebezpiecznych artykułów rolno-spożywczych²⁷.

²³ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...

²⁴ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...

²⁵ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów..., rozporządzenie Komisji (WE) nr 589/2008 z dnia 23 czerwca 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonywania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie norm handlowych w odniesieniu do jaj (Dz. Urz. WE L 163 z 24.06.2008, str. 6, ze zm.),

²⁶ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...

²⁷ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...

6) Prowadzenie w GIJHARS Punktu Kontaktowego do spraw oszustw żywnościowych funkcjonującego w ramach ogólnounijnego systemu iRASFF i AAC-FF, którego głównym celem jest współpraca oraz wymiana informacji pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej w celu kompleksowego przeciwdziałania zafałszowaniom żywności.

7) Prowadzenie w GIJHARS Punktu Kontaktowego Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO dla Polski, do zadań którego należy szeroko rozumiana koordynacja współpracy z KKŻ w Polsce – międzyresortowa i międzyinstytucjonalna – w zakresie między innymi opiniowania dokumentów Komisji i formułowania stanowisk Polski oraz udziału przedstawicieli naszego kraju w pracach i spotkaniach KKŻ i jej ciał pomocniczych.

8) Współpraca z instytucjami:

- ▶ międzynarodowymi:
 - Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO,
 - Europejską Komisją Gospodarczą ONZ,
 - Systemem OECD Stosowania Międzynarodowych Norm dla Owoców i Warzyw,
 - ▶ zagranicznymi:
 - urzędowymi jednostkami kontrolnymi w innych państwach w zakresie kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, w tym wymienianie informacji lub próbek artykułów rolno-spożywczych,
 - ▶ krajowymi:
 - wojewódzkimi organami administracji rządowej,
 - organami innych inspekcji,
 - urzędami celnymi,
 - Policją,
 - sądami,
 - uczelniami,
 - jednostkami samorządu terytorialnego,
 - państwowymi jednostkami organizacyjnymi realizującymi politykę rolną państwa,
 - Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa (KOWR) uczestniczącym w realizacji operacji finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym,
 - Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- oraz organami Unii Europejskiej.

3. Organizacja IJHARS/ Organisation of AFQI

3.1 Struktura organizacyjna/ The organisational structure

Organizację Głównego Inspektoratu JHARS określa Zarządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 lipca 2009 r. (Dz. Urz. Min. Rol. Nr 18, poz. 62) oraz Regulamin Organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem Głównego Inspektora JHARS z dnia 6 sierpnia 2015 r.

Zadania IJHARS wykonują następujące organy (rysunek 1):

- ▶ Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, który kieruje działalnością IJHARS przy pomocy Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych; Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych jest centralnym organem administracji rządowej, podległym ministrowi właściwemu do spraw rynków rolnych; Głównego Inspektora powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw rynków rolnych,

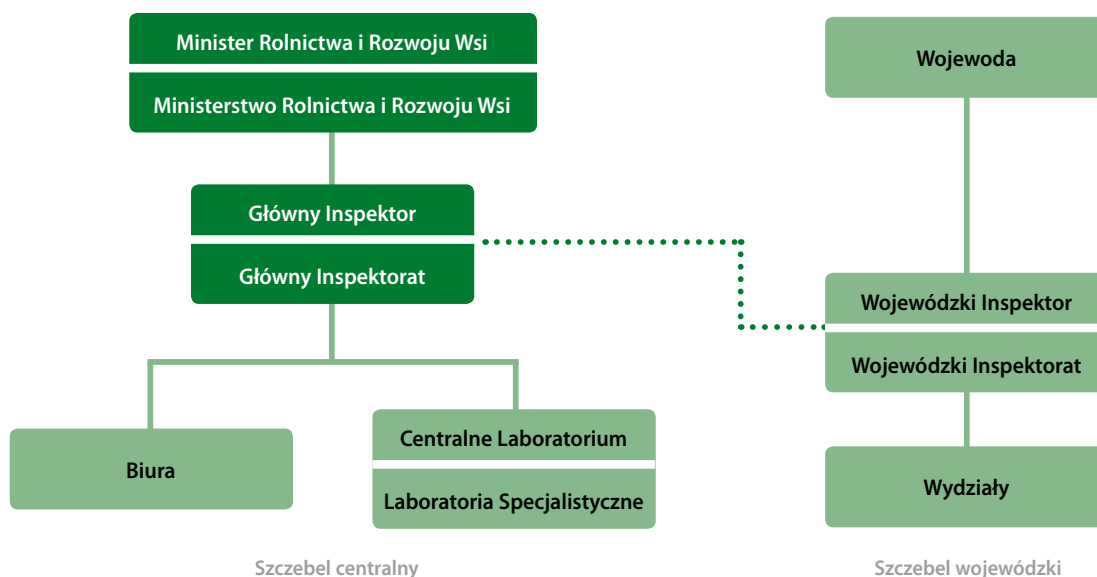
- ▶ wojewoda wykonujący zadania przy pomocy wojewódzkiego inspektora JHARS, jako kierownika Wojewódzkiego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, wchodzącego w skład zespolonej administracji wojewódzkiej.

3.2 Baza laboratoryjna/ Laboratories

Na mocy ustawy z dnia 23 stycznia 2020 r. o zmianie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz niektórych innych ustaw z dniem 1 lipca 2020 r. w struktury Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych weszło 5 laboratoriów przejętych od UOKiK: laboratorium w Katowicach, Kielcach, Poznaniu, Olsztynie i Warszawie. Z dniem 31 grudnia 2020 r. Laboratorium Specjalistyczne w Poznaniu

RYSUNEK 1.

Schemat organizacyjny IJHARS/ Graph 1: The organisational structure of AFQI

przejęte od UOKiK zostało zlikwidowane, a jego pracowników i zadania przejęło Centralne Laboratorium GIJHARS w Poznaniu, które przeszło reorganizację. Wszystkie przejęte laboratoria dostosowują swoją pracę do przepisów i wytycznych obowiązujących w GIJHARS.

W 2020 r. bazę laboratoryjną GIJHARS stanowiło 10 nowoczesnie wyposażonych laboratoriów, wśród których funkcjonowało Centralne Laboratorium w Poznaniu oraz 9 laboratoriów specjalistycznych, tj.: w Białymstoku, Gdyni, Katowicach, Kielcach (2), Lublinie, Olsztynie, Poznaniu i Warszawie.

Laboratoria GIJHARS to nowoczesne, wysoko wyspecjalizowane i doskonale wyposażone jednostki badawcze, które swoim zakresem analitycznym obejmują wszystkie grupy towarowe artykułów rolno-spożywczych.

Odpowiedni potencjał analityczny i szeroki zakres wykonywanych badań umożliwia realizację ustawowych zadań nałożonych na IJHARS. Spełnienie wymagań stawianych przez Rozporządzenie (WE) nr 2017/625 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych przeprowadzanych w celu zapewnienia stosowania prawa żywnościowego i paszowego oraz zasad dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin i środków ochrony roślin (...), zakres kompetencji potwierdzony przez akredytację zgodnie normą PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 oraz wdrożony, ujednolicony i utrzymywany system zarządzania właściwy dla zakresu działalności, zapewniają wysoką jakość wyników badań.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 grudnia 2014 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz Rozporządzeniem Komisji (WE) nr 543/2008 z dnia 16 czerwca 2008 r. wprowadzającym szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do mięsa drobiowego w strukturach GIJHARS znajdują się 4 laboratoria właściwe dla określonych przedmiotów i rodzajów badań, pełniące funkcję referencyjnych.

Laboratoria brały udział w pracach Komitetów Technicznych do spraw mikrobiologii żywności i do spraw analiz żywności Polskiego Komitetu Normalizacyjnego oraz pracach Krajowej Unii Producentów Soków. Coroczne spotkanie Grupy Ekspertów KE do spraw analiz mięsa drobiowego w Brukseli, zostało odwołane w związku z pandemią.

Pracownicy laboratoriów uczestniczyli online w seminarium dotyczącym harmonizacji paneli sensorycznych w zakresie badania sensorycznego oliwy z oliwek, zorganizowanym przez International Olive Council. Ponadto, w lutym 2020 r. pracownicy Laboratorium Specjalistycznego w Lublinie wzięli udział w szkoleniu oraz wizycie studyjnej na UTAD – Universidade de Trás-os-Montes e Alto Douro w Vila Real (Portugalia).

Laboratoria GIJHARS badają cechy jakościowe artykułów rolno-spożywczych w próbkach pobranych podczas urzędowej kontroli przeprowadzonej w trybie planowym i doraźnym, w ramach współpracy z państwowymi jednostkami organizacyjnymi realizującymi politykę rolną państwa oraz na wniosek zainteresowanego przedsiębiorcy. Badania laboratoryjne artykułów rolno-spożywczych obejmują ich właściwości organoleptyczne, fizykochemiczne i mikrobiologiczne w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagań wynikających ze sposobu produkcji, opakowania, prezentacji i oznakowania.

Kompetencje laboratoriów GIJHARS weryfikowane są poprzez udział w badaniach biegłości i porównaniach międzylaboratoryjnych.

Laboratoria GIJHARS uczestniczyły w porównaniach międzylaboratoryjnych, zorganizowanych przez laboratoria GIJHARS oraz:

- ▶ Melisopalinologiczną Grupę Roboczą Międzynarodowej Komisji ds. Miodu (International Honey Commission), Nuscana Biotechnika Laboratoryjna,
- ▶ Centralne Laboratorium Celno-Skarbowe Mazowieckiego Urzędu Skarbowego w Warszawie,
- ▶ eSmoking Institute,
- ▶ J.S. Hamilton Poland S.A.

Przedmiotem badań międzylaboratoryjnych były głównie: bułka tarta, majonez, mleko i przetwory mleczne, mięso i przetwory mięsne, miód, przetwory rybne i ryby mrożone, rzepak i płyn nikotynowy oraz wyroby cukiernicze.

Laboratoria GIJHARS uczestniczyły również w badaniach biegłości, weryfikujących kompetencje techniczne laboratorium do przeprowadzania badań. Analizy w tym zakresie organizowane były przez: Food Analysis Performance Assessment Scheme (FAPAS), LGC Standards UK, LVU Niemcy. Przedmiotem badań były głównie: herbata czarna, mięso i przetwory mięsne, napoje alkoholowe, oliwa z oliwek, przetwory owocowo-warzywne, ryby, przyprawy.

Badania biegłości oraz porównania międzylaboratoryjne potwierdziły, że laboratoria GIJHARS są w pełni przygotowane do rzetelnej oceny jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

3.3 Zarządzanie jakością/ Quality management system

W roku 2020 Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych została poddana kolejnemu audytowi recertyfikującemu, który został przeprowadzony przez jednostkę certyfikującą DEKRA Certification Sp. z o.o. Podczas audytu poddano ocenie system zarządzania jakością na zgodność z wymaganiami nowego wydania normy PN-EN ISO 9001:2015. Wyniki audytu potwierdziły, że system zarządzania jakością funkcjonuje zgodnie z wymaganiami nowej normy, dlatego też jednostka certyfikująca postanowiła utrzymać certyfikat istniejący nieprzerwanie od 2005 roku.

Obecny zakres certyfikacji to: nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji, w tym wywożonych i sprowadzanych z zagranicy oraz wykonywanie zadań wynikających z polityki rolnej państwa. Przeciwdziałanie zagrożeniom korupcyjnym w IJHARS.

W ramach monitorowania zgodności systemu zarządzania jakością z ustaleniami oraz skuteczności jego utrzy-

mywania, przeprowadzono 7 audytów wewnętrznych w GIJHARS.

Przeprowadzono także 5 krzyżowych audytów wewnętrznych w wojewódzkich inspektoratach JHARS, które były realizowane zgodnie z Programem krzyżowych audytów wewnętrznych dla IJHARS na lata 2019-2023. Na podstawie wyników audytów sukcesywnie podejmowano działania korygujące lub inne działania doskonalące realizowane procesy. Podczas realizacji działań doskonalących w system zarządzania jakością angażowano pracowników z różnych komórek organizacyjnych.

Ustalenia co do zmian w przebiegu poszczególnych procesów, realizacji zadań przydzielonych Inspekcji były odwzorowywane w systematycznie uaktualnianych procedurach, instrukcjach i innych wewnętrznych dokumentach.

Najwyższe kierownictwo przeprowadziło przegląd systemu zarządzania jakością, w tym systemu przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym. Oceniono jego skuteczność i zweryfikowano stopień osiągnięcia celów jakości wyznaczonych na rok ubiegły. Politykę jakości IJHARS, zawierającą aspekty przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym, uznano za aktualną. Podczas przeglądu zarządzania potwierdzono, że działania podejmowane w ramach procesów wpływają pozytywnie na osiągnięcia standardów kontroli zarządczej.

Odbyło się spotkanie pełnomocnika Głównego Inspektora JHARS do spraw systemu zarządzania jakością z pełnomocnikami wojewódzkich inspektorów JHARS w celu wymiany doświadczeń i wypracowania działań doskonalących na podstawie wyników audytu jednostki certyfikującej.

Zgodnie z wymaganiami systemu zarządzania jakością, liderzy poszczególnych procesów na bieżąco monitorowali je pod względem przebiegu zgodnego z wymaganiami, ich skuteczności oraz pod względem wystąpienia nowych zagrożeń korupcyjnych.

W celu zapewnienia, że personel jest świadomy istoty i ważności swoich działań, które mają wpływ na jakość, prowadzono szkolenia wewnętrzne dla nowych pracowników GIJHARS w zakresie podstawowych zasad funkcjo-

nowania systemu zarządzania jakością, w tym systemu przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym.

Zorganizowano szkolenie dla audytorów wewnętrznych w GIJHARS w zakresie zarządzania procesami i najnowszych trendów w oparciu o wymagania normy ISO 9001:2015 oraz szkolenia dla nowoprzyjętych pracowników z podstaw funkcjonowania SZJ.

3.4 Rozwój zawodowy pracowników/ Professional development

IJHARS zapewnia swoim pracownikom możliwość stałego dokształcania i doskonalenia zawodowego prowadzonego w formie szkoleń, seminariów i kursów języków obcych.

Szkolenia krajowe organizowane były głównie przez GIJHARS, inne jednostki, a także wojewódzkie inspektoria JHARS. Ogółem w 2020 r. umożliwiono 224 pracownikom IJHARS udział w 438 szkoleniach, przy czym niektóre osoby uczestniczyły w kilku szkoleniach.

Struktura szkoleń obejmowała:

- ▶ 3 szkolenia centralne (11 miejsc szkoleniowych) dotyczących zdalnego zarządzania zespołem oraz zamówień publicznych,
- ▶ 127 szkoleń powszechnych (1050 miejsc szkoleniowych) obejmujących takie zagadnienia jak: kadry i finanse (rachunkowość, księgowość, finanse publiczne, bankowość elektroniczna, kadry i płace, świadczenia socjalne, ubezpieczenia społeczne, kontrola zarządcza w administracji publicznej, prawo pracy, egzekucja i windykacja, audyt i kontrola, stosowanie prawa (zamówienia publiczne, postępowanie administracyjne i egzekucyjne, ochrona danych osobowych i informacji niejawnych, system przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym), zarządzanie zasobami ludzkimi (standardy i procedury zarządzania zasobami ludzkimi w administracji), zarządzanie zespołem, rozwój interpersonalny (efektywność zawodowa, praca w stresie) oraz prowadzenie czynności kancelaryjnych w jednostkach administracji publicznej, obieg, gromadzenie i archiwizacja dokumentów, udzielanie pierwszej pomocy przed-

medycznej, podstawy BHP, e-administracja (e-PUAP, e-dokument), BIP i udostępnienie informacji publicznej, ochrona danych osobowych, zadania obronne,

- ▶ 308 szkoleń specjalistycznych (656 miejsc szkoleniowych) służących pogłębieniu i uaktualnieniu wiedzy z zakresu prawa żywnościowego i technologii produkcji żywności, ujednoczeniu zasad przeprowadzania i dokumentowania kontroli, metodyki badań laboratoryjnych; tematyka szkoleń specjalistycznych dotyczyła głównie: kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz metodologii kontroli ex-post, nadzoru nad klasyfikacją tusz w systemie EUROP, systemu ochrony produktów regionalnych i tradycyjnych, kontroli produktów ekologicznych, a w przypadku pracowników laboratoriów: nowych metod badawczych oraz obsługi nowoczesnego sprzętu i urządzeń do badań laboratoryjnych.

Pracownicy GIJHARS wzięli również udział w 3 szkoleniach zagranicznych, w tym w 2 szkoleniach, w ramach projektu szkoleniowego Komisji Europejskiej „Better Training for Safer Food” (BTSF) oraz w 1 szkoleniu dotyczącym acetolizy w miodach pochodzenia portugalskiego.

Ponadto, 9 pracowników IJHARS uzupełniało kwalifikacje w ramach służby przygotowawczej w Służbie Cywilnej.

Nauka języka angielskiego prowadzona była na zajęciach organizowanych przez IJHARS w formie lektoratów i konwersatoriów. W zajęciach tych uczestniczyły 104 osoby.

Istotnym elementem mającym wpływ na podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników IJHARS jest udział w zagranicznych konferencjach, seminariach i targach, jednakże w 2020 r. ze względu na pandemię udział pracowników Inspekcji w tego typu wydarzeniach był mocno ograniczony.

Pracownicy biur merytorycznych GIJHARS podobnie jak w latach ubiegłych zorganizowali 11 szkoleń specjalistycznych dla pracowników Inspekcji (740 miejsc szkoleniowych) między innymi z zakresu: kontroli ex-post, organizmów genetycznie zmodyfikowanych (GMO), nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu materiałów i wyrobów

do kontaktu z żywnością w świetle obowiązujących przepisów i wytycznych UE, zasad przeprowadzania kontroli klasyfikacji tusz wołowych i wieprzowych w systemie EUROPE, rolnictwa ekologicznego (import produktów ekologicznych oraz stosowanie systemu TRACES), przepisów k.p.a., przepisów rozporządzenia 1169/2011, pobierania

próbek artykułów rolno-spożywczych. Zorganizowano również szkolenie doskonalące dla audytorów wewnętrznych wg ISO 9001:2015 oraz szkolenie wewnętrzne dla nowych pracowników GIJHARS dotyczące podstaw funkcjonowania Systemu Zarządzania Jakością i Systemu Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym.

II. REALIZACJA ZADAŃ IJHARS W 2020 ROKU/ Performance of AFQI tasks in 2020

1. Podstawowe dane liczbowe/ Key figures

Realizując zadania ustawowe IJHARS w 2020 r. przeprowadziła ogółem 67 350 czynności kontrolnych, w tym:

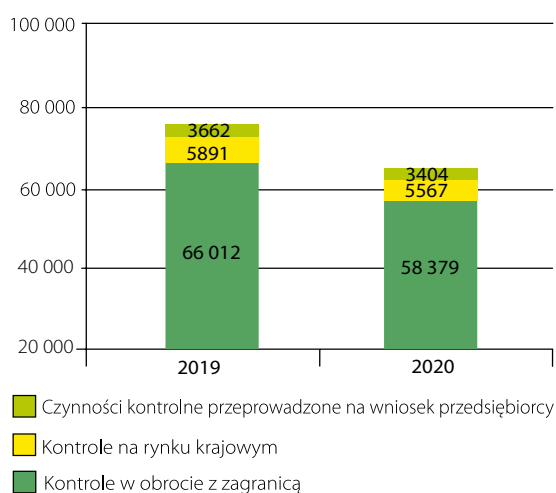
- ▶ 58 379 kontroli urzędowych jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą (tj. 86,7% ogółu wykonanych czynności kontrolnych), w tym 19 513 kontroli świeżych owoców i warzyw (tj. 33,4% ogółu kontroli jakości handlowej w obrocie z zagranicą),
- ▶ 5567 planowych i doraźnych kontroli urzędowych w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji rolnej na rynku krajowym, (tj. 8,3% ogółu wykonanych czynności kontrolnych),
- ▶ 3404 czynności kontrolne wykonane na wniosek przedsiębiorcy (tj. 5,0% ogółu wykonanych czynności kontrolnych).

W porównaniu do 2019 r. (rysunek 2) liczba przeprowadzonych czynności kontrolnych ogółem zmniejszyła się o 8215 (tj. o 10,9%), co dotyczyło głównie liczby kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą (o 7633 kontrole, tj. o 11,5%) i w mniejszym stopniu liczby kontroli przeprowadzonych na rynku krajowym (o 324, tj. 5,5%) oraz czynności kontrolnych wykonanych na wniosek przedsiębiorcy (o 258, tj. 7,0%).

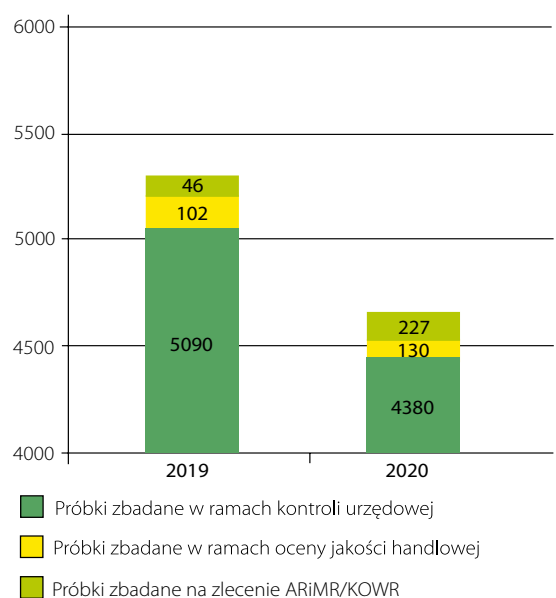
W laboratoriach Głównego Inspektoratu zbadano ogółem 4737 próbek artykułów rolno-spożywczych, wykonując 28 055 oznaczeń parametrów jakościowych. Z ogólnej liczby próbek artykułów rolno-spożywczych 4380 próbek zbadano w ramach urzędowych (planowych i doraźnych) kontroli jakości handlowej (26 897 oznaczeń), 130 próbek w ramach oceny jakości handlowej przeprowadzonej na wniosek producenta (561 oznaczeń) oraz 227 próbek w ramach zadań zleconych przez agencje płatniczo-wykonawcze – ARiMR/KOWR (597 oznaczeń).

W porównaniu do 2019 r. (rysunek 3) liczba próbek artykułów rolno-spożywczych zbadanych ogółem przez laboratoria GIJHARS zmniejszyła się (o 501 próbek,

RYSUNEK 2. Liczba kontroli przeprowadzonych przez IJHARS w latach 2019–2020/ Graph 2: Number of inspections carried out by AFQI in 2019–2020

RYSUNEK 3. Liczba próbek artykułów rolno-spożywczych zbadanych w laboratoriach GIJHARS w latach 2019–2020/ Graph 3: Number of samples tested in AFQI's laboratories in 2019–2020

tj. o 9,5%) w odniesieniu do próbek zbadanych w ramach kontroli urzędowych (o 710 próbek, tj. 14,0%). Zwiększyła się natomiast niespełna pięciokrotnie liczba próbek dostarczonych przez agencje płatniczo-wykonawcze (o 181 próbek) oraz liczba próbek zbadanych w ramach oceny jakości handlowej (o 28 próbek, tj. o 27,5%).

W 2020 r. organy Inspekcji wydały ogółem 2 518 decyzji, w tym:

- ▶ 1327 decyzji w wyniku przeprowadzonych kontroli:
 - 836 decyzji nakładających kary pieniężne na kwotę ogółem 1631,0 tys. zł; średnia wartość kary pieniężnej wyniosła 1,9 tys. zł; z ogólnej liczby decyzji nakładających kary pieniężne 718 wydano na podstawie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, 101 decyzji na podstawie art. 40a ust. 1 pkt 3 i pkt 4 ustawy o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu oraz 17 decyzji na podstawie art. 24 ust. 2 pkt 6 i art. 25 ust. 1 pkt 1, 3a, 5a i 5b ustawy o rolnictwie ekologicznym,
 - 105 decyzji odstępujących od wymierzenia kary pieniężnej przedsiębiorcy, w tym: 95 decyzji na podstawie art. 40a ust. 5c ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, w związku z: art. 40a ust. 1 pkt 3, 4, 5 i art. 40a ust. 3 i 3a, 8 decyzji na podstawie art. 40a ust. 10 ustawy o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu, w związku z art. 40a ust. 1 pkt 3 oraz 2 decyzje na podstawie art. 26 ust. 5 ustawy o rolnictwie ekologicznym, w związku z art. 25 ust. 1 pkt 4 i 5a,
 - 386 decyzji obejmujących artykuły rolno-spożywcze o jakości niezgodnej z wymaganiami lub deklaracją producenta; wartość zakwestionowanych produktów ogółem wyniosła 2292,3 tys. zł; w ramach tych decyzji wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali ogółem 332 decyzje na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, w tym 189 nakazujących poddanie kontrolowanych artykułów określonym zabiegom, 130 zakazujących wprowadzenia do obrotu artykułów niespełniających wymagań jakości handlowej, 11 nakazujących wycofanie z obrotu całej partii artykułu rolno-spożywczego zafałszowanego, 2 zakazujące składowania artykułu w nieodpowiednich warunkach albo

jego transportowania środkami transportu nienadającymi się do tego celu, 49 decyzji na podstawie art. 30 ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych zakazujących wprowadzenia do obrotu importowanych artykułów rolno-spożywczych, 3 na podstawie art. 31 ust. 1 pkt 1 ustawy o nawozach i nawożeniu oraz 2 na podstawie art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych; decyzje wydane na podstawie art. 29 ust. 1 dotyczyły głównie: przetworów owocowych i warzywnych – 49, świeżych owoców i warzyw, w tym ziemniaków – 39 piwa, wyrobów winiarskich i spirytusowych – 37 oraz ryb mrożonych i przetworów rybnych – 36,

- ▶ 1 191 decyzji na wniosek przedsiębiorcy:
 - 593 decyzje w sprawie nadania numeru identyfikacyjnego każdej partii wina z określonego rocznika lub wina z określonej odmiany winorośli,
 - 519 decyzji zezwalających na zastosowanie odstępstw od warunków produkcji ekologicznej, w tym 8 wydanych przez Głównego Inspektora JHARS,
 - 16 decyzji odmawiających wydania pozwolenia na zastosowanie odstępstw od warunków produkcji ekologicznej, w tym 2 wydane przez Głównego Inspektora JHARS,
 - 50 decyzji zwalniających podmiot z obowiązku znakowania jaj przeznaczonych bezpośrednio do produkcji,
 - 10 decyzji zezwalających na korzystanie ze specjalnego oznakowania opakowań świeżych owoców i warzyw,
 - 3 decyzje odmawiające udzielenia zgody na zmianę sposobu zabezpieczenia.

Stwierdzone w wyniku kontroli nieprawidłowości były podstawą do:

- ▶ nałożenia 285 grzywien w drodze mandatu karnego na osoby fizyczne winne wystąpienia nieprawidłowości, na kwotę ogółem 54,2 tys. zł; średnia wartość grzywny wyniosła 190 zł,
- ▶ obciążenia 543 przedsiębiorców kosztami kontroli, w tym 214 przedsiębiorców kosztami badań laboratoryjnych na kwotę ogółem 296,7 tys. zł, w związku ze

- stwierdzeniem niewłaściwej jakości handlowej kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ przekazania 663 przedsiębiorcom zaleceń pokontrolnych obligujących do usunięcia nieprawidłowości w określonym terminie,
 - ▶ skierowania 2 wniosków do organów ścigania.

W wyniku realizacji 3404 czynności kontrolnych wykonywanych na wniosek producenta składany do organów IJHARS, wydano:

- ▶ 1750 certyfikatów na chmiel lub produkty chmielowe, potwierdzających spełnienie określonych wymagań jakościowych; posiadanie certyfikatu jest warunkiem

wprowadzenia chmielu lub jego produktów do obrotu handlowego,

- ▶ 1275 świadectw jakości handlowej, potwierdzających spełnienie wymagań jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych; posiadanie świadectwa jakości handlowej ułatwia eksport polskich wyrobów na rynki zagraniczne oraz ich obrót na rynku krajowym,
- ▶ 232 świadectwa jakości dla produktów rolnych i środków spożywczych posiadających Chronione Oznaczenie Geograficzne, Chronioną Nazwę Pochodzenia lub będących Gwarantowaną Tradycyjną Specjalnością, potwierdzających zgodność procesu produkcji z deklarowaną specyfikacją.

2. Najważniejsze ustalenia z realizacji zadań/ Main findings from tasks' completion

2.1 Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji/ Marketing quality control of agricultural and food products and means of production

2.1.1 Zmiany w przepisach dotyczących jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych/ Changes to the provisions concerning quality control of agricultural and food products

► **Przejęcie zadań od Inspekcji Handlowej** – ustawa z dnia 23 stycznia 2020 r. o zmianie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz niektórych innych ustaw.

1 lipca 2020 r. IJHARS przejęła od Inspekcji Handlowej następujące zadania:

- nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych w obrocie detalicznym (w tym w sklepach i hurtowniach, na targowiskach, w placówkach gastronomicznych/catering, w sklepach internetowych),
- nadzór nad obrotem detalicznym paszami przeznaczonymi dla zwierząt domowych, z wyłączeniem obrotu tymi paszami prowadzonego przez zakłady lecznicze dla zwierząt,
- kontrolę prawidłowości wprowadzania do obrotu i oznakowania materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- kontrolę oznakowania żywności GMO oraz wprowadzanych do obrotu produktów GMO,
- kontrolę używania języka polskiego w oznakowaniu artykułów rolno-spożywczych.

Nowo nadane uprawnienia umożliwiły Inspekcji IJHARS realizację kontroli żywności na 3 etapach, tj. u producentów, jak do tej pory oraz dodatkowo w sklepach i w lokalach gastronomicznych. Kontrole urzędowe w zakresie jakości handlowej środków spożywczych realizowane

na etapie handlu detalicznego zostały przeprowadzone w sklepach wielkopowierzchniowych, sklepach dużych sieci handlowych, małych sklepach nie sieciowych, a także placówkach gastronomicznych m.in. restauracjach, barach, jadłodajniach itp. Obejmowały ocenę cech organoleptycznych środka spożywczego dokonaną w miejscu kontroli, analizę laboratoryjną oraz ocenę znakowania produktów zarówno opakowanych, jak i nieopakowanych lub pakowanych w pomieszczeniu sprzedaży na życzenie konsumenta finalnego albo pakowanych do bezzwłocznej sprzedaży. W toku kontroli sprawdzano również formę bezpośredniego sposobu przekazywania konsumentowi finalnemu informacji na temat żywności oferowanej do sprzedaży bez opakowania lub na jego życzenie, zwłaszcza o wykazie składników oraz substancjach powodujących alergię lub reakcje nietolerancji.

Realizując nowo nałożony obowiązek, skontrolowano także wprowadzane do obrotu detalicznego produkty GMO oraz oznakowanie żywności GMO. Ocenie poddano także okresy przydatności do spożycia artykułów spożywczych będących w ofercie placówek detalicznych oraz warunki ich przechowywania ze szczególnym uwzględnieniem towarów wymagających przechowywania w warunkach chłodniczych.

Z uwagi na przepisy o towarach paczkowanych oraz legalnych jednostkach miar, sprawdzeniu na etapie obrotu detalicznego podlegała także prawidłowość podania masy netto na opakowaniach produktów. Dodatkowo w placówkach gastronomicznych przeprowadzono kontrolę aktualności legalizacji wag.

Ponadto, w związku z nabyciem nowych kompetencji IJHARS sprawdziła również realizację obowiązku używania języka polskiego w zakresie oznakowania artykułów spożywczych wprowadzanych do obrotu, ze szczególnym zwróceniem uwagi na towary i surowce prowadzone

z innych państw. Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na etapie producenta była realizowana na dotychczasowych zasadach.

Działania związane z nadzorem nad prawidłowością wprowadzania do obrotu i oznakowania materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kontrola pasz dla zwierząt domowych w obrocie detalicznym zostały ujęte w Rocznym ramowym planie kontroli IJHARS na 2021 r.

► **Przejęcie nadzoru nad nawozami przez PIORIN** – ustawa z dnia 7 maja 2020 r. o zmianie ustawy o nawozach i nawożeniu oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa.

Od 1 lipca 2020 r. IJHARS przestała być organem właściwym w zakresie nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWOZ-WE” i środków wspomagających uprawę roślin. Kompetencje te przejęła Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa na podstawie ustawy z dnia 7 maja 2020 r. o zmianie ustawy o nawozach i nawożeniu oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa.

► **Nadzór nad znakowaniem wolne od GMO** – ustawa z dnia 13 czerwca 2019 r. o oznakowaniu produktów wytworzonych bez wykorzystania organizmów genetycznie zmodyfikowanych jako wolnych od tych organizmów.

1 stycznia 2020 r. weszła w życie ustawa z dnia 13 czerwca 2019 r. o oznakowaniu produktów wytworzonych bez wykorzystania organizmów genetycznie zmodyfikowanych jako wolnych od tych organizmów. Określa ona:

- zasady oznakowania żywności i pasz jako wolnych od organizmów genetycznie zmodyfikowanych (w tym rodzaje żywności i pasz, które mogą być oznakowane jako wolne od GMO oraz warunki i sposób ich oznakowania),
- obowiązki podmiotów wprowadzających na rynek żywność lub pasze oznakowane jako wolne od GMO,
- zasady przeprowadzania kontroli,
- zasady odpowiedzialności za naruszenie przepisów.

Główny Inspektor IJHARS odpowiedzialny jest (we współpracy z Głównym Lekarzem Weterynarii) za sporządzenie

rocznego programu kontroli podmiotów wprowadzających na rynek żywność lub pasze oznakowane jako wolne od GMO oraz rocznego raportu z kontroli przestrzegania przepisów danej ustawy.

► **Kontrola znakowania w zakresie pochodzenia podstawowego składnika** – rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 2018/775 z dnia 28 maja 2018 r. ustanawiające zasady stosowania art. 26 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, w odniesieniu do reguł dotyczących wskazywania kraju lub miejsca pochodzenia podstawowego składnika środka spożywczego.

Od 1 kwietnia 2020 r. stosuje się przepisy rozporządzenia wykonawczego, które wyjaśnia i harmonizuje sposób oznaczania pochodzenia podstawowego(-ych) składnika(-ów) w kontekście stosowania art. 26 ust. 3 rozporządzenia nr 1169/2011.

► **Kontrola prezentowania flagi kraju pochodzenia w przypadku nieopakowanego mięsa** – rozporządzenie MRiRW z dnia 22 czerwca 2020 r. zmieniające rozporządzenie MRiRW w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych.

Od 30 września 2020 r. stosuje się przepisy nakładające obowiązek prezentowania (na etapie sprzedaży detalicznej) flagi kraju pochodzenia w odniesieniu do nieopakowanego mięsa. Celem nowelizacji było wprowadzenie dodatkowego wymogu prezentowania grafiki przedstawiającej flagę państwa pochodzenia w przypadku świeżego, schłodzonego i zamrożonego mięsa ze świń, owiec, kóz i drobiu (oprócz informacji słownej o pochodzeniu zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 1337/2013).

2.1.2 Urzędowa kontrola na rynku krajowym/ Official control on the domestic market

Zasady i tryb kontroli/ Rules and procedure of control

IJHARS sprawuje nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych poprzez:

► kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w produkcji i obrocie, w tym wywożonych za granicę,

- ▶ kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w rolniczym handlu detalicznym,
- ▶ kontrolę warunków składowania i transportu artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ kontrolę artykułów rolno-spożywczych oznakowanych chronionymi nazwami pochodzenia, chronionymi oznaczeniami geograficznymi albo nazwami gwarantowanymi tradycyjnych specjalności,
- ▶ kontrolę artykułów rolno-spożywczych oznaczonych określeniem jakościowym stosowanym fakultatywnie „produkt górski”,
- ▶ kontrolę oznakowania wprowadzanych do obrotu produktów genetycznie zmodyfikowanych (produktów GMO),
- ▶ kontrolę oznakowania genetycznie zmodyfikowanej żywności,
- ▶ kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przywożonych spoza państw członkowskich Unii Europejskiej oraz spoza państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), w tym kontrolę graniczną tych artykułów,
- ▶ dokonywanie oceny i wydawanie świadectw w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ kontrolę prawidłowości wprowadzania do obrotu i oznakowania materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- ▶ powiadamianie podpunktu krajowego punktu kontaktowego w ramach sieci systemu wczesnego ostrzeżenia o niebezpiecznej żywności i paszach (systemu iRASFF) o podjętych decyzjach dotyczących niebezpiecznych artykułów rolno-spożywczych.

Jakość handlowa to cechy artykułu rolno-spożywczego dotyczące jego właściwości organoleptycznych, fizykochemicznych i mikrobiologicznych w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagania wynikające ze sposobu produkcji, opakowania, prezentacji i oznakowania, nieobjęte wymaganiami sanitarnymi, weterynaryjnymi lub fitosanitarnymi.

Celem kontroli jakości handlowej jest sprawdzenie, czy artykuły rolno-spożywcze:

- ▶ spełniają wymagania określone w przepisach o jakości handlowej oraz deklarowane przez producenta lub wprowadzającego do obrotu,

- ▶ są składowane lub transportowane w sposób zapewniający zachowanie ich właściwej jakości handlowej.

Czynności kontrolne w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych obejmują co najmniej:

- ▶ sprawdzenie dokumentów umożliwiających identyfikację artykułu rolno-spożywczego oraz atestów jakościowych, wyników badań laboratoryjnych i innych dokumentów świadczących o jego jakości handlowej,
- ▶ sprawdzenie opakowania, oznakowania, prezentacji artykułu rolno-spożywczego oraz warunków jego przechowywania i transportu; oznakowanie produktów żywnościowych, stanowi obszar najbardziej istotny dla konsumenta,
- ▶ oględziny artykułu rolno-spożywczego; sprawdzenie cech organoleptycznych ma szczególne znaczenie w przypadku artykułów o krótkim okresie przydatności do spożycia,
- ▶ pobranie próbek oraz ich ocenę lub badanie laboratoryjne, pozwalające na ocenę zgodności składu produktu z określonymi wymaganiami w zakresie jakości handlowej lub deklaracją producenta,
- ▶ ustalenie klasy jakości artykułu rolno-spożywczego,
- ▶ sprawdzenie sposobu produkcji artykułu rolno-spożywczego lub prawidłowości przebiegu procesu technologicznego.

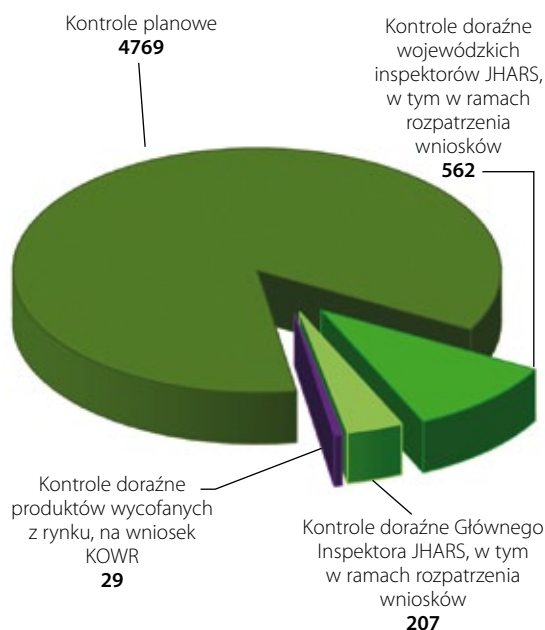
Kontroli IJHARS nie podlegają artykuły rolno-spożywcze wytwarzane na własny użytek oraz materiał siewny roślin.

Kontrole jakości handlowej realizowane są w trybie (rysunek 4):

- ▶ planowym, tj. zgodnie z tematyką i zakresem określonym w Rocznym ramowym planie kontroli na dany rok,
- ▶ doraźnym, tj. wykonywane na polecenie Głównego Inspektora lub wojewódzkich inspektorów w celu skontrolowania jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych lub przestrzegania wymagań w zakresie wprowadzania do obrotu nawozów; kontrole doraźne podejmowane są na podstawie informacji uzyskanych z innych instytucji, mediów oraz na podstawie wniosków przekazywanych głównie przez konsumentów lub przedsiębiorców.

RYSUNEK 4.

Liczba urzędowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym przeprowadzonych w trybie planowym i doraźnym przez IJHARS w 2020 roku/ **Graph 4: Number of official marketing quality inspections on domestic market carried out by AFQI in 2020 (planned and ad hoc)**

W 2020 r. IJHARS przeprowadziła na rynku krajowym ogółem 5567 urzędowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji oraz zadań nałożonych innymi przepisami, w tym 4769 kontroli (tj. 85,6%) zrealizowano w trybie planowym, a 798 (tj. 14,4%) w trybie doraźnym. Z ogólnej liczby kontroli doraźnych 562 stanowiły kontrole przeprowadzone na polecenie wojewódzkich inspektorów (tj. 70,5%), natomiast 207 kontroli (tj. 25,9%) podjęto z inicjatywy Głównego Inspektora, a 29 kontroli przeprowadzono na wniosek Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (tj. 3,6%).

Tematyka czynności kontrolnych określona w Rocznym ramowym planie kontroli/ Area of inspection activities identified in Annual Framework Control Plan

Tematy urzędowych kontroli planowych określa Roczny ramowy plan kontroli opracowywany co roku na podstawie analizy ryzyka uwzględniającej wyniki kontroli z poprzednich lat oraz propozycji zgłaszanych przez MRiRW, instytucje współpracujące z IJHARS i wojewódzkie

inspektoraty JHARS. Szczegółowy zakres kontroli realizowanych przez wojewódzkie inspektoraty JHARS określany jest w Programach kontroli planowych zatwierdzanych przez Głównego Inspektora JHARS.

W 2020 r. tematyka kontroli planowych obejmowała:

- ▶ jakość handlową: dań gotowych dla niemowląt i dzieci, jaj spożywczych, mięsa i przetworów mięsnych (kiełbasy), miodu (importowany, mieszanki miodów), olejów roślinnych (w tym oliwy z oliwek), tłuszczów do smarowania (margaryn i miksów tłuszczowych), pieczywa (w tym pieczywa półcukierniczego), przetworów zbożowych (płatki zbożowe i śniadaniowe, mąki, kasze, ryż), ryb i przetworów rybnych (ryby mrożone, marynaty, konserwy rybne), przetworów mlecznych (mleko, masło, mleczne napoje fermentowane, serki, przetwory mleczne w proszku i znakowanie wyrobów mlekopodobnych), świeżych owoców i warzyw, ziemniaków, przetworów warzywnych (marynaty, kiszonki, sałatki warzywne, pasty i pasztety warzywne, chrzan), napojów bezalkoholowych (wody smakowe oraz szampany dla dzieci), piwa, wina z winogron z upraw własnych, fermentowanych napojów winiarskich, wyrobów ciastkarskich i cukierniczych, wyrobów garmażeryjnych, ziół i przypraw,
- ▶ prawidłowość znakowania soków i nektarów, syropów owocowych, cukru, słonych przekąsek,
- ▶ prawidłowość wprowadzania do obrotu nawozów, nawozów z oznakowaniem „NAWÓZ WE” oraz środków wspomagających uprawę roślin,
- ▶ sprawdzenie warunków chowu i tuczu gęsi.

Pozostałe zadania ustawowe IJHARS, realizowane przez wojewódzkie inspektoraty, obejmowały:

- ▶ kontrole jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą,
- ▶ kontrole jakości handlowej wina produkcji krajowej i prawidłowości prowadzenia dokumentacji oraz certyfikację wina z określonego rocznika i wina z określonej odmiany winorośli,
- ▶ nadzór nad klasyfikacją tusz wołowych i wieprzowych w systemie EUROP, prawidłowość raportowania przez zakłady ubojowe danych rynkowych dotyczących cen wołowiny, kontrole warunków wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła do 12 miesięcy,

- ▶ czynności kontrolne wykonywane na wniosek przedsiębiorcy, w tym: ocenę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz zwalnianie z obowiązku znakowania jaj przeznaczonych bezpośrednio do przetwórstwa spożywczego,
 - ▶ kontrole u producentów ekologicznych w ramach sprawowanego przez IJHARS nadzoru w rolnictwie ekologicznym (obejmujące nadzór nad jednostkami certyfikującymi oraz nadzór nad produkcją ekologiczną),
 - ▶ kontrole urzędowe produktów posiadających oznaczenia ChNP, ChOG, GTS oraz kontrole w ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi w zakresie produktów posiadających oznaczenia ChNP, ChOG, GTS,
 - ▶ kontrole w ramach rolniczego handlu detalicznego,
 - ▶ kontrole warunków transportu artykułów rolno-spożywczych,
 - ▶ nadzór nad wykonywaniem czynności przez rzeczoznawców,
 - ▶ kontrole wyrwykowe podmiotów wyłączonych spod weryfikacji bananów,
 - ▶ kontrole wyrwykowe w ramach specjalnego oznakowania,
 - ▶ kontrole jakości handlowej świeżych owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży – na wniosek KOWR.
- ▶ 14,4% partii wyrobów zbadanych laboratoryjnie posiadało parametry fizykochemiczne niezgodne z przepisami o jakości handlowej lub z deklaracją producenta; w porównaniu do 2019 r. udział partii o parametrach niezgodnych zmniejszył się o 0,1 punktu procentowego (w 2019 r. wynosił 14,5%),
 - ▶ 21,9% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych było nieprawidłowo oznakowanych; w porównaniu do 2019 r. udział partii nieprawidłowo oznakowanych zwiększył się o 1,6 punktu procentowego (w 2019 r. wynosił 20,3%),
 - ▶ 13,0% skontrolowanych partii świeżych owoców i warzyw było niewłaściwie oznakowanych, a 0,6% partii nie spełniało wymagań jakościowych; w porównaniu do kontroli planowej prowadzonej w 2019 r. udział partii nieprawidłowo oznakowanych wzrósł o 2,1 punktu procentowego (w 2019 r. wynosił 10,9%), natomiast udział partii nie spełniających wymagań jakościowych zmniejszył się o 0,6 punktu procentowego (w 2019 r. wynosił 1,2%),
 - ▶ 10,7% skontrolowanych partii ziemniaków było niewłaściwie oznakowanych, przy czym wszystkie partie spełniały wymagania jakościowe; w porównaniu do kontroli planowej prowadzonej w 2019 r. udział nieprawidłowości w zakresie znakowania zmniejszył się o 21,5 punktu procentowego (w 2019 r. wynosił 32,2%).

Wyniki planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych/ Results of planned marketing quality inspections of agricultural and food products

Wszystkie kontrole planowe prowadzone były u producentów artykułów rolno-spożywczych. W drugim półroczu 2020 r., z związku z przejściem zadań od Inspekcji Handlowej, kontrole przeprowadzono również na etapie handlu detalicznego (w tym w przypadku wyrobów garmażeryjnych dodatkowo w punktach gastronomicznych).

Ogółem w wyniku planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, przeprowadzonych na rynku krajowym w 2020 r. stwierdzono, że:

- ▶ 1,4% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych nie odpowiadało deklarowanym cechom organoleptycznym; w porównaniu do 2019 r. udział partii nieodpowiadających określonym cechom organoleptycznym pozostał na tym samym poziomie,

Udział stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie poszczególnych elementów jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (z wyłączeniem świeżych owoców i warzyw oraz ziemniaków) na różnych etapach kontroli łańcucha żywnościowego przedstawiono poniżej (tabela 1).

Tabela 1. Udział nieprawidłowości z podziałem na etap kontroli/ Table 1: Participation of irregularities per control stage

Etap kontroli	Udział nieprawidłowości w 2020 r. (%)		
	Cechy organoleptyczne	Parametry fizykochemiczne	Znakowanie
Producenci	1,7	15,8	21,8
Sklepy detaliczne	0,6	11,4	19,4
Punkty gastronomiczne*	0,0	15,2	65,0
RAZEM	1,4	14,4	21,9

* 1 kontrola – wyroby garmażeryjne

Cechy organoleptyczne kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych kwestionowano najczęściej w przypadku takich grup towarowych jak:

oleje roślinne (w tym oliwa z oliwek) – nieprawidłowości stwierdzono w 34,0% skontrolowanych partii i dotyczyły one występowania wad organoleptycznych niedopuszczalnych w najwyższej kategorii oliwy z oliwek,

tłuszcze do smarowania – nieprawidłowości stwierdzono w 10,7% skontrolowanych partii i dotyczyły one niewłaściwej konsystencji,

napoje bezalkoholowe – nieprawidłowości stwierdzono w 2,2% skontrolowanych partii i dotyczyły one niewłaściwej klarowności.

W wyniku badania parametrów fizykochemicznych najczęściej kwestionowano jakość handlową takich artykułów rolno-spożywczych jak:

przetwory rybne – nieprawidłowości stwierdzono w 25,8% skontrolowanych partii i dotyczyły one m.in. mniejszego niż deklarowany udziału składników stałych – mięso ryby, zawyżonej zawartości glazury, zaniżonej masy netto po odsączeniu, podania niewłaściwych wartości dla parametrów w tabelach wartości odżywczych,

przetwory mięsne – nieprawidłowości stwierdzono w 24,7% skontrolowanych partii i dotyczyły one m.in. niedeklarowanych składników (surowca mięsnego, fosforanów, skrobi) i niewłaściwych danych w tabeli wartości odżywczej,

fermentowane napoje winiarskie – nieprawidłowości stwierdzono w 22,7% skontrolowanych partii i dotyczyły one zawartości alkoholu, kwasowości ogólnej, zawartości cukrów redukujących po inwersji, zawartości ekstraktu ogólnego, zawartości ekstraktu bezcukrowego, zawartości popiołu, obecności niedozwolonych substancji (kwasu benzoowego i jego soli), wartości parametru określającego korelację pomiędzy zawartością alkoholu etylowego i zawartością cukrów (w przypadku miódów pitnych).

Oznakowanie kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych kwestionowano najczęściej w przypadku takich grup towarowych jak:

wino – nieprawidłowości stwierdzono w 54,0% skontrolowanych partii i dotyczyły one między innymi: braku

wskazania miejsca wytworzenia, kategorii produktu i warunków przechowywania, braku informacji o podmiocie butelkującym lub podania ich w nieprawidłowy sposób oraz stosowania określeń odnoszących się do obszarów geograficznych niedozwolonych dla win bez ChNP lub ChOG,

wyroby garmażeryjne – nieprawidłowości stwierdzono w 47,9% skontrolowanych partii i dotyczyły one między innymi: niewłaściwej nazwy produktu (np. podania jedynie nazwy fantazyjnej typu „pierogi carskie”, braku informacji o zastosowanej metodzie utrwalania), braku wyszczególnienia w wykazie składników wszystkich użytych surowców (w tym alergenów i komponentów składnika złożonego) lub wskazania składników, których nie wykorzystano w procesie produkcyjnym, wyszczególnienia składników bez zachowania porządku malejącego według ich masy, stosowania określeń typu „kuchnia staropolska”, „domowy”, „tradycyjnie” i „jak u babci” przy stosowaniu dodatków, aromatów i przetworzonych surowców, podawania deklaracji „bez konserwantów” i „bez dodatku glutamianu monosodowego” przy jednoczesnym używaniu składników zawierających te dodatki, braku lub wskazania błędnej informacji o zawartości składników podkreślonych w oznakowaniu, braku podania (w formie bezpośrednio dostępnej dla konsumenta) informacji o składzie (w tym alergenach) produktów oferowanych do sprzedaży bez opakowania w sklepach i w punktach gastronomicznych,

dania dla dzieci – nieprawidłowości stwierdzono w 46,6% skontrolowanych partii i dotyczyły one między innymi braku informacji o zastosowanej obróbce termicznej oraz stosowania wprowadzających w błąd określeń typu „nie zawiera substancji konserwujących i barwników”.

Wyniki kontroli w zakresie wymagań jakościowych dla świeżych owoców i warzyw oraz ziemniaków/ Inspection results of the marketing quality requirements for fresh fruit, vegetables and potatoes

Kontrolą planową w zakresie jakości handlowej świeżych owoców i warzyw objęto 78 podmiotów działających na początkowych etapach łańcucha dystrybucji. Skontrolowano 501 partii, w tym głównie krajowych jabłek

i warzyw korzeniowych oraz gatunków pochodzących z innych krajów (np. owoców cytrusowych, kiwi, pomidorów i papryki). Wymagań określonych w normach handlowych nie spełniały 3 partie (0,6%). Niezgodności dotyczyły wielkości i deklarowanej klasy jakości, uszkodzeń i wad, nadmiernego zawilgocenia oraz objawów pleśni. Zakwestionowano oznakowanie 65 partii (13,0%). Ponadto, w przypadku 28 partii (5,6%) stwierdzono nieprawidłowości w dokumentach towarzyszących. Kontrolowane partie kwestionowano przede wszystkim ze względu na całkowity brak oznakowania.

Jakość handlową ziemniaków sprawdzono w ramach kontroli planowej w 60 podmiotach. W zakresie zgodności z wymaganiami jakościowymi (określonymi w przepisach krajowych) skontrolowano 102 partie i nie stwierdzono nieprawidłowości. Oznakowanie zweryfikowano w przypadku 122 partii, z czego w 13 stwierdzono nieprawidłowości (10,7%). Dotyczyły one przede wszystkim braku nazwy, informacji o pochodzeniu oraz danych podmiotu prowadzącego przedsiębiorstwo spożywcze.

W ramach kontroli doraźnej z inicjatywy Głównego Inspektora JHARS, w zakresie jakości handlowej świeżych owoców i warzyw oraz ziemniaków realizowanej na etapie sprzedaży detalicznej skontrolowano łącznie 596 partii w 126 podmiotach. W przypadku owoców i warzyw skontrolowano 466 partii. Nieprawidłowości stwierdzono wyłącznie w zakresie znakowania i dokumentacji towarzyszącej, nie wniesiono zastrzeżeń do pozostałych wymagań określonych w normach handlowych. Zakwestionowano oznakowanie 112 partii (24,0%). Nieprawidłowości w dokumentach towarzyszących dotyczyły 27 partii (5,8%). Kontrolowane partie kwestionowano przede wszystkim ze względu na: brak informacji dla konsumenta o kraju pochodzenia, wskazanie nieprawdziwych informacji o pochodzeniu lub podanie wielu krajów pochodzenia, brak informacji o klasie jakości (w przypadkach kiedy informacja taka jest wymagana w szczególnych normach handlowych).

W przypadku ziemniaków skontrolowano 130 partii. Nieprawidłowości dotyczyły znakowania oraz pozostałych wymagań jakościowych. Zakwestionowano oznakowanie

20 partii ziemniaków (15,4%). Najczęściej kwestionowano: brak informacji o państwie pochodzenia i/lub wizerunku flagi państwa pochodzenia, brak danych podmiotu prowadzącego przedsiębiorstwo spożywcze. Szczegółowych wymagań w zakresie jakości handlowej ziemniaków nie spełniały 3 partie (2,3%). Kwestionowano: widoczne uszkodzenia bulw, jakość niezgodną z wymaganiami dla deklarowanego typu ziemniaka.

Tematyka i wyniki doraźnych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych zleconych przez Głównego Inspektora JHARS/ Scope and results of ad hoc inspections commissioned by the Chief Inspector of Agricultural and Food Quality

W 2020 r. Główny Inspektor JHARS zlecił przeprowadzenie 207 kontroli doraźnych:

- ▶ z własnej inicjatywy – 155 kontroli w zakresie jakości handlowej: przetworów z mięsa gęsięgo, alkoholu etylowego do celów spożywczych oraz wódki, świeżych owoców i warzyw, ziemniaków oraz kontrole oznakowania: tłuszczów spożywczych (do celów kulinarnych i do smarowania), chipsów ziemniaczanych,
- ▶ na wniosek administracji innego państwa w ramach Krajowego Punktu Kontaktowego ds. oszustw żywnościowych – 27 kontroli w zakresie jakości handlowej: produktu spożywczego przeznaczonego dla dzieci (obecność ciała obcego), przetworów mięsnych (nieprawidłowe oznakowanie kielbasy – 2 kontrole, parówek, pasztetu, konserw mięsnych, obecność niedeklarowanego składnika, zawyżona zawartość tłuszczu w kielbasie – 5 kontroli), mięsa drobiowego (przekroczenie zawartości wody do białka – 5 kontroli, niewłaściwe oznakowanie, obecność niedozwolonych polifosforanów), kebabu z mięsa drobiowego (nieprawidłowe oznakowanie), łososia wędzonego (błędne wskazanie daty przydatności do spożycia, nieprawidłowe oznakowanie w zakresie temperatury przechowywania – 2 kontrole), produktu spożywczego (błędy w dokumentacji towarzyszącej), filetów z węgorka (nieprawidłowe oznakowanie – 2 kontrole), makaronu (nieprawidłowe oznakowanie), pieprzu mielonego (nieprawidłowe oznakowanie), koncentratów spożywczych (nieprawidłowe oznakowanie), przetworów mlecz-

- nych (nieprawidłowe oznakowanie sera), przetworów zbożowych (nieprawidłowe oznakowanie ciasteczek), owoców morza (zawyżona zawartość wody w krewetkach),
- ▶ na wniosek MRiRW – 13 kontrole w zakresie jakości handlowej ziemniaków (kraj pochodzenia),
 - ▶ na wniosek Głównego Lekarza Weterynarii – 3 kontrole w zakresie oznakowania przetworów mlecznych ze szczególnym uwzględnieniem deklaracji pochodzenia surowca oraz weryfikacji oznakowania jako „wolne od GMO” lub ekologiczne,
 - ▶ na wniosek innego państwa członkowskiego – 5 kontrole w zakresie oznakowania mięsa drobiowego (informacja z Niemiec) i 3 kontrole w zakresie jakości handlowej papryki (informacja z Holandii).

W wyniku urzędowych kontroli doraźnych zleconych z inicjatywy Głównego Inspektora JHARS w 2020 r. występowanie nieprawidłowości potwierdzono w przypadku tłuszczów spożywczych, stwierdzając niewłaściwe oznakowanie 46,3% skontrolowanych partii tych produktów (niewłaściwe nazewnictwo).

W wyniku kontroli przeprowadzonych na wniosek MRiRW w podmiotach prowadzących skup drobiu, objętych monitorowaniem cen w ramach ZSRIR (weryfikacja czy przekazywane do MRiRW dane rynkowe są zgodne ze stanem faktycznym), nieprawidłowości potwierdzono w 4 z 7 skontrolowanych podmiotów. Kontrole oznakowania ziemniaków przeprowadzone na wniosek MRiRW nie potwierdziły zgłoszonych nieprawidłowości.

Występowania nieprawidłowości nie potwierdzono również w przypadku kontroli wykonanych na wniosek innych państw.

W przypadku kontroli oznakowania przetworów mlecznych (pochodzenie importowanego surowca, oznakowanie między innymi „wolne od GMO”), przeprowadzonej na wniosek Głównego Lekarza Weterynarii, potwierdzono występowanie niewłaściwego oznakowania w odniesieniu do 3 z 9 skontrolowanych partii.

Tematyka i wyniki doraźnych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych zleconych przez wojewódzkich inspektorów JHARS/ Scope and results of ad hoc inspections commissioned by Voivodeship Inspectors of Agricultural and Food Quality

Wojewódzcy inspektorzy JHARS w 2020 r. zlecieli przeprowadzenie 562 kontroli doraźnych, w zakresie:

- ▶ jakości handlowej mięsa drobiowego (tuszki), mięsa wieprzowego (elementy), przetworów mięsnych (wędliny), przetworów rybnych (konserwy), ryb świeżych, przetworów zbożowych (mąki), wyrobów garnażeryjnych niemięsnych, pieczywa, przetworów owocowych i warzywnych (w tym produkty eko), soków owocowych, miksów tłuszczowych do smarowania, oliwy z oliwek, napojów bezalkoholowych, koncentratów spożywczych, wyrobów cukierniczych i ciastkarskich (cukierki, ciasta biszoptowe), przypraw, owoców kandyzowanych, piwa, wina, wódki, herbat, miodu, jaj spożywczych, alkoholu etylowego do celów spożywczych, świeżych owoców i warzyw, ziemniaków, bananów zielonych, kasz, substancji słodzących, bryndzy podhalańskiej i oscypka,
- ▶ jakości handlowej żywności specjalnego przeznaczenia medycznego,
- ▶ prawidłowości wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin, poprawiających właściwości gleby.

W wyniku wyżej wymienionych kontroli stwierdzono:

- ▶ 33,7% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych było nieprawidłowo oznakowanych,
- ▶ 20,5% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych zbadanych laboratoryjnie posiadało parametry fizykochemiczne niezgodne z przepisami o jakości handlowej oraz z deklaracją producenta.

2.1.3 Urzędowa kontrola w obrocie z zagranicą/ Official control at import and export stage

Zasady i tryb kontroli/ Rules and procedure of control

Urzędowej kontroli jakości handlowej podlegają:

- ▶ artykuły rolno-spożywcze wymienione w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 czerw-

ca 2019 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy oraz ich minimalnych ilości podlegających kontroli jakości handlowej,

- ▶ importowane oraz przeznaczone na eksport świeże owoce i warzywa objęte wymaganiami norm handlowych UE.

Kontrola pozostałych artykułów rolno-spożywczych wywożonych z kraju jest dobrowolna i odbywa się w trybie oceny jakości handlowej wykonywanej na wniosek przedsiębiorcy.

Urzędowa kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą może być dokonywana:

- ▶ na przejściach granicznych wskazanych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 kwietnia 2015 r. w sprawie wykazu przejść granicznych, na których dokonywana jest kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych sprowadzanych z zagranicy,
- ▶ w oddziałach WIJHARS, zgodnie z art. 20 ust. 4 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Urzędowa kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą przeprowadzana jest według tych samych zasad i trybu, co kontrole na rynku krajowym. O doborze czynności kontrolnych decydują specyficzne cechy kontrolowanego produktu, warunki techniczne kontroli oraz kompletność dołączonej dokumentacji przewozowej. Niezbędne czynności wykonywane są w miejscu przeprowadzenia kontroli, po otwarciu środka transportu przewożącego produkty luzem lub na podstawie opakowań jednostkowych. Próbkki kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych przekazywane są do laboratoriów GIJHARS.

Wyniki kontroli w obrocie z zagranicą/ Results of inspections at import and export stage

W 2020 r. przeprowadzono ogółem 58 379 kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą, w tym:

- ▶ 17 452 (29,9%) kontrole świeżych owoców i warzyw wywożonych z kraju,
- ▶ 40 927 (70,1%) kontroli artykułów rolno-spożywczych przywożonych do kraju.

Zgodnie z przepisami regulującymi zasady obrotu artykułów rolno-spożywczych z zagranicą, kontroli jakości handlowej w 2020 r. podlegało:

- ▶ 1646,8 tys. t importowanych artykułów rolno-spożywczych, w tym głównie:
 - nasiona roślin oleistych – 228,3 tys. t (Kazachstan, Rosja, Ukraina),
 - przetwory z owoców i warzyw – 245,9 tys. t (Białoruś, Chiny, Turcja, Ukraina),
 - ryby i ich przetwory – 111,8 tys. t (Chiny, Nowa Zelandia, Rosja, Wyspy Owcze),
 - zboża i ich przetwory – 152,3 tys. t (Argentyna, Kazachstan, Rosja, Ukraina),
 - kawa – 50,4 tys. t (Brazylia, Indie, Kolumbia, Wietnam),
 - wyroby cukiernicze i ciastkarskie – 38,4 tys. t (Szwajcaria, Turcja, Ukraina),
 - herbata i herbatki – 29,3 tys. t (Chiny, Indie, Sri Lanka),
 - mięso drobiowe i jego przetwory – 5,0 tys. t (Chiny, Litwa, Ukraina),
 - przyprawy – 12,4 tys. t (Chiny, Egipt, Indie, Turcja),
- ▶ 117,9 tys. hl importowanych napojów alkoholowych, wina i piwa (Argentyna, Białoruś, Chile, Gruzja, Mołdawia, Stany Zjednoczone, Ukraina),
- ▶ 94,7 tys. hl importowanych soków owocowych i warzywnych oraz napojów bezalkoholowych (Tajlandia, Ukraina, Wietnam),
- ▶ 58,3 tys. hl olejów roślinnych (Argentyna, Kazachstan, Ukraina).

W wyniku kontroli urzędowych zakwestionowano 127 partii artykułów rolno-spożywczych przywożonych do Polski.

Urzędową kontrolą zgodności z normami handlowymi objęto również 464,0 tys. t świeżych owoców i warzyw, w tym:

- ▶ 415,2 tys. t przeznaczonych na eksport świeżych owoców (głównie jabłka, gruszki, maliny, śliwki, truskawki,

borówka kanadyjska) i warzyw (cebula, kapusta, marchew, pieczarki, pomidory, papryka słodka i selery), wywożonych do Białorusi, Egiptu, Kazachstanu, Mołdawii i Ukrainy,

- ▶ 7,0 tys. t importowanych bananów przywożonych głównie z Ekwadoru,
- ▶ 41,8 tys. t świeżych owoców i warzyw pochodzących głównie z Mołdawii, Turcji i Ukrainy.

W wyniku urzędowych kontroli świeżych owoców i warzyw wywożonych z kraju nie stwierdzono nieprawidłowości, natomiast w odniesieniu do świeżych owoców i warzyw przywożonych do kraju stwierdzono niewłaściwą jakość w przypadku 11 partii.

Nieprawidłowości dotyczyły: niewłaściwego znakowania (na przykład braku: informacji o danych pakującego/wysyłającego, informacji o kraju pochodzenia lub o rodzaju produktu, oznakowania w języku polskim), wymagań minimalnych (występowanie objawów pleśni, zgnilizny, zepsucia, wad lub uszkodzeń), niespełnienia wymagań dotyczących jednorodności i deklarowanej klasy.

2.2 Zadania realizowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej/ Tasks performed in the framework of the Common Agricultural Policy

2.2.1 Kontrola i certyfikacja w rolnictwie ekologicznym/ Control and certification of organic farming

Przepisy UE dotyczące rolnictwa ekologicznego w związku z pandemią/ UE provisions concerning organic farming related to epidemic situation

W związku z panującą w 2020 roku pandemią COVID-19, data, z którą stosowane będzie rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/848 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 (Dz. Urz. UE. L 2018 Nr 150, str. 1, ze zm.), została przesunięta z dnia 1 stycznia 2021 r. na dzień 1 stycznia 2022 r. Zmiana daty stosowania rozporządzenia PEiR (UE) 2018/848, zastępującego rozporządzenie Rady

(WE) nr 834/2007, została wprowadzona rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1693 z dnia 11 listopada 2020 r. zmieniającym rozporządzenie (UE) 2018/848 w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych w odniesieniu do daty rozpoczęcia jego stosowania oraz niektórych innych dat, o których mowa w tym rozporządzeniu (Dz. Urz. UE. L 2020 Nr 381, str. 1).

Ponadto, w związku z panującą w 2020 roku pandemią i wynikającymi z niej ograniczeniami między innymi w przemieszczaniu się, Komisja Europejska wprowadziła tymczasowe rozwiązania usprawniające prowadzenie kontroli produkcji ekologicznej, między innymi poprzez dopuszczenie w szczególnych sytuacjach i na określonych zasadach, przeprowadzania kontroli za pomocą wszelkich dostępnych środków porozumiewania się na odległość. Rozwiązania te zostały ustanowione w rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 2020/977 z dnia 7 lipca 2020 r. wprowadzającym odstępstwa od rozporządzeń (WE) nr 889/2008 i (WE) nr 1235/2008 w odniesieniu do kontroli produkcji produktów ekologicznych w związku z pandemią COVID-19 (Dz. Urz. UE. L 2020 Nr 217, str. 1), które stosuje się od dnia 1 marca 2020 r. Okres stosowania rozwiązań w zakresie kontroli zdalnych, pierwotnie przyjęty na okres kończący się dnia 30 września 2020 r., został przedłużony do dnia 1 lutego 2021 r. na mocy rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2020/1667 z dnia 10 listopada 2020 r. zmieniającego rozporządzenie wykonawcze (UE) 2020/977 w odniesieniu do okresu stosowania środków tymczasowych w zakresie kontroli produkcji produktów ekologicznych (Dz. Urz. UE. L 2020 Nr 377, str. 5).

Zmiany przepisów dotyczących rolnictwa ekologicznego/Changes to the provisions concerning organic farming

W 2020 r. ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz.U. z 2020 poz. 1324) została zmieniona ustawą z dnia 13 lutego 2020 r. o Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa (Dz.U. 2020 poz. 425), która weszła w życie z dniem 14 marca 2020 r. Ustawą tą dokonano zmiany brzmienia art. 16 ust. 3 ustawy o rolnictwie ekologicznym poprzez wskazanie nowej podstawy praw-

nej, zgodnie z którą wojewódzki inspektor ochrony roślin i nasiennictwa właściwy ze względu na miejsce prowadzonej – na zasadach określonych w rozdziale 3 ustawy z dnia 13 lutego 2020 r. o Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa – kontroli produktów wymienionych w art. 1 ust. 2 lit. d rozporządzenia nr 834/2007 przekazuje Głównemu Inspektorowi IJHARS dane i informacje o wykrytych w trakcie kontroli naruszeniach i podejrzeniach naruszenia przepisów dotyczących rolnictwa ekologicznego w zakresie tych produktów. Ponadto, ustawa z dnia 13 lutego 2020 r. o Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, w obszarze realizacji zadań przez odpowiednie jednostki organizacyjne w rolnictwie ekologicznym zapewnia, że uzyskane w wyniku wykonywania zadań PIORiN informacje lub dane są nieodpłatnie przekazywane:

- organom IJHARS, na wniosek tych organów, w zakresie, w jakim są one niezbędne do prawidłowego sprawowania przez tę inspekcję nadzoru nad jednostkami certyfikującymi oraz nadzoru nad produkcją ekologiczną,
- nadzorowanym przez GIJHARS jednostkom certyfikującym na wniosek tych jednostek, w zakresie, w jakim są one niezbędne do prawidłowego sprawowania przez te jednostki kontroli producentów ekologicznych.

W 2020 r. ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym została zmieniona ustawą z dnia 23 stycznia 2020 r. o zmianie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 285), która weszła w życie z dniem 1 lipca 2020 r. Zmiany te wynikały z przejęcia przez organy IJHARS zadań realizowanych do dnia 1 lipca 2020 r. przez organy Inspekcji Handlowej w zakresie nadzoru nad obrotem artykułami rolno-spożywczymi w handlu detalicznym. W ustawie o rolnictwie ekologicznym uchylono w związku z tym art. 14, dotyczący prowadzonej do dnia 1 lipca 2020 r. współpracy z Inspekcją Handlową i Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w ramach sprawowanego nadzoru w zakresie wprowadzania do obrotu detalicznego produktów ekologicznych. W związku z przejęciem zadań Inspekcji Handlowej, organy IJHARS od 1 lipca 2020 r. są uprawnione do wymierzania kar pieniężnych w związku z nieprawidłowo-

ściami stwierdzonymi w zakresie wprowadzania do obrotu detalicznego produktów ekologicznych.

Z dniem 7 stycznia 2020 r. weszła w życie zmiana do rozporządzenia Komisji (WE) nr 889/2008 z dnia 5 września 2008 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wdrażania rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych w odniesieniu do produkcji ekologicznej, znakowania i kontroli (Dz. Urz. UE. L 2008 Nr 250, str. 1, ze zm.). Zmiana dotyczyła treści załączników określających m.in. dopuszczone do stosowania w rolnictwie ekologicznym środki do produkcji, takie jak nawozy, środki ochrony roślin, dodatki paszowe oraz substancje dodatkowe i pomocnicze do przetwórstwa. Zmiany w tym zakresie zostały wprowadzone rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2019/2164 z dnia 17 grudnia 2019 r. zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 889/2008 ustanawiającym szczegółowe zasady wdrażania rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych w odniesieniu do produkcji ekologicznej, znakowania i kontroli (Dz. Urz. UE. L 2019 Nr 328, str. 61).

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1235/2008 z dnia 8 grudnia 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 w odniesieniu do ustaleń dotyczących przywozu produktów ekologicznych z krajów trzecich, zostało zmienione następującymi aktami:

- ▶ rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2020/786 z dnia 15 czerwca 2020 r. w sprawie zmiany i sprostowania rozporządzenia (WE) nr 1235/2008 ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 w odniesieniu do ustaleń dotyczących przywozu produktów ekologicznych z krajów trzecich (Dz. Urz. UE. L 2020 Nr 190, str. 20),
- ▶ rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2020/25 z dnia 13 stycznia 2020 r. w sprawie zmiany i sprostowania rozporządzenia (WE) nr 1235/2008 ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 w odniesieniu do ustaleń dotyczących przywozu produktów ekologicznych z krajów trzecich (Dz. Urz. UE. L 2020 Nr 8, str. 18),
- ▶ rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2020/479 z dnia 1 kwietnia 2020 r. zmieniającym rozporządzenie

(WE) nr 1235/2008 ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 w odniesieniu do ustaleń dotyczących przywozu produktów ekologicznych z krajów trzecich (Dz. Urz. UE. L 2020 Nr 102, str. 4).

System kontroli w rolnictwie ekologicznym/ Control system of organic farming

Zgodnie z przepisami obowiązującymi na terenie Unii Europejskiej, wszystkie państwa członkowskie zobowiązane zostały do stworzenia systemu kontroli w rolnictwie ekologicznym, który ma zagwarantować konsumentom, że zakupione przez nich produkty oznaczone jako ekologiczne, podlegały na każdym etapie produkcji, przygotowania i dystrybucji procedurze, która potwierdziła spełnienie wymagań określonych przepisami dotyczącymi rolnictwa ekologicznego. Ponadto, system ten ma za zadanie zagwarantować uczciwą konkurencję oraz skuteczne funkcjonowanie rynku wewnętrznego produktów ekologicznych.

W Polsce, podobnie jak w większości państw UE, przyjęty został system kontroli oparty na prywatnych jednostkach certyfikujących, uznawanych oraz nadzorowanych przez wyznaczone organy państwowe.

W ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi Główny Inspektor JHARS:

- ▶ przeprowadza analizy danych dostarczanych przez jednostki certyfikujące,
- ▶ przeprowadza audyty i dokonuje inspekcji jednostek certyfikujących, między innymi w zakresie stosowania przez nie procedur kontrolnych,
- ▶ przekazuje jednostkom certyfikującym wnioski pokontrolne,
- ▶ nakazuje wykonanie odpowiednich działań naprawczych związanych z funkcjonowaniem jednostek certyfikujących,
- ▶ może żądać od jednostek certyfikujących wszelkich dodatkowych informacji i danych związanych z wykonywanym nadzorem.

Zgodnie z ustawą o rolnictwie ekologicznym Główny Inspektor JHARS, w ramach sprawowanego nadzoru po-

wierzył część zadań wojewódzkim inspektorom JHARS, w tym sprawdzenie u producentów ekologicznych prawidłowości kontroli przeprowadzonych przez jednostki certyfikujące i zgodności prowadzonej produkcji ekologicznej z przepisami dotyczącymi rolnictwa ekologicznego.

Ponadto, na wniosek ministra właściwego do spraw rolnictwa, Główny Inspektor JHARS przeprowadza działania sprawdzające oraz wydaje opinię dotyczącą spełniania przez podmiot ubiegający się o upoważnienie do działania, jako jednostka certyfikująca, wymagań określonych w rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007.

W 2020 r. w Polsce w rolnictwie ekologicznym działało 13 jednostek certyfikujących (tabela 2).

Wyniki audytów przeprowadzonych w jednostkach certyfikujących/ Results of audits carried out in control bodies

W 2020 r. przeprowadzono planowe audyty 13 jednostek certyfikujących. Ze względu na pandemię COVID-19 i związane z nią restrykcje w przemieszczaniu się, 12 audytów odbyło się poza siedzibami jednostek certyfikujących.

Zakres audytów obejmował zbadanie prawidłowości funkcjonowania jednostek certyfikujących na podstawie weryfikacji dokumentacji, które jednostki certyfikujące przekazywały w uzgodnionym przez obie strony trybie, za pośrednictwem elektronicznych środków komunikacji na odległość, przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa przekazywanych danych odpowiednimi narzędziami informatycznymi. Na podstawie przeprowadzonych audytów stwierdzono między innymi nieprawidłowości polegające na:

- ▶ wydaniu producentowi certyfikatu na podstawie protokołu kontroli przeprowadzonej przez poprzednią jednostkę certyfikującą, co nie miało umocowania w dokumentach systemowych jednostki,
- ▶ braku spójności w informacjach zawartych w dokumentach prowadzonych przez jednostkę certyfikującą, odnoszących się do działalności producenta ekologicznego,
- ▶ braku skutecznej weryfikacji dokumentów z kontroli przekazanych jednostce przez poprzednią jednostkę certyfikującą danego producenta,

TABELA 2.

 Wykaz jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym, wg stanu na dzień 31 grudnia 2020 r./ **Table 2: List of certifying bodies in organic farming in 2020 (as at 31st December 2020)**

Nazwa upoważnionej jednostki certyfikującej	Numer identyfikacyjny nadany w upoważnieniu jednostce certyfikującej	Zakres upoważnienia do przeprowadzania kontroli oraz wydawania i cofania certyfikatów zgodności w rolnictwie ekologicznym					
		Uprawa roślin i utrzymanie zwierząt	Zbiór ze stanu naturalnego	Pszczelarstwo	Produkty z akwakultury i wodorosty morskie	Przetwórstwo produktów, produkcja pasz i drożdży	Wprowadzanie produktów na rynek, w tym importowanych z państw trzecich
EKOOWARANCJA PTRE	PL-EKO-01	X	X	X	X	X	X
PNG	PL-EKO-02	X	X	X	X	X	X
COBICO	PL-EKO-03	X	X	-	-	X	X
BIOEKSPERT	PL-EKO-04	X	X	-	-	X	X
BIOCERT MAŁOPOLSKA	PL-EKO-05	X	X	X	X	X	X
PCBC S.A.	PL-EKO-06	X	X	X	X	X	X
AGRO BIO TEST	PL-EKO-07	X	-	X	-	X	X
TÜV Rheinland Polska	PL-EKO-08	X	X	X	X	X	X
Centrum Jakości AgroEko	PL-EKO-09	X	X	X	X	X	X
SGS Polska	PL-EKO-10	X	X	-	-	X	X
DQS Polska	PL-EKO-11	X	X	-	-	X	X
Bureau Veritas	PL-EKO-12	X	-	-	-	X	X
Krajowe Centrum Badań i Certyfikacji „Gwarantowana Jakość”	PL-EKO-13	X	-	-	-	-	-

- ▶ braku podjęcia działań wyjaśniających w związku ze stwierdzeniem w produkcie ekologicznym pozostałości niedozwolonego środka,
- ▶ braku systemowego podejścia jednostek certyfikujących w przeprowadzaniu analizy ryzyka,
- ▶ braku prawidłowej kwalifikacji producentów ekologicznych do grupy ryzyka,
- ▶ korzystaniu z niewłaściwych wzorów formularzy, tj. np.: Zgłoszenie podjęcia działalności w zakresie rolnictwa ekologicznego, Certyfikat zgodności,
- ▶ wydaniu certyfikatu na produkt ekologiczny, pomimo braku zakończenia w pełni okresu konwersji,
- ▶ niewłaściwym postępowaniu z przekazanymi przez producenta wyjaśnieniami, co skutkowało nieprawidłowym nałożeniem sankcji,
- ▶ braku w umowach pomiędzy jednostką certyfikującą, a producentem będącym pod jej kontrolą, niektórych zapisów odnoszących się do sposobu wypełniania przez producentów wymagań określonych w przepisach dotyczących rolnictwa ekologicznego (np. dotyczących łańcucha produkcyjnego i dystrybucyjnego, w przypadku korzystania z usług podwykonawcy),
- ▶ braku spójnych informacji w zakresie produkcji ekologicznej i nieekologicznej zawartych w dwóch dokumentach odnoszących się do tego samego producenta (np. w Zgłoszeniu podjęcia działalności w zakresie rolnictwa ekologicznego oraz Umowie podwykonawstwa),
- ▶ braku weryfikacji przez jednostkę certyfikującą czy producenci spełniają zadeklarowane w umowie o podwykonawstwo zobowiązania służące spełnieniu wymagań rolnictwa ekologicznego,
- ▶ akceptowaniu przez jednostkę certyfikującą niedokładnie wypełnionych przez producentów formularzy,

- co mogło mieć wpływ na ocenę prawidłowości prowadzenia przez producenta produkcji ekologicznej,
- ▶ braku systemowego podejścia w obszarze kontroli przez jednostkę certyfikującą zlecenia produkcji roślinnej oraz braku odpowiedniego dostosowania prowadzenia kontroli do spełnienia szczególnych wymagań, w zakresie produkcji i kontroli produkcji roślinnej, w przypadku gdy produkcja ta jest zlecona podwykonawcy,
 - ▶ braku prawidłowego dokumentowania poboru próbek do badań laboratoryjnych,
 - ▶ niewłaściwym sposobie postępowania wyjaśniającego, mającego na celu ustalenie źródła zanieczyszczenia substancją niedozwoloną w rolnictwie ekologicznym.

Szczegółowe informacje na temat stwierdzonych nieprawidłowości Główny Inspektor JHARS przekazał jednostkom certyfikującym, w postaci wniosków pokontrolnych, w celu podjęcia przez nie działań prowadzących do wyeliminowania nieprawidłowości. Wnioski pokontrolne przekazano również do wiadomości Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Polskiego Centrum Akredytacji. Ponadto, Główny Inspektor JHARS wydał 4 decyzje wymierzające kary pieniężne w odniesieniu do 3 jednostek certyfikujących (w tym 2 decyzje utrzymujące karę wymierzoną w 2019 r.). Jednostka certyfikująca, w przypadku postępowania zakończonego wymierzeniem kary za wydanie certyfikatu na produkt niespełniający wymagań określonych w przepisach dotyczących rolnictwa ekologicznego złożyła wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Wyniki kontroli sprawdzających w ekologicznych gospodarstwach rolnych/ Results of follow up checks in organic holdings

Kontrole sprawdzające przeprowadzono w 86 ekologicznych gospodarstwach rolnych. W ramach 86 kontroli przeprowadzono 8 kontroli nadzorowanych (wykonanych przez jednostki certyfikujące pod nadzorem WIJHARS). Kontrole sprawdzające obejmowały prowadzenie działalności w zakresie rolnictwa ekologicznego przez producenta oraz prawidłowość przeprowadzania kontroli przez inspektora rolnictwa ekologicznego na rzecz jednostki certyfikującej.

Stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości wynikały z nieprzestrzegania zasad:

- ▶ przeprowadzania kontroli przez inspektora rolnictwa ekologicznego na rzecz jednostki certyfikującej, w tym:
 - brak odnotowania w protokole kontroli informacji o występujących uchybieniach m.in. w zakresie niekompletnej lub braku dokumentacji dotyczącej produkcji roślinnej i zwierzęcej, ewidencji towarowej/magazynowej, zapisów w prowadzonym przez producenta wykazie działań agrotechnicznych, braku dokumentów potwierdzających zakup materiału siewnego,
 - brak weryfikacji zasad środków wskazanych w opisie środków ostrożności oraz praktycznych środków, które ograniczają możliwość zniesienia pestycydów z sąsiednich upraw,
 - brak odnotowania w protokole kontroli informacji o przeznaczeniu zakupionych środków produkcji ekologicznej,
 - nieprawidłowe rozliczenie przez inspektora sprzedaży produktów,
 - brak wykazania nieprawidłowości przez inspektora (brak trwałego oznakowania trzody chlewnej),
 - zamieszczenie w protokole z kontroli niespójnych lub nieprawdziwych informacji,
 - nie odnotowanie uwag w zakresie utrzymywania i zwiększania żyzności i aktywności biologicznej gleby.
- ▶ prowadzenia działalności przez producenta, w tym:
 - brak lub nieprawidłowe prowadzenie dokumentacji dotyczącej produkcji roślinnej i zwierzęcej,
 - nieodpowiedni stan agrotechniczny upraw,
 - zastosowanie nieekologicznego materiału siewnego lub wegetatywnego materiału rozmnożeniowego bez zgody WIORiN,
 - brak oznakowania pomieszczeń, w których przechowywane są produkty ekologiczne,
 - brak aktualnego zgłoszenia podjęcia działalności w zakresie rolnictwa ekologicznego,
 - brak prowadzenia ewidencji towarowej,
 - brak pełnego opisu jednostki produkcyjnej, obiektów i działalności oraz opisu wszystkich praktycznych środków podejmowanych w celu zapewnienia zgodności z zasadami produkcji ekologicznej oraz

- opisu środków ostrożności przed zanieczyszczeniem środkami niedozwolonymi,
- brak przechowywania przez producenta deklaracji zawierającej wymagane zobowiązania,
- obecność w obiektach gospodarstwa środków niedozwolonych do stosowania w produkcji ekologicznej,
- brak oddzielenia produkcji ekologicznej od konwencjonalnej,
- stosowanie w żywieniu zwierząt mieszanek paszowych zawierających składniki niedopuszczone do stosowania w rolnictwie ekologicznym,
- brak trwałego oznakowania składowanych produktów.

W laboratoriach GIJHARS zbadano próbki produktów, pobrane w ramach kontroli sprawdzających na obecność niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym środków ochrony roślin. Inspektorzy WIJHARS pobrali łącznie 13 próbek produktów w ekologicznych gospodarstwach rolnych. W wyniku analizy próbek pobranych do badań laboratoryjnych, w 2 próbkach stwierdzono obecność niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym środków ochrony roślin.

Wyniki kontroli sprawdzających w przetwórnictwie ekologicznym, u importerów produktów ekologicznych oraz producentów wprowadzających do obrotu/ Results of follow up checks carried out in organic processors, importers of organic products and operators who placed organic product on market

Kontrole sprawdzające przeprowadzono u 29 producentów ekologicznych (w tym 22 producentów prowadziło działalność w zakresie przetwórstwa, 13 producentów prowadziło działalność w zakresie wprowadzania do obrotu produktów rolnictwa ekologicznego, 4 producentów prowadziło działalność w zakresie importu produktów rolnictwa ekologicznego z krajów trzecich). Przeprowadzono 2 kontrole nadzorowane (tj. wykonane przez jednostkę certyfikującą pod nadzorem inspektorów WIJHARS).

Kontrole sprawdzające obejmowały prowadzenie działalności w zakresie rolnictwa ekologicznego przez produ-

centa oraz prawidłowość przeprowadzania kontroli przez inspektora rolnictwa ekologicznego na rzecz jednostki certyfikującej.

Nieprawidłowości dotyczące prowadzenia działalności przez producentów polegały między innymi na:

- ▶ braku aktualizacji dokumentów zgłoszeniowych dotyczących pakowania i etykietowania produktów,
- ▶ zakupie surowca od dostawcy, którego certyfikat nie obejmował sprzedawanego produktu.

Nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących przeprowadzania kontroli przez inspektora rolnictwa ekologicznego na rzecz jednostki certyfikującej.

W toku kontroli sprawdzających WIJHARS pobrały 2 próbki, w celu zbadania obecności niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym środków ochrony roślin. W wyniku analizy próbek pobranych do badań laboratoryjnych w 2 próbkach stwierdzono pozostałości niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym środków ochrony roślin.

Udostępnianie informacji o producentach w rolnictwie ekologicznym/ Sharing information on organic farming producers

W 2020 r. Główny Inspektor JHARS rozpatrzył pozytywnie 146 wniosków o udostępnienie informacji odnośnie producentów ekologicznych i produkcji ekologicznej, w tym 133 wnioski dotyczące udostępnienia wykazu producentów ekologicznych i 13 wniosków o udostępnienie danych statystycznych z zakresu rolnictwa ekologicznego w Polsce. Wykazy udostępniono zarówno osobom prywatnym jak i przedstawicielom firm, głównie w celu nawiązania współpracy z producentami produktów rolnictwa ekologicznego. Wykazy były przekazywane również pracownikom uczelni i studentom do badań naukowych.

Dopuszczanie do swobodnego obrotu produktów rolnictwa ekologicznego importowanych z krajów trzecich/ Release for free circulation of organic products imported from third countries

W 2020 r. WIJHARS przeprowadziły 1550 kontroli granicznych w zakresie dopuszczania do obrotu produktów rolnictwa ekologicznego importowanych z 44 krajów trzecich:

Albania, Argentyna, Armenia, Australia, Białoruś, Boliwia, Bośnia i Hercegowina, Brazylia, Burkina Faso, Chile, Chiny, Dominikana, Egipt, Ekwador, Filipiny, Gruzja, Indie, Indonezja, Iran, Izrael, Japonia, Kambodża, Kanada, Kazachstan, Kenia, Kolumbia, Kostaryka, Madagaskar, Maroko, Meksyk, Mołdawia, Pakistan, Paragwaj, Peru, RPA, Rosja, Serbia, Sri Lanka, Stany Zjednoczone Ameryki, Szwajcaria, Tajlandia, Tunezja, Turcja, Ukraina, Wietnam. Łączna masa produktów ekologicznych, importowanych z krajów trzecich do Polski wyniosła 34,8 tys. t.

Zezwolenia na odstępstwa od zasad produkcji metodami ekologicznymi/ Granting of exceptions from the organic production rules

Decyzje administracyjne zezwalające na zastosowanie przewidzianych prawem odstępstw od warunków produkcji metodami ekologicznymi wydawane są na podstawie wniosków producentów ekologicznych składanych do wojewódzkich inspektorów JHARS, właściwych ze względu na miejsce prowadzenia działalności lub do Głównego Inspektora JHARS.

W 2020 r. wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali ogółem 525 decyzji administracyjnych dotyczących odstępstw od zasad produkcji metodami ekologicznymi, w tym 511 decyzji administracyjnych zezwalających i 14 decyzji administracyjnych odmawiających zastosowania odstępstw. Najwięcej decyzji w sprawie odstępstw od warunków produkcji ekologicznej dotyczyło wniosków o pozwole-

nie na uznanie z mocą wsteczną uprzedniego okresu jako części okresu konwersji (łącznie 338 decyzji) oraz wprowadzenia do ekologicznej jednostki produkcji drobiarskiej nieekologicznego drobiu (łącznie 113 decyzji).

W 2020 r. do Głównego Inspektora JHARS wpłynęły 3 wnioski o odstępstwo od stosowania zasad produkcji ekologicznej – odstępstwo przewidziane w art. 29 rozporządzenia Komisji (WE) nr 889/2008).

Prowadzenie rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego/ Maintaining the register of organic farming inspectors

Kontrole u producentów ekologicznych mogą przeprowadzać wyłącznie osoby wpisane do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego. Warunkiem wpisu do rejestru jest posiadanie wiedzy niezbędnej do przeprowadzenia kontroli u producentów ekologicznych, potwierdzonej egzaminem zdanym przed komisją kwalifikacyjną, powołaną przez Głównego Inspektora JHARS.

W 2020 r. Główny Inspektor JHARS zaplanował 4 egzaminy, jednak ze względu na sytuację epidemiologiczną związaną z COVID-19, zostały zorganizowane 2 egzaminy, umożliwiając osobom ubiegającym się o wpis do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego sprawdzenie wiedzy z zakresu 6 specjalizacji. Każdy z terminów egzaminu obejmował wszystkie rodzaje specjalizacji (tabela 3).

TABELA 3.

Liczba egzaminów przeprowadzonych w zakresie poszczególnych specjalizacji oraz liczba osób, które zdały egzamin w zakresie poszczególnych specjalizacji rolnictwa ekologicznego w 2020 r./ Table 3: Number of exams performed in selected specialisations of organic farming and number of candidates who passed the exams in 2020

Lp.	Rodzaj specjalizacji	Liczba egzaminów w zakresie specjalizacji	Liczba uzyskanych uprawnień
1.	Ekologiczna uprawa roślin i utrzymanie zwierząt	2	18
2.	Przetwórstwo produktów ekologicznych oraz produkcja pasz lub drożdży		15
3.	Wprowadzanie na rynek produktów ekologicznych, w tym importowanych z państw trzecich		11
4.	Zbiór ze stanu naturalnego		2
5.	Pszczelarstwo		1
6.	Produkty akwakultury i wodorosty morskie		0
RAZEM			47

W wyniku egzaminów zdający uzyskali łącznie 47 uprawnień do kontroli. Do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego wpisano 25 nowych inspektorów.

W 2020 r. Główny Inspektor JHARS nie wydał decyzji dotyczącej skreślenia inspektora z rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. do rejestru wpisanych było 651 inspektorów rolnictwa ekologicznego.

Inne zadania realizowane na rzecz rolnictwa ekologicznego/ Other tasks related to organic farming

Zgodnie z art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy o rolnictwie ekologicznym, Główny Inspektor JHARS w ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi i nadzoru nad produkcją ekologiczną prowadzi analizy danych i informacji dostarczonych przez jednostki certyfikujące. Dane i informacje są gromadzone, przetwarzane i przechowywane w GIJHARS w Biurze Rolnictwa Ekologicznego i Produktów Regionalnych. Ponadto, gromadzone są i przetwarzane dane przekazywane przez laboratoria urzędowe, dotyczące wyników analiz próbek pobranych u producentów ekologicznych przez jednostki certyfikujące.

Postępowania wyjaśniające, dotyczące notyfikacji o niezgodnościach zgłaszanych przez państwa członkowskie UE na polskie produkty ekologiczne i notyfikacje zgłaszane przez Polskę/ Investigation proceedings regarding notification of irregularities reported by the EU Member States on Polish organic products and notifications reported by Poland

W 2020 r. w GIJHARS przeprowadzono 20 postępowań wyjaśniających w związku z notyfikacjami dotyczącymi stwierdzenia niezgodności polskich produktów ekologicznych z wymaganiami przepisów dotyczących rolnictwa ekologicznego. Notyfikacje zgłoszone na Polskę przez inne państwa członkowskie UE związane były z wystąpieniem pozostałości środków ochrony roślin, preparatów chwastobójczych, repelentów lub regulatorów wzrostu w produktach. Trzy z notyfikacji związane były z nieprawidłowym oznakowaniem produktu, certyfikacją produktu

spoza zakresu oraz z brakiem identyfikalności produktu (Traceability). Notyfikacje te pochodziły z następujących państw członkowskich: Niemiec (8), Holandii (2), Francji (2), Słowacji (2) oraz po jednej z: Austrii, Chorwacji, Danii, Finlandii, Litwy i Włoch.

W 2020 r. Polska zgłosiła do Komisji Europejskiej łącznie 14 notyfikacji, w tym:

- ▶ 5 notyfikacji na produkty pochodzące z państw członkowskich UE (Niemcy, Holandia, Czechy i Bułgaria),
- ▶ 9 notyfikacji na produkty pochodzące z państw trzecich (Kazachstan, Rosja, Ukraina, Chiny).

Zainicjowane przez Polskę postępowania wyjaśniające w ramach tych notyfikacji, dotyczyły pozostałości niedozwolonych w produkcji ekologicznej środków i substancji w produktach ekologicznych sprowadzonych z tych państw do Polski.

Spotkania z jednostkami certyfikującymi/ Meetings with control bodies

Główny Inspektorat JHARS zorganizował w 2020 r. dwa spotkania robocze w trybie online z nadzorowanymi przez Głównego Inspektora JHARS jednostkami certyfikującymi. Spotkania te są organizowane od 2017 r. W 2020 r. celem spotkań było omówienie bieżących zagadnień istotnych dla funkcjonowania systemu kontroli w rolnictwie ekologicznym, związanych z pandemią COVID-19 i ujednoczenie podejścia jednostek certyfikujących w tym obszarze zagadnień.

2.2.2 Kontrola produktów regionalnych i tradycyjnych/ Control of regional and traditional products

Zasady kontroli i certyfikacji produktów regionalnych i tradycyjnych/ Rules for control and certification of regional and traditional products

Organami i jednostkami organizacyjnymi właściwymi w sprawach kontroli i certyfikacji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających chronioną nazwę pochodzenia (ChNP), chronione oznaczenie geograficzne

(ChOG) lub będących gwarantowaną tradycyjną specjalnością (GTS) są:

- ▶ minister właściwy ds. rynków rolnych – upoważniający jednostki certyfikujące, do przeprowadzania kontroli, wydawania i cofania certyfikatów potwierdzających zgodność procesu produkcji ze specyfikacją,
- ▶ Główny Inspektor JHARS – sprawujący nadzór nad jednostkami certyfikującymi,
- ▶ wojewódzki inspektor JHARS – przeprowadzający kontrolę zgodności procesu produkcji ze specyfikacją oraz wydający świadectwa jakości potwierdzające zgodność procesu produkcji ze specyfikacją,
- ▶ jednostki certyfikujące przeprowadzające kontrole oraz wydające i cofające certyfikaty zgodności.

Stosowanie oznaczeń pozwala na łatwiejszą identyfikację produktów, ochronę przed bezprawnym używaniem zarejestrowanych nazw oraz promocję produktów o specyficznych cechach i określonym pochodzeniu. Jednym z podstawowych elementów zapewnienia ochrony jest skuteczny system kontroli, na który składa się kontrola zgodności procesu produkcji ze specyfikacją oraz kontrola urzędowa, sprawdzająca przestrzeganie przepisów w zakresie ochrony produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS. Kontrole mają na celu ochronę zarejestrowanych nazw przed pośrednim lub bezpośrednim ich wykorzystaniem na potrzeby komercyjne, nadużywaniem, imitacją lub przywoływaniem oraz przed stosowaniem wszelkich określeń lub praktyk mogących wprowadzić w błąd konsumenta, co do rzeczywistego pochodzenia produktu lub jego charakterystyki. Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r.

TABELA 4.

Wykaz jednostek certyfikujących upoważnionych do przeprowadzania kontroli, wydawania i cofania certyfikatów zgodności procesu produkcji produktów regionalnych i tradycyjnych ze specyfikacją, wg stanu na 31 grudnia 2020 r./ **Table 4: List of certifying bodies authorised to carry out inspections, issue and revoke certificates of conformity of production process of regional and traditional products with the specification (as at 31st December 2020)**

Lp.	Upoważniona jednostka certyfikująca	Siedziba
1.	BIOCERT MAŁOPOLSKA	Kraków
2.	COBICO	Przebieczany
3.	PNG	Cisów
4.	QA Solutions	Kraków

w rejestrze chronionych nazw pochodzenia i chronionych oznaczeń geograficznych prowadzonym przez Komisję Europejską były wpisane 44 polskie nazwy.

Nadzór nad jednostkami certyfikującymi/ Supervision of authorised certifying bodies

JHARS sprawuje nadzór nad jednostkami certyfikującymi, które są akredytowane przez PCA zgodnie z normą PN-EN ISO/IEC 17065 i upoważnione przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do przeprowadzania kontroli, wydawania i cofania certyfikatów potwierdzających zgodność procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających ChNP, ChOG, GTS ze specyfikacją. W 2020 r. funkcjonowały 4 jednostki certyfikujące (tabela 4), tj.: BIOCERT MAŁOPOLSKA, COBICO, PNG oraz QA Solutions, które przeprowadziły kontrole na wniosek producentów, wydając ogółem 369 certyfikatów na takie produkty jak: czosnek galicyjski, fasola wrzawska, jabłka grójeckie, jabłka łąckie, kielbasa piaszczańska, krupnioki śląskie, miód drahimski, ser koryciński swojski, śliwka szydlowska, truskawka kaszubska, wiśnia nadwiślanka i Heumilch/Haymilk/ Latte fieno/Lait de foin/Leche de heno.

Główny Inspektor JHARS w ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi dokonuje audytów i inspekcji w siedzibach tych jednostek. Mają one na celu sprawdzenie, czy jednostka certyfikująca:

- ▶ posiada i stosuje właściwe procedury kontroli i certyfikacji produktów,
- ▶ posiada biuro wyposażone w odpowiednie środki techniczne,
- ▶ dysponuje odpowiednio wykwalifikowanymi inspektorami,
- ▶ przeprowadza czynności kontrolne w sposób rzetelny, skuteczny i obiektywny.

Podstawowym celem kontroli u producentów jest sprawdzenie, czy jednostka certyfikująca przeprowadza kontrole zgodności procesu produkcji produktów posiadających zarejestrowane nazwy jako ChNP, ChOG, GTS ze specyfikacją w sposób rzetelny, skuteczny i zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zatwierdzonymi przez Głównego Inspektora JHARS planami kontroli.

W 2020 r. upoważnieni pracownicy GIJHARS przeprowadzili 2 audyty jednostek certyfikujących. Ze względu na pandemię COVID-19 i związane z nią restrykcje w przemieszczaniu się audyty odbyły się poza siedzibami jednostek certyfikujących. W toku audytów stwierdzono 3 nieprawidłowości dotyczące:

- ▶ posługiwania się nieaktualnym wzorem dokumentu obowiązującym w jednostce certyfikującej,
- ▶ niezidentyfikowania nieprawidłowości popełnionej przez kontrolowanego producenta,
- ▶ braku uwzględnienia w dokumentacji systemowej jednostki analizy ryzyka dla producentów produktów ChNP, ChOG lub GTS będących pod kontrolą jednostki oraz wynikających z niej działań kontrolnych.

W ramach audytów poczyniono spostrzeżenia dotyczące możliwości wystąpienia nieprawidłowości w przyszłości i możliwości doskonalenia funkcjonowania w zakresie realizacji zadań przekazanych upoważnieniem MRiRW. Dotyczyły one między innymi nieprecyzyjnych, niejasnych lub niepełnych zapisów w dokumentacji systemowej oraz protokołach, odnoszących się do sprawdzenia zgodności procesu produkcji ze specyfikacją.

W 2020 r. pracownicy GIJHARS nie przeprowadzili kontroli sprawdzających u producentów w zakresie prawidłowości kontroli zgodności procesu produkcji ze specyfikacją zrealizowanych przez upoważnione jednostki certyfikujące.

Kontrole zgodności procesu produkcji produktów regionalnych i tradycyjnych ze specyfikacją/ Verification of compliance with specifications of the production processes of regional and traditional products

Kontrola zgodności procesu produkcji ze specyfikacją przeprowadzana jest w celu zapewnienia, że produkty ChNP, ChOG lub GTS spełniają wymagania specyfikacji. Przeprowadzana jest ona na wniosek producenta, który wytwarza produkt zgodnie ze specyfikacją i zamierza znakować go symbolem ChNP, ChOG lub GTS. Koszty związane z czynnościami kontrolnymi pokrywane są przez producenta.

Kontrola obejmuje wyłącznie wymagania specyfikacji i polega na zweryfikowaniu poszczególnych etapów pro-

dukcji oraz ocenie czy spełnione są wszystkie wymagania decydujące o szczególnych właściwościach produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS.

W trakcie kontroli sprawdzana jest również dokumentacja prowadzona przez producenta, w tym rejestry pozwalające na odtworzenie poszczególnych etapów procesu produkcji.

W przypadku produktów regionalnych ChNP i ChOG weryfikowany jest dowód pochodzenia potwierdzający związek produktu z danym regionem oraz sprawdzane jest, czy produkcja odbywa się na obszarze geograficznym wskazanym w specyfikacji. W przypadku produktów tradycyjnych GTS sprawdzane są wymagania, jakie produkt musi spełnić, aby został potwierdzony jego specyficzny charakter.

W 2020 r. organy IJHARS zrealizowały 101 Wniosków o dokonanie kontroli zgodności procesu produkcji produktu regionalnego lub tradycyjnego ze specyfikacją złożone przez producentów. W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 102 świadectwa jakości potwierdzających zgodność procesu produkcji ze specyfikacją u producentów 14 produktów rolnych i środków spożywczych zarejestrowanych jako ChNP, ChOG lub GTS.

Jednocześnie, podczas kontroli w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych wojewódzcy inspektorzy IJHARS przeprowadzali kontrole w zakresie ochrony produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS, które miały na celu:

- ▶ sprawdzenie przestrzegania przez producentów wymagań specyfikacji w produkcji produktów posiadających zarejestrowaną chronioną nazwę pochodzenia ChNP, chronione oznaczenie geograficzne ChOG lub będących gwarantowaną tradycyjną specjalnością GTS,
- ▶ wyeliminowanie z rynku produktów bezprawnie oznakowanych zarejestrowanymi nazwami lub nazwami imitującymi nazwy chronione; celem kontroli jest zapewnienie, że zarejestrowane nazwy są chronione przed wykorzystywaniem ich w celach komercyjnych, przed zawłaszczeniem, imitacją oraz wszelkimi innymi praktykami mogącymi wprowadzić w błąd konsumentów, co do prawdziwego pochodzenia produktu.

TABELA 5.
Liczba ważnych świadectw i certyfikatów potwierdzających zgodność procesu produkcji produktów regionalnych (ChNP, ChOG) i tradycyjnych (GTS) ze specyfikacją w 2020 r./ Table 5: Number of valid certificates of conformity of production process of regional products (PDO and PGI) and traditional (TSG) with the specification in 2020

Lp.	Nazwa produktu	Oznaczenie	Liczba świadectw i certyfikatów ważnych w 2020 r.
1.	Andruty kaliskie	ChOG	2
2.	Bryndza podhalańska	ChNP	8
3.	Cebularz lubelski	ChOG	5
4.	Chleb prądnicki	ChOG	2
5.	Czosnek galicyjski	ChOG	7
6.	Fasola wrzawska	ChNP	6
7.	Jabłka grójeckie	ChOG	480
8.	Jabłka łąckie	ChOG	11
9.	Jagnięcina podhalańska	ChOG	1
10.	Kabanosy staropolskie	GTS	1
11.	Kiełbasa biała parzona wielkopolska	ChOG	11
12.	Kiełbasa jałowcowa staropolska	GTS	1
13.	Kiełbasa krakowska sucha staropolska	GTS	3
14.	Kiełbasa lisecka	ChOG	8
15.	Kiełbasa myśliwska staropolska	GTS	1
16.	Kiełbasa piaszczańska	ChOG	1
17.	Kołacz śląski	ChOG	13
18.	Krupnioki śląskie	ChOG	5
19.	Miód drahimski	ChOG	5
20.	Miód wrzosowy z Borów Dolnośląskich	ChOG	2
21.	Miód z Sejneńszczyzny	ChNP	2
22.	Obwarzanek krakowski	ChOG	8
23.	Olej rydzowy tradycyjny	GTS	1
24.	Oscypek	ChNP	42
25.	Pierekaczewnik	GTS	2
26.	Podkarpacki miód spadziowy	ChNP	3
27.	Redykołka	ChNP	3
28.	Rogal świętomarciński	ChOG	103
29.	Ser koryciński swojski	ChOG	9
30.	Suska sechleńska	ChOG	9
31.	Śliwka szydłowska	ChOG	2
32.	Trójniak staropolski tradycyjny	GTS	1
33.	Truskawka kaszubska	ChOG	10
34.	Wielkopolski ser smażony	ChOG	4
35.	Wiśnia nadwiślańska	ChNP	9
36.	Heumilch/Haymilk/ Latte fieno/Lait de foin/Leche de heno	GTS	1
Świadectwa jakości			232
Certyfikaty zgodności			550
RAZEM			782

Kontrole pod kątem bezprawnego wykorzystywania zarejestrowanych nazw obejmowały zarówno produkty polskie, jak i produkty zagraniczne.

Ogółem w 2020 r. w systemie ChNP, ChOG, GTS były ważne 782 dokumenty, w tym: 232 świadectwa jakości i 550 certyfikatów zgodności (tabela 5). Część z tych dokumentów została wydana w latach poprzednich na okres dłuższy niż rok, dzięki czemu w 2020 r. były one nadal ważne. Utrzymanie zgodności potwierdziły kontrole doraźne, realizowane w ramach nadzoru nad producentami.

Kontrole urzędowe produktów regionalnych i tradycyjnych/ Official controls of regional and traditional products

Kontrole urzędowe w zakresie ochrony produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS, mają na celu:

- ▶ sprawdzenie przestrzegania przez producentów wymagań specyfikacji, w produkcji produktów posiadających zarejestrowaną chronioną nazwę pochodzenia (ChNP), chronione oznaczenie geograficzne (ChOG) lub będących gwarantowaną tradycyjną specjalnością (GTS),
- ▶ wyeliminowanie z rynku produktów niespełniających wymagań specyfikacji, a znakowanych zarejestrowanymi nazwami lub nazwami imitującymi nazwy chronione (celem tej kontroli jest zapewnienie, że zarejestrowane nazwy są chronione przed wykorzystywaniem ich w celach komercyjnych, przed zawłaszczeniem, imitacją oraz wszelkimi innymi praktykami mogącymi wprowadzić w błąd konsumentów co do prawdziwego pochodzenia produktu).

W 2020 r. wojewódzcy inspektorzy JHARS przeprowadzili 12 kontrole w ramach nadzoru nad producentami, w trakcie ważności świadectw jakości wystawionych w latach poprzednich. Kontrole były przeprowadzane na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 1 e) ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i miały na celu weryfikację spełnienia wymagań specyfikacji oraz przepisów o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Kontrole pod kątem bezprawnego wykorzystywania zarejestrowanych nazw obejmowały zarówno produkty polskie jak i zagraniczne.

2.2.3 Kontrola ex-post/
Ex-post control

Kontrole ex-post obejmują przedsiębiorców otrzymujących płatności z Unii Europejskiej w ramach uczestnictwa w mechanizmach Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) administrowanych przez agencję płatniczą (ARiMR). Kontrola ex-post realizowana jest przez IJHARS na zasadach określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013, zgodnie z trybem określonym w ustawie o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Zadania Głównego Inspektora JHARS w zakresie kontroli ex-post obejmują między innymi:

- ▶ sprawowanie nadzoru i koordynowanie kontroli ex-post realizowanych przez WIJHARS,
- ▶ przekazywanie protokołów kontroli wraz z dokumentacją kontrolną do Biura Kontroli w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Kontrole ex-post realizowane są zgodnie z programem kontroli przekazanym przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, który zawiera wykaz podmiotów wytypowanych do kontroli na podstawie analizy ryzyka.

Inspektorzy WIJHARS przeprowadzają kontrole beneficjentów otrzymujących płatności z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) w obszarze mechanizmów WPR administrowanych przez ARiMR, które dotyczą między innymi:

- ▶ interwencyjnego zakupu towarów rolnych,
- ▶ interwencyjnej sprzedaży towarów rolnych,
- ▶ dopłat do produkcji,
- ▶ przechowywania zapasów,
- ▶ limitowania produkcji,
- ▶ działań w sektorze owoców i warzyw.

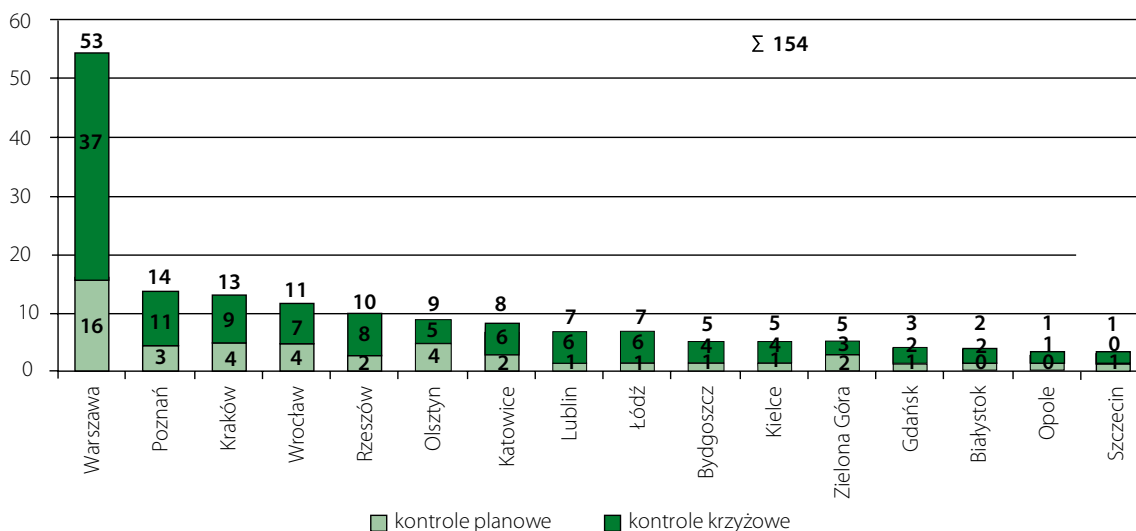
Informacje zebrane przez IJHARS w wyniku kontroli chronione są tajemnicą służbową i nie mogą być ujawnione osobom nieupoważnionym. Protokoły kontroli przekazywane są za pośrednictwem Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi do ARiMR. W przypadku stwierdzonych nieprawidłowości finansowych agencja płatnicza podejmuje odpowiednie środki przewidziane w polskim prawie.

W 2020 r. przeprowadzono łącznie 154 kontrole, w tym: 43 planowe i 111 krzyżowych.

Największą liczbę kontroli ex-post łącznie planowych i krzyżowych (rysunek 5) wykonały WIJHARS w: Warszawie (53), Poznaniu (14), Krakowie (13), Wrocławiu (11) i Rzeszowie (10).

RYSUNEK 5.

Liczba kontroli ex-post planowych i krzyżowych przeprowadzonych przez poszczególne WIJHARS w 2020 r./ Graph 5: Number of ex-post inspections carried out by Voivodeship Inspectorates in 2020 (planned inspections and cross-checks)

Przedsiębiorcy, u których w 2020 r. przeprowadzono kontrole ex-post, otrzymali z EFRG płatności na ogólną kwotę ponad 16 mln euro, tj. o ok. 12 mln euro więcej niż w 2019 r.

Kontrole ex-post planowe przeprowadzone w 2020 r. dotyczyły głównie takich mechanizmów WPR, jak:

- ▶ Program dla szkół – 28 kontrole,
- ▶ Program dla szkół i Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych – 4 kontrole,
- ▶ Program dla szkół i Program „Owoce i warzywa w szkole” – 2 kontrole,
- ▶ Interwencyjny zakup i sprzedaż odtuszczonego mleka w proszku – 2 kontrole,
- ▶ Dalsze tymczasowe wsparcie producentów owoców i warzyw i Pomoc finansowa dla organizacji producentów owoców i warzyw na dofinansowanie funduszu operacyjnego – 2 kontrole,
- ▶ Wsparcie rynku produktów pszczelich – 1 kontrola,
- ▶ Pomoc finansowa dla wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw – 1 kontrola,
- ▶ Pomoc finansowa dla organizacji producentów owoców i warzyw na dofinansowanie funduszu operacyjnego – 1 kontrola,
- ▶ Program dla szkół i Program „Owoce i warzywa w szkole” i Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych – 1 kontrola,
- ▶ Pomoc finansowa dla organizacji producentów owoców i warzyw na dofinansowanie funduszu operacyjnego i Program dla szkół i Dalsze tymczasowe wsparcie producentów owoców i warzyw – 1 kontrola.

W wyniku przeprowadzonych w 2020 r. kontroli ex-post planowych, stwierdzono 12 nieprawidłowości finansowych na ogólną kwotę 2129,2 tys. zł u beneficjentów, którzy otrzymali środki finansowe z EFRG w latach budżetowych 2017/2018 i 2018/2019, w zakresie 1 mechanizmu Wspólnej Polityki Rolnej – Programu dla szkół.

Nieprawidłowości finansowe dotyczyły między innymi:

- ▶ porcji udostępnionych niezgodnie z warunkami zawartymi w rozporządzeniu MRiRW z dnia 4 września 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu zadań reali-

- zowanych przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa związanych z wdrożeniem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej programu dla szkół oraz Warunkami ARIMR określonymi w załączniku do rozporządzenia Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z dnia 11 września 2017 r. w sprawie wprowadzenia warunków udziału w „Programie dla szkół” w roku szkolnym 2017/2018, tj. z powodu spożycia ich przez osoby nieuprawnione, tj. przez uczniów z klas VI,
- ▶ udostępnienia zbyt małej ilości porcji jabłek dla uprawnionych uczniów, co jest niezgodne z warunkami zawartymi w rozporządzeniu MRiRW z dnia 4 września 2017 r.,
- ▶ udostępnienia dzieciom więcej niż jednej porcji owocowo-warzywnej danego dnia,
- ▶ udostępnienia porcji owocowo-warzywnej przez mniej niż 4 dni, w tygodniu objętym programem,
- ▶ udostępnienia dzieciom więcej niż jednej porcji mlecznej danego dnia,
- ▶ udostępnienia produktów o złej jakości i zbyt małej masie/pojemności.

Wyniki kontroli ex-post przekazano Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Według stanu na dzień 31 stycznia 2020 r. Inspekcja JHARS oczekuje na wyniki postępowań i stanowisko Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, w odniesieniu do powyższych przypadków nieprawidłowości finansowych.

2.2.4 Kontrola wprowadzania do obrotu mięsa z bydła w wieku do 12 miesięcy/ Control of marketing of bovine meat from cattle aged less than twelve months

Kontrola wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do 12 miesięcy polega na sprawdzaniu prawidłowości:

- ▶ oznakowania przez zakłady ubojowe tusz wołowych właściwymi kategoriami wiekowymi,
- ▶ oznaczania przez zakłady rozbioru mięsa wołowego w elementach z informacją o wieku zwierzęcia w chwili uboju oraz stosowania określonego opisu handlowego, pod którym mięso jest sprzedawane,

- ▶ prowadzenia zarówno przez zakłady ubojowe jak i zakłady rozbioru, rejestrów bydła i mięsa, zgodnie z wymaganym zakresem informacji na poszczególnych etapach.

W 2020 r. w całej Polsce poddano ubojowi 49,8 tys. szt. bydła w wieku do 12 miesięcy.

W poszczególnych kategoriach była to:

- ▶ kategoria V, czyli bydło w wieku poniżej 8 miesięcy – 42,5 tys. szt. (w tym w rzeźniach nadzorowanych – 16,1 tys. szt.),
- ▶ kategoria Z, czyli bydło w wieku powyżej 8 i poniżej 12 miesięcy – 7,2 tys. szt. (w tym w rzeźniach nadzorowanych – 5,0 tys. szt.).

W 2020 r. przeprowadzono 116 kontroli w 30 podmiotach prowadzących ubój i rozbiór tusz na elementy, podczas których zweryfikowano prawidłowość oznakowania 439 tusz wołowych pochodzących z bydła w wieku do 12 miesięcy oraz dokumentacje zakładowe.

Na osobę odpowiedzialną nałożono mandat za nieterminowe składanie informacji o wielkościach uboju.

2.2.5 Kontrola raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny/ Control of prices reporting on the beef market

Kontrola raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny prowadzona jest w celu zapewnienia prawidłowej, jednolitej rejestracji cen oraz wielkości obrotów na rynku wołowiny i cielęciny. Kontroli podlegają przedsiębiorcy zobowiązani przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do nieodpłatnego przekazywania danych z rynku wołowiny.

Obowiązkowi przekazywania danych rynkowych do Zintegrowanego Systemu Informacji Rynkowej w 2020 r. podlegały 34 przedsiębiorstwa, w tym 33 ubojnie bydła oraz 1 firma handlowa. Do systemu raportowania cen w 2020 r. nie wprowadzono nowych podmiotów.

W 2020 r. przeprowadzono 135 kontroli prawidłowości raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny, sprawdzając 789 sztuk bydła pod kątem prawidłowości

wyliczania ceny zakupu, która była raportowana do Zintegrowanego Systemu Informacji Rynkowej. Prawidłowo wyliczoną cenę zakupu bydła stwierdzono w przypadku wszystkich kontrolowanych tusz. W porównaniu do 2019 r. liczba tusz o prawidłowo wyliczonej cenie zakupu zwiększyła się o 1,9 punktu procentowego.

W wyniku kontroli nie stwierdzono błędnego wyliczenia ceny podstawowej zakupu bydła, raportowanej do Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej.

2.2.6 Działania związane z mechanizmem dopłat do prywatnego przechowywania wołowiny. Nadzór nad odkostnianiem ćwierci tylnych/ Operations related to the private storage supplement mechanism for beef. Supervision on certain cuts of boned meat of bovine animals.

Na podstawie rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2020/596 z dnia 30 kwietnia 2020 r. przyznającego dopłaty do prywatnego przechowywania świeżego lub schłodzonego mięsa z bydła w wieku ośmiu miesięcy lub więcej i ustalającego z góry stawkę dopłat uruchomione zostały działania interwencyjne na rynku. Dopłaty do prywatnego przechowywania mięsa wołowego trwały od 7 maja 2020 r. i zostały zakończone 17 lipca 2020 r. w oparciu o rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2020/1028 z dnia 15 lipca 2020 r. ustanawiające ostateczny termin składania wniosków o dopłaty do prywatnego przechowywania świeżego lub schłodzonego mięsa z bydła w wieku ośmiu miesięcy lub więcej na podstawie rozporządzenia wykonawczego (UE) 2020/596.

Prywatnym przechowywaniem zostały objęte ćwierci tylne wołowe pochodzące z bydła w wieku co najmniej ośmiu miesięcy, utrzymwanego w Unii przez co najmniej 3 miesiące przed ubojem. Ćwierci mogły być poddane procesowi odkostnienia przed przekazaniem ich do zamrożenia i przechowania. Proces odkostniania był nadzorowany przez właściwe miejscowo organy IJHARS.

Organy IJHARS, pełniąc nadzór, podejmowały działania na wniosek zainteresowanego przedsiębiorcy o wydanie Świadectwa jakości handlowej zgodnie z rozporządzeniem

Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 grudnia 2002 r. w sprawie wzoru świadectwa jakości handlowej. Czynności pracowników IJHARS polegały na stwierdzeniu, że odkostnione mięso, które ma zostać zamrożone i przechowywane, rzeczywiście pochodzi z tylnych ćwierci objętych wnioskiem o dopłatę do prywatnego przechowywania. Podczas sprawowania nadzoru WIJHARS postępowały zgodnie z zasadami dotyczącymi prowadzenia oceny jakości handlowej. Wydanie Świadectwa jakości handlowej przez pracownika IJHARS było czynnością kończącą nadzór nad odkostnianiem partii mięsa wołowego.

W okresie funkcjonowania mechanizmu dopłat do prywatnego przechowywania przedsiębiorcy złożyli 15 wniosków o wydanie Świadectw jakości handlowej do WIJHARS w Krakowie (7 wniosków) oraz Poznaniu (8 wniosków). Świadectwa dotyczyły 5359 szt. ćwierci tylnych o łącznej masie 399,9 t, z których po odkostnieniu uzyskano 294,5 t mięsa wołowego bez kości przeznaczonego do prywatnego przechowywania z dopłatą.

2.2.7 Wydawanie opinii w sprawie przyznania znaku jakości Poznaj Dobrą Żywność (PDŻ)/ Issuing opinions on products to be awarded with the Try Fine Food Sign (TFF)

Program Poznaj Dobrą Żywność jest częścią polityki Unii Europejskiej służącej podniesieniu jakości oraz zwiększeniu różnorodności żywności na rynku wewnętrznym. Jego celem jest ułatwienie konsumentom dokonania wyboru produktów żywnościowych poprzez promowanie żywności o wysokiej i stabilnej jakości.

Znak Poznaj Dobrą Żywność przyznawany jest przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi artykułom rolno-spożywczym charakteryzującym się specyficznymi cechami lub wymaganiami jakości handlowej, w szczególności w zakresie sposobu produkcji, składu lub właściwości organoleptycznych. Nadanie znaku PDŻ wymaga między innymi uzyskania opinii Głównego Inspektora JHARS dotyczącej jakości handlowej produktu zgłoszonego do programu.

TABELA 6.

Liczba opinii w sprawie przyznania znaku jakości PDŻ według grup towarowych w 2020 r./ Table 6: AFQI's opinions issued for products to be awarded with the Try Fine Food logo in 2020 – by commodity groups

Lp.	Rodzaj artykułu	Liczba wydanych opinii
1.	Przetwory mleczne	60
2.	Przetwory owocowe i warzywne	15
3.	Soki i nektary	11
4.	Miód	9
5.	Przetwory mięsne	9
6.	Wyroby piekarskie	8
7.	Koncentraty spożywcze	5
8.	Przetwory zbożowe	5
9.	Świeże owoce i warzywa	2
10.	Wyroby cukiernicze	2
11.	Inne (wyrób ciastkarski, siemię lniane, fermentowany napój winiarski, syrop lawendowy)	4
RAZEM		130

W 2020 r. Główny Inspektor JHARS wydał 130 opinii w sprawie przyznania znaku jakości PDŻ (tabela 6). Wydane opinie dotyczyły przede wszystkim jakości handlowej przetworów mlecznych.

2.3 Zadania w ramach nadzoru sprawowanego przez IJHARS/ Tasks within AFQI's supervision

2.3.1 Nadzór nad rynkiem wina/ Supervision of wine market

W ramach nadzoru nad rynkiem wina IJHARS przeprowadza kontrole w podmiotach produkujących wino z winogron pochodzących z upraw winorośli położonych na terenie Polski z przeznaczeniem do obrotu handlowego. Podmioty wyrabiające wino przeznaczone do obrotu, mają obowiązek zgłoszenia prowadzonej działalności Dyrektorowi Generalnemu Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (KOWR). W 2020 r. w ewidencji Dyrektora Generalnego KOWR zarejestrowanych było 329 podmiotów zlokalizowanych na terenie 16 województw (tabela 7).

W 2020 r. przeprowadzono kontrole w zakresie jakości handlowej wina, sprawdzając między innymi:

- ▶ wymagania formalno-prawne,
- ▶ prawidłowość prowadzenia rejestrów przychodu i rozchodu produktów winiarskich,
- ▶ opracowanie i wdrożenie systemu kontroli wewnętrznej wyrobu i rozlewu wina,
- ▶ parametry fizykochemiczne wina; do badań laboratoryjnych pobrano próbki z 32 partii win, o łącznej objętości 312 hl,
- ▶ oznakowanie wina przeznaczonego do obrotu handlowego (59 partii win, o łącznej objętości 513,5 hl),
- ▶ prawidłowość przeprowadzenia procesów enologicznych,
- ▶ prawidłowość procesu usunięcia produktów ubocznych powstałych przy wyrobie wina, w przypadku 12 podmiotów podlegających obowiązkowi wycofania produktów ubocznych pod nadzorem; badaniom laboratoryjnym poddano ogółem 14 próbek produktów ubocznych (tj. 9 próbek osadu drożdżowego z partii o łącznej objętości 33 hl oraz 5 próbek wycieków z partii o łącznej masie 1,48 t).

W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowe parametry fizykochemiczne w 1 partii wina o łącznej objętości 0,2 hl. Niezgodność dotyczyła zaniżonej zawartości alkoholu.

W przypadku 27 partii wina o łącznej objętości 188,1 hl zakwestionowano nieprawidłowe oznakowanie. Pozostałe skontrolowane partie wina spełniały wymagania w zakresie jakości handlowej określone w przepisach.

Certyfikacja wina z określonego rocznika i wina z określonej odmiany winorośli/ Certification procedure for particular vintage year and wines from specific grape varieties

Prawo UE zezwala na podawanie w oznakowaniu wina bez chronionej nazwy pochodzenia/chronionego oznaczenia geograficznego informacji o roczniku i nazwie odmiany winorośli, w przypadku gdy zostanie ono poddane certyfikacji w tym zakresie.

Organem właściwym dla zapewnienia procedury certyfikacji jest wojewódzki inspektor JHARS właściwy ze

TABELA 7.

Liczba podmiotów produkujących wino z winogron pochodzących z upraw winorośli położonych na terenie Polski/
Table 7: Number of entities producing wine from grapes which wine-growing area is situated within Polish territory

Lp.	Województwo	Liczba podmiotów wpisanych do ewidencji KOWR w latach:	
		2019/2020	2020/2021
1.	Dolnośląskie	32	36
2.	Kujawsko-Pomorskie	6	7
3.	Lubelskie	36	41
4.	Lubuskie	35	38
5.	Łódzkie	8	13
6.	Mazowieckie	6	9
7.	Małopolskie	56	64
8.	Opolskie	9	14
9.	Podkarpackie	33	35
10.	Podlaskie	1	1
11.	Pomorskie	2	2
12.	Śląskie	15	17
13.	Świętokrzyskie	30	26
14.	Warmińsko-Mazurskie	1	2
15.	Wielkopolskie	13	13
16.	Zachodniopomorskie	11	11
RAZEM		294	329

względem na miejsce wyrobu wina. Certyfikację wina przeprowadza się na wniosek producenta, składany na dany rok gospodarczy w terminie do dnia 15 sierpnia. Procedura certyfikacji obejmuje kontrolę przeprowadzaną przez:

- ▶ organy Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa w zakresie uprawy winorośli oraz odmian winorośli, z których winogrona przeznaczone są do wyrobu win z określonej odmiany winorośli,
- ▶ właściwych miejscowo wojewódzkich inspektorów JHARS w zakresie sprawdzenia procesu wyrobu win z określonego rocznika oraz win z określonej odmiany winorośli, w tym zgodności ze stanem faktycznym informacji zawartych w dokumentacji związanej z produkcją przedmiotowych win.

Procedurę certyfikacji kończy wydanie decyzji nadającej numer identyfikacyjny każdej partii wina z określonego rocznika lub wina z określonej odmiany winorośli.

W 2020 r. wnioski o przeprowadzenie certyfikacji wina rozpatrywane były przez 14 WIJHARS: w Białymstoku, Bydgoszczy, Katowicach, Kielcach, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Opolu, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Warszawie, Wrocławiu i Zielonej Górze. W wyniku przeprowadzonych przez WIJHARS kontroli w ramach certyfikacji wina stwierdzono, że 1 producent podawał niepełne lub niezgodne ze stanem faktycznym dane w rejestrze przychodów i rozchodów oraz nie zgłosił w odpowiednim terminie wycofania produktów ubocznych oraz wzbogacania. Natomiast w przypadku 1 producenta kontrola wykazała brak dokonania zgłoszenia zamiaru usuwania produktów ubocznych powstałych przy wyrobie wina. Osoby odpowiedzialne ukarano grzywnami w drodze mandatu karnego, w łącznej wysokości 800 zł.

Ogółem w 2020 r. wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali 593 decyzje o nadaniu numeru identyfikacyjnego, w tym:

- ▶ 20 decyzji dla win z określonej odmiany winorośli,
- ▶ 573 decyzje dla win z określonego rocznika i określonej odmiany winorośli.

Wielkość partii win certyfikowanych wyniosła łącznie 7 789 hl, w tym:

- ▶ win z określonego rocznika – 192 hl,
- ▶ win z określonego rocznika i określonej odmiany winorośli – 7597 hl.

2.3.2. Nadzór nad rynkiem chmielu/ Supervision of the hops market

Zadania realizowane przez IJHARS na rynku chmielu mają zapewniać, że wprowadzany do obrotu chmiel i produkty chmielowe zostały poddane procesowi certyfikacji i spełniają minimalne wymagania jakościowe określone w przepisach.

Sprawując nadzór nad rynkiem chmielu i produktów chmielowych w 2020 r.:

- ▶ pobrano próbki z 1614 partii chmielu zgłoszonych do certyfikacji o łącznej masie 3336,9 t,
- ▶ wymagania jakościowe spełniło 3 305,7 t chmielu, na który wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali 1595 certyfikatów, w tym:
 - w Lublinie – 1488 certyfikatów na chmiel o łącznej masie 2 936,3 t (tj. 89% ogólnej masy chmielu certyfikowanego),

- w Poznaniu – 98 certyfikatów na chmiel o łącznej masie 331,9 t (tj. 10% ogólnej masy chmielu certyfikowanego),
- we Wrocławiu – 9 certyfikatów na chmiel o łącznej masie 37,5 t (tj. 1% ogólnej masy chmielu certyfikowanego),
- ▶ wymaganiom jakościowym nie odpowiadało 19 partii chmielu o łącznej masie 31,2 t (tj. 0,9% masy chmielu certyfikowanego) z powodu: zawyżonej wilgotności, zawyżonej zawartości liści i łodyg oraz stwierdzenia odmiany chmielu niezgodnej z deklaracją,
- ▶ 768 partii chmielu, o łącznej masie 1617,9 t (tj. 49,0% ogólnej masy chmielu certyfikowanego) ze względu na podwyższony poziom zawartości nasion, certyfikowano jako chmiel zaziarniony,
- ▶ wymagania jakościowe spełniało 787,6 t produktów chmielowych, na które inspektorzy wydali 155 certyfikatów (139 certyfikatów dotyczyło granulatu typ 90, pozostałe 16 certyfikatów dotyczyło granulatu typ 45).

2.3.3 Nadzór nad rynkiem mięsa – klasyfikacja tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP/ Supervision of meat market – Classification of carcasses in the EUROP system

System klasyfikacji EUROP zapewnia rzetelną ocenę jakości tusz, wpływa także na zwiększenie przejrzystości rynku w zakresie handlu tuszami wieprzowymi i wołowymi oraz właściwemu ustalaniu cen w notowaniach na terenie UE. Obowiązek stosowania klasyfikacji tusz wieprzowych i wołowych w Polsce dotyczy wszystkich rzeźni, które w ostatnim roku ubiły:

- ▶ powyżej 10,4 tys. szt. trzody chlewnej (tj. powyżej 200 szt. tygodniowo średnio w roku),
- ▶ powyżej 3,9 tys. szt. bydła (tj. powyżej 75 szt. tygodniowo średnio w roku).

Czynności nadawania klas jakości handlowej tuszom wieprzowym i wołowym w systemie EUROP mogą dokonywać tylko osoby, które posiadają uprawnienia rzeczoznawcy w zakresie klasyfikacji. W Polsce rzeczoznawcy najczęściej są pracownikami rzeźni.

Nadzór nad klasyfikacją tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP prowadzi IJHARS. Zadania IJHARS w tym zakresie obejmują między innymi sprawdzenie:

poprawności klasyfikacji oraz znakowania tusz wołowych i wieprzowych, prawidłowości dokumentowania czynności ustalania klas jakości tusz, zgodności dokumentacji wystawionej dostawcom żywca rzeźnego z dokumentacją zakładową (w zakresie kategorii, klasy jakości oraz masy tusz), posiadania uprawnień przez osoby dokonujące klasyfikacji, stosowania do pomiaru mięsności tusz wieprzowych zatwierdzonych urządzeń (choirometrów).

Klasyfikacja tusz wołowych/ Classification of bovine carcasses

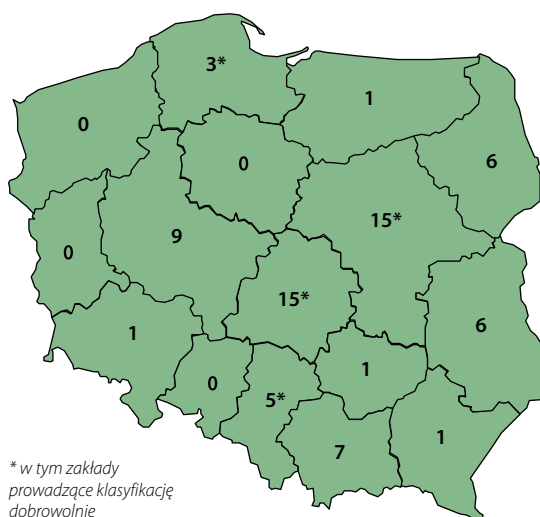
W 2020 r. nadzorem IJHARS objęto 69 ubojni bydła (tj. tyle samo co w 2019 r.), w tym 64 podlegające obowiązkowi klasyfikowania tusz wołowych oraz 5 zakładów, które dobrowolnie uczestniczą w systemie klasyfikacji (rysunek 6).

Zakłady ubojowe objęte w 2020 r. nadzorem IJHARS stanowiły 33,0% ogółu ubojni działających na terenie kraju (209), przy czym w porównaniu do 2019 r. ich udział zwiększył się o 1,8 punktu procentowego (w 2019 r. wynosił 31,2%).

W 2020 r. przeprowadzono 551 wizyt kontrolnych w zakładach ubojowych, w tym 515 (tj. 93,5%) w zakładach podlegających obowiązkowi klasyfikowania tusz wołowych i 36 kontroli w ubojniach klasyfikujących tusze wołowe dobrowolnie. W trakcie wizyt kontrolnych sprawdzono poprawność klasyfikacji przeprowadzonej przez 109 rzeczoznawców (tj. 62,3% wszystkich uprawnionych do klasyfikacji tusz wołowych) na podstawie 19,4 tys. szt. tusz wołowych. Według stanu na 31 grudnia 2020 r. w rejestrach prowadzonych przez IJHARS wpisanych było 175 rzeczoznawców ds. klasyfikacji tusz wołowych, przy czym czynnie klasyfikacja przeprowadzana była przez 141 osób, tj. 80,6% wszystkich uprawnionych.

RYСУNEK 6.

Liczba zakładów podlegających nadzorowi w zakresie klasyfikacji tusz wołowych w systemie EUROP, wg stanu na 31 grudnia 2020 r./
Graph 6: Number of facilities supervised by AFQI as regards classification of bovine carcasses in the EUROP system (as at 31st December 2020)

* w tym zakłady prowadzące klasyfikację dobrowolnie

Ubój bydła w 2020 r. wyniósł 1871,4 tys. szt., w tym 1765,7 tys. szt. w zakładach objętych nadzorem IJHARS, co stanowiło 94,3% całkowitego uboju dokonanego na terenie kraju. Klasy jakości handlowej nadano 1740,5 tys. szt. tusz wołowych, tj. 98,6% wszystkich tusz uzyskanych z uboju bydła w zakładach nadzorowanych (o 0,3 punktu procentowego mniej niż w 2019 r.).

Liczba tusz wołowych objętych nadzorem w 2020 r. wynosiła 19,4 tys. szt., w tym 18,9 tys. szt. (tj. 97,4%) skontrolowano w ubojniach obowiązkowo uczestniczących w systemie klasyfikacji. W porównaniu do 2019 r. liczba tusz wołowych objętych nadzorem zmniejszyła się o 2,3 tys. szt. (tj. 10,6%). Średnia liczba tusz poddanych kontroli podczas jednej wizyty kontrolnej wynosiła 35,2 szt. i była niższa niż w 2019 r. (tabela 8).

TABELA 8.

Liczba ubojni bydła oraz liczba przeprowadzonych kontroli w latach 2019 – 2020/ **Table 8: Number of bovine slaughterhouses and number of inspections carried out in 2019 – 2020**

Wyszczególnienie	2019 r.	2020 r.	zmiana%
Liczba ubojni bydła w kraju (szt.)	221	209	-5,4
Liczba ubojni bydła objętych nadzorem (szt.)	69	69	0
Ubojnie klasyfikujące tusze dobrowolnie (szt.)	6	5	-16,6
Liczba przeprowadzonych kontroli	560	551	-1,6
Średnia liczba kontroli przeprowadzonych w 1 ubojni	8,1	8,0	-1,2
Średnia liczba tusz wołowych skontrolowanych podczas 1 kontroli	38,7	35,2	-9,0

W wyniku kontroli ustalono, co następuje:

- ▶ klasyfikację tusz wołowych podjęto we wszystkich zakładach,
- ▶ liczba tusz prawidłowo sklasyfikowanych przez rzeczoznawców pod względem uformowania wynosiła 15,2 tys. szt. (tj. 78,6% kontrolowanych), a pod względem otłuszczenia 14,5 tys. szt. (74,7% kontrolowanych),
- ▶ nieprawidłowa ocena uformowania dotyczyła 4,1 tys. szt. tusz, w tym ocena zawyżona – 2,7 tys. szt. (tj. 14,0% kontrolowanych), a ocena zaniżona – 1,4 tys. szt. (tj. 7,4% kontrolowanych),
- ▶ nieprawidłowa ocena otłuszczenia dotyczyła 4,9 tys. szt., w tym ocena zawyżona – 1,7 tys. szt. (tj. 8,8% kontrolowanych), a ocena zaniżona – 3,2 tys. szt. (tj. 16,5% kontrolowanych),
- ▶ nieprawidłowa obróbka lub prezentacja dotyczyła 0,3 tys. szt. tusz (tj. 1,7% kontrolowanych),
- ▶ nieprawidłowe znakowanie klasą jakości handlowej dotyczyło 0,2 tys. szt. tusz (tj. 1,1% kontrolowanych),
- ▶ dokumentowanie czynności ustalania klas jakości tusz wołowych było prawidłowe we wszystkich zakładach,
- ▶ informacje o wynikach klasyfikacji nie były dostar-

czane dostawcom żywca rzeźnego w 1 ubojni (tj. 1,4% kontrolowanych); pozostałe ubojnie informowały dostawców o wynikach klasyfikacji,

- ▶ informacje przekazywane dostawcom były zgodne z dokumentacją zakładową we wszystkich kontrolowanych zakładach.

Klasyfikacja tusz wieprzowych/ Classification of porcine carcasses

W 2020 r. nadzorem IJHARS objęto 197 ubojni trzody chlewnej (tj. o 1 mniej niż w 2019 r.), w tym 4 dobrowolnie uczestniczące w systemie klasyfikacji tusz wieprzowych (rysunek 7).

Zakłady ubojowe objęte w 2020 r. nadzorem IJHARS stanowiły 47,6% ogółu ubojni trzody działających na terenie kraju (414), przy czym w porównaniu do 2019 r. ich udział zwiększył się o 1,9 punktu procentowego (w 2019 r. wynosił 45,7%).

W 2020 r. przeprowadzono ogółem 1472 wizyty kontrolne w zakładach prowadzących ubój trzody chlewnej, tj. o 133 mniej niż w 2019 r. (tj. o 8,3%). W trakcie wizyt kontrolnych sprawdzono poprawność klasyfikacji przeprowadzonej przez 299 rzeczoznawców (tj. 77,3% wszystkich uprawnionych do klasyfikacji tusz wieprzowych) na podstawie 37,1 tys. szt. tusz wieprzowych. Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. w rejestrach prowadzonych przez IJHARS wpisanych było 387 rzeczoznawców ds. klasyfikacji tusz wieprzowych, przy czym czynnie przeprowadzana była przez 338 osób, tj. 87,3% wszystkich uprawnionych.

Ubój trzody chlewnej w 2020 r. wyniósł 20,7 mln szt., w tym w zakładach ubojowych objętych nadzorem IJHARS 19,7 mln szt. trzody chlewnej, co stanowiło 95,2% uboju całkowitego dokonanego w zakładach na terenie kraju. Klasy jakości handlowej nadano 19,0 mln szt. tusz wieprzowych, tj. 96,4% wszystkich tusz wieprzowych uzyskanych z uboju trzody chlewnej w zakładach nadzorowanych, tj. o 0,1 punktu procentowego mniej niż w 2019 r.

RYСУNEK 7.

Liczba zakładów podlegających nadzorowi w zakresie klasyfikacji tusz wieprzowych w systemie EUROP, wg stanu na 31 grudnia 2020 r./ **Graph 7: Number of facilities supervised by AFQI as regards classification of porcine carcasses in the EUROP system (as at 31st December 2020)**

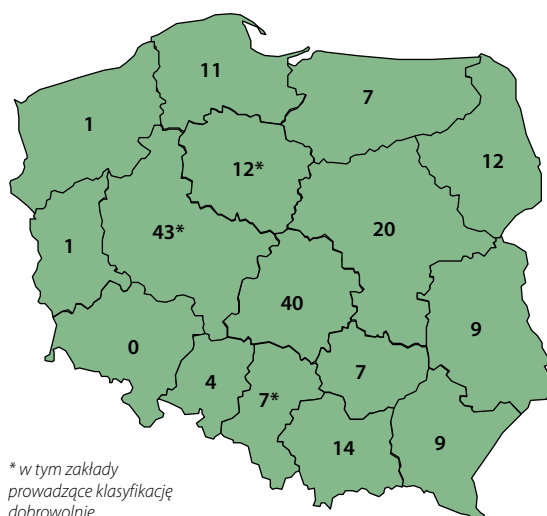

TABELA 9.
Liczba ubojni trzody chlewnej oraz liczba przeprowadzonych kontroli w latach 2019–2020/ Table 9: Number of pig slaughterhouses and number of inspections carried out in 2019–2020

Wyszczególnienie	2019 r.	2020 r.	Zmiana%
Liczba ubojni trzody w kraju (szt.)	433	414	-4,4
Liczba ubojni trzody objętych nadzorem (szt.)	198	197	-0,5
Liczba przeprowadzonych kontroli	1605	1414	-8,3
Średnia liczba kontroli przeprowadzonych w 1 ubojni	8,1	7,4	-7,4
Średnia liczba tusz wieprzowych skontrolowanych podczas 1 kontroli	32,4	25,2	-22,2

Liczba tusz wieprzowych skontrolowanych podczas wizyt kontrolnych w 2020 r. wynosiła 37,1 tys. szt. Średnia liczba tusz poddanych kontroli podczas jednej wizyty kontrolnej wynosiła 25,2 szt. i była o 7,2 szt. (tj. 22,2%) niższa od średniej z 2019 r. (tabela 9).

W wyniku kontroli ustalono, co następuje:

- ▶ klasyfikację tusz wieprzowych prowadziły wszystkie nadzorowane ubojnie,
- ▶ choirometry posiadało 157 zakładów (tj. 79,7% kontrolowanych),
- ▶ klasyfikację tusz wieprzowych metodą ZP (dwóch punktów) stosowało 40 zakładów (tj. 20,3% nadzorowanych),
- ▶ wszystkie zakłady objęte nadzorem zatrudniały uprawnionych rzeczoznawców,
- ▶ klasyfikację tusz wieprzowych prowadziły osoby, które posiadały nieaktualne uprawnienia w 18 ubojniach (tj. 9,1% nadzorowanych), osoby te uzyskały ponownie uprawnienia przed zakończeniem 2020 roku,
- ▶ czas, w którym przeprowadza się klasyfikację oraz ważenie tusz, był prawidłowy czyli nie przekraczał wymaganych 45 minut od momentu rozpoczęcia czynności ubojowych we wszystkich nadzorowanych ubojniach,
- ▶ nieaktualne cechy legalizacji wag kolejowych używanych do ustalania masy tusz wieprzowych stwierdzono w 13 zakładach (tj. 6,6% nadzorowanych),
- ▶ nieprawidłowy pomiar mięsności wykonano w przypadku 2,8 tys. szt. tusz (tj. 7,6% kontrolowanych),
- ▶ brak oznakowania lub nieprawidłowe znakowanie klasą jakości handlowej dotyczyło 1,4 tys. szt. tusz (tj. 3,8% kontrolowanych),
- ▶ nieprawidłowa obróbka lub prezentacja dotyczyła 0,7 tys. szt. tusz (tj. 1,9% kontrolowanych),

- ▶ nieprawidłowe dokumentowanie czynności ustalania klas jakości tusz wieprzowych stwierdzono w 5 zakładach ubojowych (tj. w 2,5% kontrolowanych); stwierdzono brak protokołu z klasyfikacji lub protokół niezgodny ze wzorem,
- ▶ nieprawidłowy czas przechowywania dokumentacji z klasyfikacji tusz wieprzowych (krótszy niż wymagane 4 tygodnie) stwierdzono w 1 zakładzie (tj. 0,5% kontrolowanych),
- ▶ informacje o wynikach klasyfikacji wystawione dostawcom żywca rzeźnego były zgodne z dokumentacją zakładową we wszystkich ubojniach spośród tych, które powiadamiają dostawców.

2.3.4 Nadzór nad rynkiem mięsa drobiowego/ Supervision of poultry meat market

Zadania IJHARS realizowane w ramach nadzoru nad rynkiem drobiu mają zapewnić przestrzeganie obligatoryjnych przepisów w zakresie jakości handlowej mięsa drobiowego, w tym również badania zawartości wody w mięsie drobiowym po przeprowadzonym procesie technologicznym. Kontrole w zakresie jakości handlowej mięsa drobiowego zostały przeprowadzone w ramach kontroli jakości handlowej mięsa i wyrobów mięsnych realizowanej w III kwartale 2020 roku.

Kontrolę zawartości wody wchłoniętej przez mięso drobiowe przeprowadzono w podmiotach zlokalizowanych na terenie wszystkich województw. Do badań laboratoryjnych pobrano 36 próbek mięsa drobiowego w obrocie detalicznym i 45 próbek w podmiotach prowadzących ubój i rozbiór drobiu reprezentujących łącznie 81 partii mięsa drobiowego, o łącznej masie 159,7 t.

Spośród pobranych do badań próbek mięsa drobiowego stwierdzono 28 próbek, tj. 16 próbek w obrocie detalicznym i 12 próbek w podmiotach prowadzących ubój i rozbiór drobiu (co stanowiło 34,6% partii mięsa drobiowego pobranych do badań) o nieprawidłowej jakości w zakresie zawartości wody, tj. zawartość oznaczonej wody w mięsie drobiowym była wyższa od ilości wody technologicznie uzasadnionej.

2.3.5 Warunki produkcji gęsi owsianych/ Young Polish Oats-Fed Geese – Production conditions

Wojewódzkie inspektoraty JHARS w III kwartale 2020 r. przeprowadziły 78 kontroli warunków chowu i tuczu gęsi na 69 fermach, tj. na 11,2% ferm prowadzących produkcję gęsi na terenie kraju oraz 26 kontroli w 8 zakładach drobiarskich (tj. 10,5% zakładów prowadzących działalność w zakresie mięsa drobiowego, w tym gęsi) na terenie 6 województw (lubelskie, łódzkie, małopolskie, podlaskie, warmińsko-mazurskie, wielkopolskie) znajdujących się w ewidencji WIJHARS.

Parametry warunków produkcji gęsi owsianych sprawdzano na zgodność z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 543/2008 i regulaminie znaku wspólnego towarowego KR-D-IG „Młodej polskiej gęsi owsianej”.

Nie stwierdzono nieprawidłowych warunków produkcji gęsi oraz niewłaściwej jakości handlowej mięsa gęsiego w zakresie cech organoleptycznych i znakowania. Nie wniesiono również zastrzeżeń do dokumentacji znajdującej się na fermach i w zakładach uboju gęsi.

2.3.6 Nadzór nad rynkiem nawozów/ Supervision of fertilisers market

W ramach nadzoru nad rynkiem nawozów 2020 r. przeprowadzono kontrolę prawidłowości wprowadzania do obrotu oraz znakowania nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE”, w tym nawozów organicznych powstałych w procesie kompostowania odpadów organicznych oraz środków wspomagających uprawę roślin, ze szczególnym uwzględnieniem organicznych środków poprawiających właściwości gleby powstałych w procesie kompostowania odpadów organicznych wprowadzanych do obrotu na podstawie pozwolenia

Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz przestrzegania warunków dotyczących obrotu tymi środkami.

Kontrole przeprowadzono w 48 podmiotach wprowadzających do obrotu wymienione środki, w tym u producentów, dystrybutorów oraz w miejscach sprzedaży.

Kontrolą objęto ogółem 103 partie nawozów, w tym 78 partii, o łącznej masie 767 906 778,9 t²⁸ oraz 25 partii, o łącznej objętości 87,9 m³.

W wyniku kontroli ustalono wprowadzenie do obrotu:

- ▶ nawozów, w tym nawozów oznakowanych „NAWÓZ WE” oraz środków wspomagających uprawę roślin o łącznej masie 1340,9 t i objętości 14,5 m³ niespełniających wymagań w zakresie wprowadzania do obrotu,
- ▶ nawozów, w tym nawozów oznakowanych „NAWÓZ WE” oraz środków wspomagających uprawę roślin o łącznej masie 1518,0 t i objętości 0,5 m³, które były niewłaściwie oznakowane.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wprowadzania do obrotu skontrolowanych partii nawozów.

2.3.7 Nadzór nad wykonywaniem czynności przez rzeczoznawców uprawnionych do pobierania próbek artykułów rolno-spożywczych oraz ustalenia klas jakości świeżych owoców i warzyw/ Supervision of the performance of activities by assessors authorised to take samples of agricultural products and to determine quality classes of fresh fruit and vegetables

W 2020 r. wszyscy wojewódzcy inspektorzy JHARS w ramach sprawowanego nadzoru nad wykonywaniem czynności przez rzeczoznawców podjęli działania w kierunku realizacji przedmiotowej kontroli. W związku z utrudnieniami, spowodowanymi pandemią COVID-19, wynikającymi z ograniczenia przemieszczania pracowników inspekcji oraz nieobecnością rzeczoznawców

28 w jednym z podmiotów będącym importem i producentem nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” wielkość partii kontrolowanej wyniosła – 767 900 000 000 kg – Mocznik 46% N granulowany a’ 500,0 kg Nawóz mineralny „NAWÓZ WE”

w miejscu wykonywania przez nich czynności np. z powodu choroby, kontrole rzeczoznawców przeprowadziło ogółem 14 wojewódzkich inspektoratów JHARS, z wyjątkiem wojewódzkiego inspektoratu JHARS w Gdańsku i Wrocławiu.

W 40 podmiotach, skontrolowano 63 rzeczoznawców mających uprawnienia w jednym lub kilku zakresach tematycznych:

- ▶ klasyfikacji świeżych owoców i warzyw (24),
- ▶ pobierania próbek ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i ich przetworów, nasion roślin oleistych (17),
- ▶ pobierania próbek mleka i jego przetworów (6),
- ▶ pobierania próbek owoców i warzyw świeżych, ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i ich przetworów, nasion roślin oleistych (5),
- ▶ pobierania próbek owoców i warzyw świeżych i ustalenie ich klas jakości (3),
- ▶ pobierania próbek chmielu i produktów chmielowych (5),
- ▶ pobierania próbek nasion roślin oleistych (2),
- ▶ pobierania próbek buraków cukrowych i ich przetworów (1).

W wyniku kontroli ustalono, że 35 rzeczoznawców mimo posiadania aktualnych uprawnień z zakresu:

- ▶ klasyfikacji świeżych owoców i warzyw (18),
- ▶ pobierania próbek ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i ich przetworów, nasion roślin oleistych (7),
- ▶ pobierania próbek owoców i warzyw świeżych i ustalenie ich klas jakości (3),
- ▶ pobierania próbek owoców i warzyw świeżych, ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i ich przetworów, nasion roślin oleistych (2),
- ▶ pobierania próbek nasion roślin oleistych (2),
- ▶ pobierania próbek mleka i jego przetworów (2),
- ▶ pobierania próbek buraków cukrowych i ich przetworów (1).

nie korzystali z nich w miejscu zatrudnienia.

Nieprawidłowości stwierdzono w przypadku 6 rzeczoznawców, a dotyczyły one:

- ▶ nieaktualnych danych w zaświadczeniu o wpisaniu do rejestru rzeczoznawców wydanym przez wojewódzkiego inspektora np. stary numer i seria dowodu osobistego,

- ▶ niewłaściwego dokumentowania czynności np.: w protokole z pobrania próbek nieprawidłowo wpisano numer rzeczoznawcy oraz zamiast faktycznego miejsca pobrania próbek wskazano nazwę i adres siedziby firmy; nie podano: wielkości partii, danych adresowych – producenta, zlecniodawcy, sprzedawcy oraz odbiorcy, informacji o miejscu i dacie wystawienia protokołu, dacie i godzinie pobrania próbek,
- ▶ pobierania próbek niezgodnie z przywołanym dokumentem normalizacyjnym,
- ▶ podania na próbce rzepaku informacji „urzędowo pobrana średnia próbka laboratoryjna” podczas gdy rzeczoznawca nie korzystał ze swoich uprawnień.

Wydano ogółem 3 upomnienia oraz 2 zalecenia pokontrolne.

2.4 Zadania kontrolne związane z działalnością gospodarczą przedsiębiorcy/ Control tasks related to entrepreneur's business activity

2.4.1 Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych/ Evaluation of marketing quality of agricultural and food products

Evaluation of marketing quality of agricultural and food products

Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przeznaczonych na rynek krajowy lub zagraniczny realizowana jest przez IJHARS na wniosek przedsiębiorcy. Wydane przez IJHARS Świadectwo jakości handlowej jest gwarancją spełnienia wymagań jakości handlowej przez oceniany artykuł rolno-spożywczy, co ułatwia eksport polskich wyrobów na rynki zagraniczne oraz ich obrót na rynku wewnętrznym (unijnym).

W 2020 r. wydano ogółem 1275 Świadectw jakości handlowej, w tym:

- ▶ 1147 świadectw dla artykułów rolno-spożywczych wywożonych z Polski (tj. 90,02% ogółu wydanych), w tym 340 świadectw w ramach reeksportu obejmujących głównie: wyroby cukiernicze i ciastkarskie (2 037,9 t), kawa (721,0 t), koncentraty spożywcze (89,5 t), przetwory owocowe i warzywne (62,3 t), prze-

- twory zbożowe (57,8 t), oraz soki i napoje bezalkoholowe (2605,6 hl); w ramach eksportu oceną objęto głównie: przetwory owocowe i warzywne (3030,5 t), wyroby cukiernicze i ciastkarskie (2899,7 t), zboża i przetwory zbożowe (978,7 t), owoce i warzywa mrożone (447,8 t), zioła i przyprawy (246 t), koncentraty spożywcze (196,5 t), kawę (105,9 t), przetwory mleczne (81,7 t) oraz napoje bezalkoholowe (3727,1 hl), przeznaczone głównie do: Arabii Saudyjskiej, Algierii, Armenii, Bośni i Hercegowiny Gruzji, Jordanii, Mongolii, Rosji, Turcji, Ukrainy i Zjednoczonych Emiratów Arabskich,
- ▶ 110 świadectw dla towarów wyprodukowanych w kraju (tj. 8,6% ogółu wydanych); oceną objęto głównie: nasiona rzepaku (3900 t), warzywa i przetwory warzywne (1622,7 t), zboża i przetwory zbożowe (1049,3 t), mięso i przetwory mięsne (131,9 t), ćwierci wołowe (2,9 tys. szt.), wiśnie mrożone (41,6 t), przetwory rybne (21,4 t), zioła (20 t), soki owocowe zagęszczone (12,3 t), napoje bezalkoholowe (360 hl) oraz mleko surowe (20,4 hl),
 - ▶ 9 świadectw dla towarów importowanych z przeznaczeniem na rynek krajowy (tj. 0,7% ogółu wydanych); przedmiotem oceny były głównie: koncentrat przecieru pomidorowego (306,7 t) z Ukrainy, cebula zwyczajna (21,8 t) z Kazachstanu, kawa (11,0 t) z Niemiec, orzechy włoskie (9,1 t) z Chile oraz wyroby cukiernicze (3,0 t) z Jordanii,
 - ▶ 8 świadectw potwierdzających prawidłową jakość badanej żywności przeznaczonej dla wojska (tj. 0,6% ogółu wydanych); przedmiotem oceny były wędliny (0,1 t),
 - ▶ 1 świadectwo na wniosek producenta zainteresowanego modernizacją produkcji rolnej i otrzymaniem na ten cel kredytu NT (tj. 0,08% ogółu wydanych); przedmiotem oceny była pszenica zwyczajna (70 t).

2.4.2 Zwalnianie podmiotów z obowiązku znakowania jaj kierowanych bezpośrednio z miejsca produkcji do zakładów przemysłu spożywczego/ Granting of exemptions from the marking obligations for eggs delivered directly from production site to the food industry

Zwalnianie podmiotów z obowiązku znakowania jaj dostarczanych do przemysłu spożywczego bezpośrednio z miejsca produkcji następuje w drodze decyzji administracyjnej wydawanej na wniosek zainteresowanego przedsiębiorcy.

Przedsiębiorca zwolniony z obowiązku znakowania jaj, jest zobligowany do prowadzenia ewidencji jaj nieoznakowanych oraz przekazywania wojewódzkiemu inspektorowi JHARS pisemnej informacji o zamiarze dostawy jaj do odbiorców w innych państwach członkowskich UE.

TABELA 10.

Zestawienie liczby podmiotów i decyzji zwalniających podmioty z obowiązku znakowania jaj zaplanowanych do wysyłki jaj w 2020 r./
Table 10: Number of facilities, number of decisions on exemption from marking obligations for eggs and number of eggs scheduled for shipment in 2020

Lp.	Organ wydający decyzję	Liczba podmiotów (szt.)	Liczba decyzji (szt.)	Kraj wysyłki	Liczba jaj zaplanowanych do wysyłki (szt.)	Liczba transportów (szt.)
1.	Opolski Wojewódzki Inspektor JHARS	2	2	Francja	40 521 600	134
				Włochy	81 648 000	270
2.	Wielkopolski Wojewódzki Inspektor JHARS	19	26	Polska	0	0
3.	Lubuski Wojewódzki Inspektor JHARS	10	12	Polska	0	0
4.	Małopolski Wojewódzki Inspektor JHARS	9	16	Polska	0	0
5.	Łódzki Wojewódzki Inspektor JHARS	7	10	Polska	0	0
6.	Śląski Wojewódzki Inspektor JHARS	2	2	Polska	0	0
7.	Dolnośląski Wojewódzki Inspektor JHARS	1	4	Polska	0	0
8.	Mazowiecki Wojewódzki Inspektor JHARS	1	1	Polska	0	0
RAZEM		51	73		122 169 600	404

Brak wypełniania obowiązków przez przedsiębiorcę skutkuje cofnięciem zwolnienia w drodze decyzji administracyjnej, wydawanej przez wojewódzkiego inspektora JHARS. Obowiązek przekazywania informacji o zamiarze wysyłki nie dotyczy jaj nieoznakowanych kierowanych do przemysłu spożywczego na terenie Polski.

Główny Inspektor JHARS:

- ▶ przekazuje właściwym organom zainteresowanych państw członkowskich UE informacje o podmiotach, które uzyskały zwolnienie zgodnie z art. 11 ust. 2 lit a rozporządzenia Komisji (WE) nr 589/2008,
- ▶ prowadzi wykaz podmiotów, które uzyskały zwolnienie z obowiązku znakowania jaj.

Główny Inspektor jest również organem właściwym do otrzymywania informacji o dostawach jaj nieoznakowanych do Polski z innych krajów UE, które w 2020 roku były realizowane z Finlandii i Francji.

W 2020 r. obowiązywały ogółem 73 decyzje administracyjne zwalniające podmioty z obowiązku znakowania jaj, wydane na wnioski złożone do 8 wojewódzkich inspektorów JHARS przez 51 podmiotów.

Podmioty zwolnione ze znakowania jaj planowały i realizowały wysyłki jaj nieoznakowanych do zakładów przemysłu spożywczego zlokalizowanych na terenie Polski, Francji i Włoch (tabela 10). W tabeli nie uwzględniono dostaw jaj nieoznakowanych do zakładów przemysłu

spożywczego na terenie Polski, w związku z brakiem obowiązku przekazywania informacji o wysyłkach jaj do WIJHARS.

2.4.3 Nadawanie uprawnień rzeczoznawcom/ Licencing quality assessors

Uprawnienia do pobierania próbek, ustalania klas jakości artykułów rolno-spożywczych, oprócz pracowników IJHARS, mogą posiadać również rzeczoznawcy. Działalność rzeczoznawców, oparta na posiadanej wiedzy teoretycznej i praktycznej, zapewnia rzetelną i obiektywną kontrolę artykułów rolno-spożywczych. Wojewódzki inspektor JHARS jest upoważniony do nadawania i cofania uprawnień rzeczoznawcom.

Rzeczoznawca zobowiązany jest do przestrzegania przepisów dotyczących wykonywanych czynności, tj. pobierania próbek, ustalania klas jakości określonych artykułów rolno-spożywczych oraz wypełniania powierzonych obowiązków z należytą starannością i bezstronnością.

W 2020 r. przeprowadzono 14 egzaminów w zakresie 3 specjalizacji, do których przystąpiły 252 osoby. Uprawnienia rzeczoznawcy uzyskały 242 osoby, tj. 96,0% ogółu przystępujących do egzaminu. Ponadto, uprawnienia rzeczoznawcy uzyskało 99 rzeczoznawców, uczestniczących w 10 szkoleniach z zakresu ustalania klas jakości świeżych owoców i warzyw (tabela 11).

TABELA 11.

Liczba osób które uzyskały uprawnienia rzeczoznawcy w poszczególnych specjalizacjach w 2020 r./ Table 11: Number of quality assessors licenced by AFQI in 2020 – by particular specialisations

Lp.	Nazwa specjalizacji objętej egzaminem na rzeczoznawcę	Liczba przeprowadzonych egzaminów	Liczba osób przystępujących do egzaminu	Liczba osób, które uzyskały tytuł rzeczoznawcy
1.	Klasyfikacja tusz wieprzowych w systemie EUROP	6	139	131
2.	Klasyfikacja tusz wołowych w systemie EUROP	3	74	72
3.	Pobieranie próbek ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i ich przetworów oraz nasion roślin oleistych	5	39	39
RAZEM		14	252	242
Lp.	Nazwa specjalizacji objętej szkoleniem na rzeczoznawcę	Liczba przeprowadzonych szkoleń	Liczba osób uczestniczących w szkoleniu	Liczba osób, które uzyskały tytuł rzeczoznawcy
1.	Ustalanie klas jakości świeżych owoców i warzyw	10	99	99
RAZEM		10	99	99

3. Współpraca z organizacjami i instytucjami/ Cooperation with organisations and authorities

3.1 Współpraca z organizacjami międzynarodowymi/ Cooperation with international organisations

Wybuch pandemii COVID-19 miał ogromny wpływ na mechanizm prac organizacji międzynarodowych. Struktury Unii Europejskiej zdecydowanie szybko odpowiedziały na to nagłe wyzwanie. Sprawnie wprowadzono system wideokonferencji jako podstawowe narzędzie spotkań ciał pomocniczych UE. Przyczyniło się to paradoksalnie do zwiększenia udziału przedstawicieli Polski z różnych instytucji rządowych w tych spotkaniach, a tym samym do większego udziału przedstawicieli GIJHARS w konsultacjach dokumentów i stanowisk na spotkania. UE wprowadziła również system odstępstw od przepisów regulujących urzędowe kontrole żywności w celu między innymi umożliwienia kontroli zdalnych w tym szczególnie trudnym czasie²⁹.

Innym organizacjom międzynarodowym, takim jak Komisja Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO zrzeszająca 188 państw członkowskich, więcej czasu zajęło przyjęcie odstępstw od istniejących procedur w celu kontynuowania pracy bez możliwości fizycznych spotkań.

Szczególne znaczenie dla współpracy międzynarodowej miały również negocjacje związane z wyjściem Zjednoczonego Królestwa z Unii Europejskiej oraz szczegółowe ustalanie zasad wymiany handlowej i kwestii związanych z kontrolą żywności po 31 grudnia 2020 roku. GIJHARS brał udział w intensywnych konsultacjach w tym zakresie oraz prowadził szerokie działania informacyjne na temat konsekwencji Brexit dla wszystkich zainteresowanych, szczególnie eksporterów i importerów żywności.

²⁹ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2020/466 z dnia 30 marca 2020 r. w sprawie środków tymczasowych mających na celu ograniczenie ryzyka dla zdrowia ludzi, zwierząt i roślin oraz dobrostanu zwierząt podczas określonych poważnych zakłóceń w systemach kontroli państw członkowskich z powodu choroby koronawirusowej (COVID-19)

W maju Unia Europejska przyjęła Strategię „Od pola do stołu” na rzecz sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego (Farm to Fork). W ramach całościowej zmiany podejścia do produkcji żywności, zaplanowano harmonogram prac nad rewizją prawodawstwa UE w zakresie żywności. UE prowadziła promocję strategii na arenie międzynarodowej, w szczególności na różnych forach organizacji międzynarodowych Narodów Zjednoczonych.

3.1.1 Współpraca z Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO/ Cooperation with the FAO/WHO Codex Alimentarius Commission (CAC)

GIJHARS pełni rolę Punktu Kontaktowego Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO dla Polski, do zadań którego należy szeroko rozumiana koordynacja prac kodeksowych na szczeblu krajowym – współpraca międzyresortowa i międzyinstytucjonalna – w zakresie opiniowania dokumentów Komisji, koordynacji przygotowań polskich przedstawicieli na spotkania Komisji i jej ciał pomocniczych, utrzymywania kontaktów z polskimi ekspertami i instytucjami współpracującymi oraz formułowania polskich stanowisk do dokumentów Komisji, jak również współpraca z innymi państwami członkowskimi, realizacja zadań wynikających z pełnienia roli instytucji wiodącej w Polsce dla Grupy Roboczej Rady UE do spraw Kodeksu Żywnościowego (F.23), Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, Komitetu KKŻ FAO/WHO do spraw Zasad Ogólnych, Regionalnego Komitetu Koordynacyjnego FAO/WHO dla Europy, a także uczestnictwo w spotkaniach.

Pandemia COVID-19 doprowadziła do odwołania wszystkich fizycznych posiedzeń organów pomocniczych Komisji Kodeksu Żywnościowego (KKŻ) w 2020 roku, a sekretariat KKŻ wraz z przewodniczącym i wiceprzewod-

niczącymi tej organizacji oraz przedstawicielami państw goszczących komitety aktywnie pracowali nad znalezieniem sposobów na zapewnienie ciągłości pracy oraz organizację sesji KKŻ. W tym celu przeprowadzono ponadto 2 webinaria dla państw członkowskich (28 czerwca i 11 września), w których wzięli udział przedstawiciele Punktu Kontaktowego KKŻ.

Biorąc pod uwagę regulamin wewnętrzny KKŻ, zwołanie sesji wirtualnej oznaczało zawieszenie szeregu zasad dotyczących takich kwestii jak miejsce, w którym powinno się odbyć posiedzenie, sposób podejmowania decyzji oraz możliwość przeprowadzenia wyborów. W sierpniu 2020 roku państwa członkowskie otrzymały proponowaną, skróconą agendę sesji oraz listę procedur Komisji Kodeksu Żywnościowego, które muszą być zawieszane, aby umożliwić przeprowadzenie sesji w formie zdalnej. Ostatecznie 136 państw odpowiedziało pozytywnie na propozycję zawieszenia niezbędnych procedur, a tym samym przeprowadzenia sesji w formie zdalnej. Sesja KKŻ ostatecznie odbyła się w drugiej połowie roku (24, 25, 26 września, 12 i 19 października oraz 5 i 6 listopada 2020 roku) z udziałem ponad 900 zarejestrowanych delegatów z całego świata.

Punkt Kontaktowy KKŻ FAO/WHO koordynował przygotowania do:

- ▶ 4 sesji Komitetów KKŻ FAO/WHO oraz sesji Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO; z uwagi na wybuch pandemii sesje komitetów w 2020 roku zostały ostatecznie odwołane, a sesja KKŻ odbyła się zdalnie; wzięło w niej udział 2 przedstawiciele IJHARS,
- ▶ 6 spotkań Grupy Roboczej Rady UE do spraw Kodeksu Żywnościowego w Brukseli, której celem było przygotowanie państw członkowskich UE do posiedzeń KKŻ FAO/WHO i jej ciał pomocniczych; ostatecznie odbyło się tylko 1 spotkanie fizyczne, przygotowujące do sesji Komitetu do spraw Pozostałości Pesticydów w Żywności oraz 2 spotkania w formie wideokonferencji – spotkanie przygotowujące do sesji KKŻ oraz spotkanie przygotowujące strategię współpracy UE i jej państw członkowskich z KKŻ na 2021 rok,
- ▶ 3 spotkań konsultacyjnych – w ramach prac Grupy Roboczej Rady UE dyskutowano z państwami człon-

kowskimi problem kontynuacji pracy Komisji Kodeksu Żywnościowego i jej ciał pomocniczych w czasach pandemii – przedstawiciele Punktu Kontaktowego KKŻ wzięli udział we wszystkich spotkaniach online.

Punkt Kontaktowy Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO wziął ponadto udział w 2 spotkaniach fizycznych grup roboczych w formie wideokonferencji w ramach Komitetu do spraw Ziół i Przypraw Kulinarynych oraz Komitetu do spraw Metod Analiz i Próbkobrania.

Punkt Kontaktowy Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO:

- ▶ opracował i przekazał komentarze Polski dotyczące: strategii UE wobec konkluzji 43. Sesji KKŻ w zakresie dokumentu Kodeks praktyki w celu ograniczenia i powstrzymania oporności na leki przeciwdrobnoustrojowe, listy priorytetowych dla UE i jej państw członkowskich elektronicznych grup roboczych KKŻ, Kodeksu praktyki w celu ograniczenia i powstrzymania oporności na leki przeciwdrobnoustrojowe,
- ▶ wzięł udział w opracowaniu i przekazał komentarz Polski w ramach prac elektronicznej grupy roboczej (eGR) do spraw opracowania Wytycznych dla zintegrowanego monitoringu i nadzoru nad opornością na leki przeciwdrobnoustrojowe związaną z produkcją żywności,
- ▶ przekazał komentarze Polski opracowane przez ekspertów w ramach prac eGR do spraw Wytycznych dla bezpiecznego używania i ponownego wykorzystania wody w produkcji żywności oraz eGR do spraw opracowania Wytycznych dla kontroli *Escherichia Coli* produkujących toksyny shiga (STEC) w mięsie wołowym, kiełkach, warzywach liściastych, świeżym mleku i serach,
- ▶ przygotował i przekazał stanowisko Polski dotyczące organizacji 43. Sesji KKŻ w czasie pandemii,
- ▶ przeprowadził aktualizację listy ekspertów z instytucji współpracujących,
- ▶ pozyskał nowych ekspertów współpracujących w ramach prac kodeksowych dla szerszego procesu opinowania tworzonych dokumentów,
- ▶ promował działalność Punktu Kontaktowego KKŻ FAO/WHO poprzez publikację artykułów w prasie branżowej, zamieszczanie informacji na stronie internetowej Inspekcji,

- ▶ promował obchody Światowego Dnia Bezpieczeństwa Żywności.

Punkt Kontaktowy Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO koordynował udział polskich ekspertów w pracach 31 elektronicznych grup roboczych KKŻ FAO/WHO (eGR), w ramach:

- ▶ Komitetu KKŻ FAO/WHO do spraw Zasad Ogólnych: w zakresie komitetów pracujących korespondencyjnie,
- ▶ Komitetu KKŻ FAO/WHO do spraw Substancji Dodatkowych do Żywności: w zakresie noty 161, Międzynarodowego Systemu Numerycznego (INS),
- ▶ Komitetu KKŻ FAO/WHO do spraw Kontroli Żywności w Importie i Eksporcie oraz Systemów Certyfikacji: w zakresie zafalszowań żywności, stosowania elektronicznych certyfikatów oraz przejścia na certyfikację bez dokumentów w wersji papierowej,
- ▶ Komitetu KKŻ FAO/WHO do spraw Tłuszczów i Olejów: w zakresie rewizji Normy dla oliwy z oliwek i oliwy z wyciśniętych oliwek,
- ▶ Komitetu KKŻ FAO/WHO do spraw Znakowania Żywności: w zakresie znakowania wartością odżywczą na froncie opakowania, znakowania alergenów,
- ▶ Komitetu KKŻ FAO/WHO do spraw Metod Analiz i Próbkobrania w zakresie: rewizji metod dla olejów i tłuszczów,
- ▶ Komitetu KKŻ FAO/WHO do spraw Zanieczyszczeń Żywności w zakresie: najwyższych dopuszczalnych poziomów aflatoksyn w wybranych produktach zbożowych, najwyższych dopuszczalnych poziomów ołowiu w wybranych kategoriach żywności, najwyższych dopuszczalnych poziomów metylortęci w dodatkowych gatunkach ryb, wytycznych dla analizy danych w celu wyznaczenia najwyższych dopuszczalnych poziomów oraz usprawnienia zbierania danych, radioaktywności w żywności i paszach, najwyższych dopuszczalnych poziomów kadmu w pozostałych rodzajach czekolady oraz w produktach kakaowych, rewizji Kodeksu praktyki w celu zapobiegania i redukcji zanieczyszczenia żywności ołowiem, opracowania podejścia w celu rozważenia konieczności rewizji istniejących norm dla zanieczyszczeń w żywności i paszach, cyjanowodoru i mykotoksyn w manioku, opracowania Kodeksu praktyki w celu zapobiegania i redukcji zanieczyszczeń nasion kakao kadmem,
- ▶ Międzyrządowej Grupy Zadaniowej FAO/WHO do spraw Oporności na Leki Przeciwdrobnoustrojowe w zakresie: rewizji Kodeksu praktyki w celu ograniczenia i powstrzymania oporności na leki przeciwdrobnoustrojowe, opracowania Wytycznych w celu zintegrowanego nadzoru i monitoringu oporności na leki przeciwdrobnoustrojowe,
- ▶ Komitetu KKŻ FAO/WHO do spraw Pozostałości Pesticydów w zakresie: obliczania szacowanego międzynarodowego krótkoterminowego pobrania pozostałości pestycydów z żywnością (IESTI),
- ▶ Komitetu KKŻ FAO/WHO do spraw Świeżych Owoców i Warzyw w zakresie: Normy dla cebuli i szalotki, Normy dla świeżych daktyli, Normy dla owoców jagodowych,
- ▶ Komitetu KKŻ FAO/WHO do spraw Higieny Żywności w zakresie: opracowania Wytycznych dla bezpiecznego używania i ponownego wykorzystania wody w produkcji żywności, opracowania Wytycznych dla kontroli *Escherichia Coli* produkujących toksyny shiga (STEC) w mięsie wołowym, kiełkach, warzywach liściastych, świeżym mleku i serach,
- ▶ Komitetu KKŻ FAO/WHO do spraw Żywnienia oraz Żywności Przeznaczonej do Specjalnych Celów Żywieniowych w zakresie: uzasadnienia stosowania substancji dodatkowych ze względu na potrzeby technologiczne, rewizji Normy na preparaty przeznaczone do dalszego żywienia (FUF-Follow-up Formula, CXS 156-1987), opracowania ogólnych wytycznych niezbędnych do ustalenia profilu żywieniowych.

Najważniejsze wydarzenia na forum KKŻ/ Significant events at the CAC forum

- ▶ Przyjęcie rewizji Ogólnych zasad higieny żywności wraz z aneksem HACCP.
- ▶ Przyjęcie Kodeksu praktyki w zakresie zarządzania alergenami pokarmowymi dla podmiotów prowadzących przedsiębiorstwa spożywcze.
- ▶ Zatwierdzenie propozycji nowych prac – Wytyczne dla bezpiecznego stosowania i ponownego wykorzystania wody w produkcji żywności.
- ▶ Zawieszenie prac Komitetów do spraw Zbóż i Roślin Strączkowych (CCPL) oraz Przetworzonych Owoców i Warzyw (CCPFV).

- ▶ Dyskusja nad zrewidowanym Kodeksem praktyki w celu zapobiegania i ograniczenia oporności na leki przeciwdrobnoustrojowe.
- ▶ Formalna decyzja Komisji Kodeksu Żywnościowego dotycząca rozpoczęcia nowych prac w zakresie znakowania żywności w sprzedaży internetowej.
- ▶ Obchody Światowego Dnia Żywności oraz 75-lecia powołania FAO (16 października).
- ▶ Reaktywacja Komitetu do spraw Ryb i Przetworów Rybnych (CCFFP) w celu rozważenia włączenia gatunku *Sardinella Lemuru* do Normy dla sardynek i produktów typu sardynki w puszkach.
- ▶ Kontynuacja dyskusji nad Proceduralnymi wytycznymi dla komitetów pracujących korespondencyjnie.
- ▶ Powołanie i prace tymczasowego podkomitetu „Kodeks a pandemia – strategiczne wyzwania i możliwości”.

Z powodów proceduralnych (sesja KKŻ w formie wirtualnej) nie było możliwe przeprowadzenie w przewidzianym terminie wyborów przewodniczącego i wiceprzewodniczących KKŻ.

W ramach promocji działalności Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO i Punktu Kontaktowego KKŻ FAO/WHO przygotowano szereg materiałów do publikacji w prasie branżowej i w aktualnościach na stronie internetowej Inspekcji.

Punkt Kontaktowy przygotował ponadto zakładkę „Współpraca międzynarodowa”, w tym „Kodeks Żywnościowy” na nowej stronie internetowej IJHARS.

3.1.2 Współpraca z Europejską Komisją Gospodarczą ONZ/ Cooperation with the United Nations Economic Commission for Europe (UN/ECE)

GIJHARS prowadzi Polski Sekretariat Współpracy z Grupą Roboczą do spraw Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych EKG/ONZ (Sekretariat Współpracy WP.7).

Główne cele Europejskiej Komisji Gospodarczej (EKG) ONZ to:

- ▶ działanie na rzecz podnoszenia aktywności ekonomicznej państw członkowskich,

- ▶ tworzenie norm prawa międzynarodowego regulującego liczne dziedziny obrotu międzynarodowego,
- ▶ podtrzymywanie i rozwój więzi gospodarczych między krajami członkowskimi i innymi krajami świata.

Wśród organów roboczych EKG znajduje się Komitet Sterujący do spraw Wzmocnienia Potencjału Handlu i Norm, w którym działa Grupa Robocza do spraw Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych (Grupa Robocza WP.7), a w jej ramach Sekcje Branżowe do spraw Standaryzacji:

- ▶ Świeżych Owoców i Warzyw,
- ▶ Produktów Suchych i Suszonych,
- ▶ Sadzeniaków Ziemniaka,
- ▶ Mięsa.

Grupa Robocza WP.7 jest odpowiedzialna za wypracowanie zharmonizowanych norm jakości handlowej dla produktów rolnych. Celem jej działania jest wspomaganie handlu międzynarodowego poprzez tworzenie kryteriów oceny jakości handlowej w formie norm, które są wskazaniem aktualnej praktyki handlowej. W pracach Grupy Roboczej biorą udział państwa członkowskie EKG, kraje niebędące jej członkami oraz międzynarodowe/regionalne organizacje branżowe.

Do zadań Sekretariatu Współpracy z WP.7 należy:

- ▶ pełnienie funkcji łącznika pomiędzy Sekretariatem WP.7 EKG/ONZ a Polską,
- ▶ koordynacja działalności dotyczącej WP.7 w kraju, w tym współpraca z zainteresowanymi ekspertami krajowych instytucji i organizacji,
- ▶ rozpowszechnianie wiedzy o pracach grupy i opracowanych normach.

Sekretariat koordynował krajowe przygotowania do 5 sesji (4 sesji sekcji branżowych i 1 nieformalnej konsultacji WP.7). W 5 posiedzeniach online wzięło udział 14 przedstawicieli Polski, w tym 11 z GIJHARS: 68. sesji Sekcji Branżowej do spraw Standaryzacji Świeżych Owoców i Warzyw, 67. sesji Sekcji Branżowej do spraw Produktów Suchych i Suszonych, 47. sesji Sekcji Branżowej do spraw Standaryzacji Sadzeniaków Ziemniaka, 27. sesji Sekcji Branżowej do spraw Standaryzacji Mięsa oraz nieformalnych, wirtualnych konsultacjach Grupy Roboczej do spraw Norm

Jakościowych dla Produktów Rolnych EKG/ONZ (WP.7 EKG/ONZ). Sekretariat koordynował udział przedstawicieli Polski w posiedzeniach i przygotował instrukcje w porozumieniu z ekspertami instytucji współpracujących.

68. Sesja Sekcji Branżowej do spraw Standaryzacji Świeżych Owoców i Warzyw Grupy Roboczej do spraw Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych EKG/ONZ odbyła się w formie webinarium online i uczestniczyli w niej delegaci z różnych państw UE oraz spoza UE, przedstawiciele Komisji Europejskiej, Komisji Kodeksu Żywnościowego oraz Organizacji OECD, a także organizacji reprezentujących sektor prywatny takich jak: EUCOFEL, FRESH EL EUROPE, EMBRAPA. Podczas sesji dokonano rewizji wybranych norm handlowych EKG/ONZ, w tym: normy dla owoców cytrusowych, winogron stołowych, marchwi i persymony. Dyskutowano nad uaktualnieniem listy odmian dla jabłek, gruszek i śliwek. Omówiono propozycję zmian do układu normy, w zakresie znakowania oraz tolerancji jakości i wielkości. W związku z ograniczeniami spowodowanymi pandemią, wszystkie dokumenty posesyjne objęte zostały specjalną procedurą konsultacji oraz zatwierdzenia w formie pisemnej.

Ponadto, podczas webinarium omówiono działania podjęte przez EKG/ONZ w ramach realizacji 12-ego Celu Zrównoważonego Rozwoju dotyczącego ograniczenia marnotrawienia żywności, w tym opracowanie „Kodeksu Dobrych Praktyk” do wykorzystania w handlu oraz „Metodologii pomiaru strat żywności”. Kontynuowane są prace nad „Przewodnikiem w zakresie minimalnych wymagań jakościowych”. W ramach prac Sekcji Branżowej omówiono również Rejestr oznaczeń kodowych wykorzystywanych przez wybrane państwa w oznakowaniu świeżych owoców i warzyw, a także postęp prac nad elektronicznym certyfikatem jakości dla owoców i warzyw.

W ramach Sekcji Branżowej do spraw Standaryzacji Sadzaniaków Ziemiaka, Polska, przekazała wkład do ankiety dotyczącej wpływu COVID-19 na rynek sadzaniaków ziemiaka. Podsumowanie wyników z przeprowadzonego badania zostało zamieszczone na stronie EKG/ONZ.

W ramach Sekcji Branżowej do spraw Świeżych Owoców i Warzyw, Sekretariat Współpracy z WP.7 koordynował pracę i przekazał do Sekretariatu EKG/ONZ ostateczny

komentarz Polski do dokumentu zawierającego prośbę o wyjaśnienie zapisu w Normie EKG/ONZ dla kalafiora (FFV-56). Wkłady przekazał: Instytut Ogrodnictwa, MRiRW oraz GIJHARS.

Podczas konsultacji Grupy Roboczej do spraw Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych EKG/ONZ (WP.7 EKG/ONZ) ponownie wybrano przedstawiciela Polski – Naczelnika w Biurze Kontroli Jakości Handlowej w GIJHARS, na Przewodniczącą Grupy Roboczej do spraw Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych.

W ramach promocji działalności Grupy Roboczej do spraw Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych EKG/ONZ i Sekretariatu Współpracy z WP.7 przygotowano materiały do publikacji w prasie branżowej i w aktualnościach na stronie internetowej Inspekcji.

Sekretariat Współpracy z WP.7 przygotował ponadto koncepcję zakładki „Współpraca międzynarodowa”, w tym „Normy jakości EKG/ONZ” oraz materiały do stworzenia nowej strony internetowej w tym zakresie.

3.1.3 Współpraca w ramach Systemu OECD Stosowania Międzynarodowych Norm dla Owoców i Warzyw/ Cooperation with the OECD within the Scheme for the Application of International Standards for Fruit and Vegetables

Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych reprezentuje Polskę w Systemie Stosowania Międzynarodowych Norm dla Owoców i Warzyw funkcjonującym w ramach Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju zwanym dalej Systemem OECD. GIJHARS jest odpowiedzialny za koordynację działań w tym obszarze. Polska jest członkiem Systemu OECD od 1994 roku.

Główne cele Systemu OECD:

- ▶ ułatwienie handlu międzynarodowego poprzez harmonizację wdrażania i interpretacji norm handlowych,
- ▶ wprowadzanie i promowanie standardów jakości dla owoców i warzyw w zakresie produkcji i obrotu,
- ▶ promocja jednolitych procedur kontroli jakości handlowej świeżych owoców i warzyw oraz ułatwianie wza-

jemnego uznawania systemów kontroli państw członkowskich,

- ▶ wspomaganie handlu owocami i warzywami poprzez zintensyfikowanie współpracy pomiędzy krajami eksportującymi i importującymi w zakresie wprowadzania międzynarodowych norm na te produkty,
- ▶ opracowywanie materiałów interpretacyjnych dla norm w zakresie jakości handlowej świeżych owoców i warzyw, w tym ilustrowanych broszur, skali barw dla różnych produktów, wytycznych dla oceny dojrzałości owoców wykorzystywanych w toku kontroli tej grupy produktów.

W ramach współpracy z OECD, GIJHARS organizował lub koordynował krajowe przygotowania do następujących spotkań:

- ▶ 3 spotkań online grupy roboczej, podczas których delegaci omawiali propozycje zmian w broszurach dla owoców i warzyw, między innymi dla truskawek, bananów, maraku i sałaty; w spotkaniach wzięło udział 3 przedstawicieli GIJHARS,
- ▶ 79. Posiedzenia Plenarnego Systemu OECD Stosowania Międzynarodowych Norm dla Owoców i Warzyw (1 spotkanie online); w spotkaniu uczestniczyło 3 przedstawicieli GIJHARS; na spotkaniu omówiono między innymi: sytuację w międzynarodowym handlu świeżymi owocami i warzywami w związku z trwającą pandemią COVID-19, informacje dotyczące brexitu oraz działania, które powinien podjąć System OECD w ramach Międzynarodowego Roku Owoców i Warzyw w 2021 r.; podczas przeprowadzonej dyskusji poszukiwano rozwiązań dotyczących podkreślenia znaczenia norm handlowych, kwestii jakości, kontroli, żywienia, a także problemów związanych z marnotrawieniem żywności; na posiedzeniu omówiono też cykliczne zagadnienia takie jak: sprawy dotyczące krajów członkowskich Systemu OECD, innych zainteresowanych państw oraz organizacji, raport z działalności Sekretariatu oraz wykonania budżetu, kursy szkoleniowe w zakresie budowania potencjału, a także broszury interpretacyjne.

W związku z pandemią spowodowaną COVID-19, Sekretariat Systemu OECD Stosowania Międzynarodowych Norm dla Owoców i Warzyw przygotował kwestionariusz

służący ocenie sytuacji i wymianie doświadczeń między państwami członkowskimi. Zebrane informacje na temat sytuacji na rynku owoców i warzyw przekazane przez państwa członkowskie Systemu OECD zostały wykorzystane do przygotowania wstępnego raportu do dyskusji na posiedzeniu plenarnym.

GIJHARS koordynował także:

- ▶ opracowanie wkładu Polski do raportu OECD, który powstał w celu zbadania wpływu pandemii na sektor owoców i warzyw. Podsumowanie wyników z przeprowadzonego badania zostało zamieszczone na stronie OECD,
- ▶ opracowanie odpowiedzi Polski na kwestionariusz dotyczący sytuacji na rynku owoców i warzyw przekazanej do Sekretariatu OECD, który został przesłany w listopadzie w następstwie drugiej fali koronawirusa; wkłady do kwestionariusza przekazały MRiRW, PIORiN oraz GIJHARS; Polska znalazła się w grupie tylko kilku państw OECD, które przygotowały na czas odpowiedzi na kwestionariusz, a jego wyniki zostały zaprezentowane delegatom na Posiedzeniu Plenarnym Systemu OECD.

W ramach promocji działalności Systemu OECD Stosowania Międzynarodowych Norm dla Owoców i Warzyw przygotowano koncepcję zakładki „Współpraca międzynarodowa”, w tym „System OECD dla owoców i warzyw” oraz materiały do stworzenia nowej strony internetowej w tym zakresie.

3.1.4 Współpraca z organami Unii Europejskiej/ Cooperation with the European Union bodies

Aktualnie 21 pracowników GIJHARS pełni rolę ekspertów współpracujących w następujących 7 Komitetach (wraz z tematycznymi podkomitetami) Komisji Europejskiej, w ramach procedury komitologii:

- ▶ Komitecie do spraw aromatyzowanych produktów sektora wina,
- ▶ Komitecie do spraw napojów spirytusowych,
- ▶ Komitecie do spraw polityki jakości produktów rolnych,
- ▶ Komitecie do spraw Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych – produkty zwierzęce, produkty ogrodnicze, uprawy polowe i oliwa z oliwek, wino,

- ▶ Komitecie Regulacyjnym do spraw produkcji ekologicznej,
- ▶ Stałym Komitecie do spraw roślin, zwierząt, żywności i pasz – ogólne prawo żywnościowe,
- ▶ Grupie ekspertów do spraw monitorowania wody w mięsie drobiowym.

Ponadto, 19 przedstawicieli GIJHARS uczestniczy również w pracach wymienionych poniżej 8 Grup Roboczych Rady Unii Europejskiej (wraz z tematycznymi podgrupami) zajmujących się zagadnieniami objętymi zakresem kompetencji Inspekcji:

- ▶ Grupie Roboczej do spraw horyzontalnych kwestii rolnych – nieuczciwe praktyki handlowe (F.03),
- ▶ Grupie Roboczej do spraw jakości środków spożywczych – oznaczenia geograficzne i nazwy pochodzenia, rolnictwo ekologiczne, zaświadczenia o charakterze specjalnym (F.06),
- ▶ Grupie Roboczej do spraw produktów rolnych – oliwa z oliwek, owoce i warzywa, rośliny uprawne (F.08),
- ▶ Grupie Roboczej do spraw win i alkoholi (F.12),
- ▶ Grupie Roboczej do spraw rolnych – etykietowanie przetworzonych produktów rolnych (F.17),
- ▶ Grupie Roboczej do spraw koordynacji – FAO, OECD, EKG/ONZ (F.22),
- ▶ Grupie Roboczej do spraw Kodeksu Żywnościowego (F.23),
- ▶ Grupie Roboczej do spraw środków spożywczych (I.05).

W 2020 r. regularnie przeprowadzana była aktualizacja wykazu ekspertów GIJHARS uczestniczących w pracach Grup Roboczych Rady Unii Europejskiej i Komitetów Komisji Europejskiej.

Przedstawiciele GIJHARS uczestniczyli w następujących posiedzeniach ciał pomocniczych organów UE:

- ▶ Grupy Roboczej Rady UE do spraw Kodeksu Żywnościowego (1 spotkanie fizyczne, 2 spotkania online),
- ▶ Komitetu Regulacyjnego KE do spraw produkcji ekologicznej (1 spotkanie fizyczne, 1 spotkanie online),
- ▶ Grupy Ekspertów KE do spraw produkcji ekologicznej (1 spotkanie fizyczne, 2 spotkania online),
- ▶ Grupy Ekspertów do spraw rynków rolnych – sektor oliwy z oliwek (1 spotkanie fizyczne),

- ▶ Grupy Roboczej do spraw urzędowych kontroli (1 spotkanie online),
- ▶ Grupy Roboczej do spraw internetowej sprzedaży żywności (1 spotkanie online),
- ▶ Grupy Roboczej do spraw Sieci Powiadamiania i Współpracy – ACN (1 spotkanie online),
- ▶ Punktów Kontaktowych do spraw oszustw żywnościowych (1 spotkanie online).

3.1.5 Współpraca z Komisją Europejską w ramach Punktu Kontaktowego do spraw oszustw żywnościowych/ Cooperation with the European Commission in the frame of the Food Fraud Contact Points` Network

Od czerwca 2013 r., decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w Głównym Inspektoracie JHARS działa Punkt Kontaktowy do spraw oszustw żywnościowych, który odpo-

TABELA 12.
Zgłoszenia w systemie iRASFF/AAC-FF z podziałem na państwa, których dotyczyły/ Table 12: Notifications in the system iRASFF/AAC-FF by country

Państwo, którego dotyczyło zgłoszenie	Liczba zgłoszeń w systemie iRASFF/AAC-FF	%
Niemcy	56	30,0
Czechy	18	9,6
Polska	16	8,6
Belgia	12	6,4
Litwa	11	5,9
Austria	9	4,8
Włochy	9	4,8
Węgry	8	4,3
Francja	6	3,2
Wielka Brytania	6	3,2
Słowacja	5	2,7
Dania	4	2,1
Estonia	4	2,1
Finlandia	4	2,1
Szwecja	4	2,1
Cypr	3	1,6
Hiszpania	3	1,6
Holandia	3	1,6
Słowenia	3	1,6
Irlandia	2	1,1
Komisja Europejska	1	0,6
RAZEM	187	100

TABELA 13.
Zgłoszenia z podziałem na kategorie, których dotyczyły/
Table 13: Notifications by category

Kategorie których dotyczyły zgłoszenia w systemie iRASFF/ACC-FF	Liczba zgłoszeń	% całkowitej liczby zgłoszeń
Mięso i przetwory mięsne	51	27,3
Suplementy diety	22	11,8
Owoce i warzywa i ich przetwory	19	10,2
Materiały paszowe i pasze dla zwierząt	18	9,6
Ryby i przetwory rybne	16	8,6
Mąka i przetwory zbożowe	13	7,0
Nawozy i środki wspomagające ochronę roślin	6	3,2
Tłuszcze i oleje	4	2,1
Napoje bezalkoholowe	3	1,6
Wyroby cukiernicze	3	1,6
Dania gotowe i przekąski	2	1,1
Jaja	2	1,1
Mleko i przetwory mleczne	2	1,1
Owoce morza	2	1,1
Żywność dla dzieci	2	1,1
Grzyby	1	0,5
Herbata	1	0,5
Materiały do kontaktu z żywnością	1	0,5
Miód	1	0,5
Napoje alkoholowe	1	0,5
Sosy	1	0,5
Zioła i przyprawy	1	0,5
Wyroby garmazeryjne	1	0,5
Inne*	14	0,5
RAZEM	187	100

* kategoria inne obejmuje m.in. prośbę o potwierdzenie certyfikatu, nielegalny przewóz zwierząt (psów), znakowanie bydła i nielegalny ubój

wiada za koordynację działań związanych z oszustwami żywnościowymi w Polsce i stanowi organ łącznikowy krajowych służb kontrolnych z Komisją Europejską w powyższym zakresie. W 2020 r. do Krajowego Punktu Kontaktowego do spraw oszustw żywnościowych w ramach systemów iRASFF i AAC-FF wpłynęło 171 zgłoszeń, w tym 16 zgłoszeń z Polski (tabela 12). Łączna suma zgłoszeń dotyczących Polski w powyższych systemach w 2020 r. wyniosła 187. W 2020 r. wpłynęły również 84 powiadomienia mające charakter informacyjny.

Spośród 187 zgłoszeń, które wpłynęły w ramach systemu iRASFF oraz AAC-FF, 119 zgłoszeń (63,6%) zostało zakończonych – ustalenia przesłano do zgłaszających

Punktów Kontaktowych Państw Członkowskich UE, natomiast w pozostałych 68 sprawach Punkt Kontaktowy oczekuje na ustalenia organów kontrolnych w zakresie zgłoszonych nieprawidłowości, w tym Polska na ustalenia w 8 sprawach.

Największy odsetek zgłoszeń w systemach iRASFF/AAC-FF dotyczył mięsa i przetworów mięsnych (27,3%) oraz suplementów diety (11,8%). W tabeli 13 zamieszczono zgłoszenia, które wpłynęły w systemie iRASFF/AAC-FF z podziałem na kategorie.

3.1.6 Współpraca dwustronna i wielostronna/ Bilateral and multilateral cooperation

Brexit/Brexit

Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej (ZK) opuściło Unię Europejską (UE) 1 lutego 2020 roku po zawarciu przez obie strony Umowy o wystąpieniu. Od 1 lutego do 31 grudnia 2020 roku trwał okres przejściowy w relacjach UE-ZK. ZK było traktowane jako państwo członkowskie z zachowaniem zasadniczo wszelkich praw i obowiązków. Komisja Europejska na podstawie uzyskanego mandatu rozpoczęła oficjalne negocjacje ze stroną brytyjską w sprawie umowy o partnerstwie 2 marca 2020 r. Strony osiągnęły porozumienie w sprawie pakietu umów regulujących przyszłe relacje, w skład którego wchodzi między innymi Umowa o handlu i współpracy z 24 grudnia 2020 roku.

Umowa ta jest podstawą relacji UE-ZK od 1 stycznia 2021 r. i obejmuje między innymi zasady handlu towarami rolno-spożywczymi, ze szczególnym uwzględnieniem w aneksach handlu produktami ekologicznymi oraz handlu winem. W imieniu Unii Europejskiej, 30 grudnia 2020 roku, przewodniczący Rady Europejskiej Charles Michel i przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen podpisali umowę o handlu i współpracy między UE-ZK. Dokument będzie ratyfikowany przez Parlament Europejski na sesji pod koniec lutego 2021 roku. W okresie od 1 stycznia do 28 lutego 2021 roku Umowa będzie funkcjonowała tymczasowo. W przypadku wydłużenia procedur ratyfikacyjnych, za zgodą obu stron, istnieje możliwość przedłużenia tymczasowego jej stosowania.

Od 1 stycznia 2021 roku Zjednoczone Królestwo znalazło się poza jednolitym rynkiem i unią celną UE.

W związku z konsekwencjami Brexit zarówno dla administracji rządowej, jak i dla przedsiębiorców oraz koniecznością przygotowania się do nowych relacji z ZK, przedstawiciele GIJHARS intensywnie współpracowali z krajowymi jednostkami administracji publicznej: Kancelarią Prezesa Rady Ministrów, Ministerstwem Spraw Zagranicznych, Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwem Rozwoju, Pracy i Technologii. Ze względu na trudne i przeciągające się negocjacje dotyczące nowych relacji pomiędzy stronami, GIJHARS uczestniczył w działaniach związanych z przygotowaniem przedsiębiorców na wypadek zakończenia okresu przejściowego bez umowy oraz koordynował opracowanie i dystrybucję informacji na temat skutków wyjścia ZK z UE, zapytań przedsiębiorców oraz przekazał materiały i wkłady do rządowej strony www.brexit.gov.pl. W ramach działań informacyjnych stworzono zakładkę Brexit <https://www.gov.pl/web/ijhars/brexit> na stronie internetowej IJHARS, na której zamieszczane były aktualne informacje na temat przyszłych relacji UE-ZK w zakresie kompetencji Inspekcji. Koordynowano i opracowano materiały dla Głównego Inspektora JHARS, w związku z udziałem w konferencji prasowej MRiRW na temat zasad współpracy z ZK od 1 stycznia 2021 roku. Przedstawiciele GIJHARS uczestniczyli także w licznych spotkaniach konsultacyjnych, seminariach i webinarach dotyczących przygotowań do zakończenia okresu przejściowego organizowanych przez KPRM, MRiRW, Ambasadę Zjednoczonego Królestwa i brytyjską administrację rządową, Ambasadę Francji oraz Ambasadę Belgii.

W GIJHARS powstały wkłady między innymi do:

- ▶ Poradnika przedsiębiorcy – zasady współpracy z ZK od 1 stycznia 2021 r.,
- ▶ materiału zbiorczego – Kontrola jakości handlowej w obrocie towarami rolno-spożywczymi między Unią Europejską a Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej po zakończeniu okresu przejściowego po Brexit – wariant bez umowy handlowej o wzajemnych relacjach,
- ▶ Broszury – Praktyczne wskazówki dla przedsiębiorców na temat skutków zakończenia okresu przejściowego w relacjach UK-UE opracowane przez MRiRW.

Dodatkowo, w ramach szerszej popularyzacji informacji na temat Brexit i jego skutków, dostępności aktualnych dokumentów opracowanych przez Komisję Europejską i Zjednoczone Królestwo oraz wydarzeń i spotkań online, opracowano artykuły do Biuletynu Wiedza i Jakość oraz do aktualności na stronie internetowej IJHARS.

Strategia „Od pola do stołu”/ „Farm to fork” Strategy

Istotnymi założeniami przyjętej w Unii Europejskiej strategii „Od pola do stołu” jest osiągnięcie gospodarki o obiegu zamkniętym, ograniczenie stosowania pestycydów i leków weterynaryjnych, zrównoważona konsumpcja żywności i promocja żywności wysokiej jakości o przystępnych cenach, ograniczenie marnotrawstwa żywności, walka z zafałszowaniem żywności, wprowadzenie przejrzystego znakowania miejsca pochodzenia, wartości odżywczej oraz żywności ekologicznej.

Mając na uwadze fakt, że realizacja strategii wpłynie na pracę urzędowych służb kontroli żywności i na przedsiębiorców branży spożywczej oraz wyznacza kierunek działań również w ramach współpracy międzynarodowej, GIJHARS przeprowadził analizę dokumentu i przygotował materiał informacyjny „Strategia Farm to Fork” na stronie internetowej dla wszystkich zainteresowanych.

Platforma Access2Markets/ Access2Markets Platform

Platforma Access2Markets to nowy publiczny portal informacyjny o dostępie do rynków krajów pozaunijnych oraz zasadach importu do Unii Europejskiej. Portal zastąpił dwa dotychczasowe unijne narzędzia: MADB (the Market Access Database) oraz EU Trade Helpdesk.

Na platformie można znaleźć wszystkie taryfy celne, procedury celne i formalności oraz wymogi dotyczące produktów w odniesieniu do ponad 120 rynków poza UE, których wartość eksportowa przekracza łącznie 90%. Access2Markets (A2M) jest narzędziem, które ma zapewnić wsparcie dla eksportu jak i importu. Przedstawiciel GIJHARS uczestniczył również w seminarium dotyczącym platformy A2M.

W celu popularyzacji tego nowego narzędzia dla przedsiębiorców opublikowano materiały promocyjne oraz zachęcano przedsiębiorców i przedstawicieli instytucji państwowych do korzystania z platformy A2M.

Komitet FAO do spraw Rolnictwa/FAO Committee on Agriculture

Komitet FAO do spraw Rolnictwa jest odpowiedzialny za zapewnienie ogólnej polityki i wytycznych regulujących kwestie związane z rolnictwem, hodowlą zwierząt, bezpieczeństwem żywności, żywieniem, rozwojem obszarów wiejskich oraz zarządzaniem zasobami naturalnymi. Instytucją wiodącą w zakresie współpracy z Komitetem jest MRiRW.

Z uwagi na pandemię 27. sesja Komitetu FAO do spraw Rolnictwa odbyła się w formie wideokonferencji (28 września – 2 października). W posiedzeniu wzięła udział liczna reprezentacja z Polski, w tym przedstawiciel GIJHARS. Podczas sesji zostały omówione między innymi tematy dotyczące systemów żywnościowych, nowej Strategii FAO w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego, nowego Planu Działań FAO w zakresie oporności na leki przeciwdrobnoustrojowe (Antimicrobial resistance – AMR) 2021-2025 oraz Dobrowolnego Kodeksu Postępowania w zakresie redukcji strat i marnowania żywności. Po sesji przygotowano materiał informacyjny na stronę internetową „27. sesja Komitetu FAO do spraw Rolnictwa”.

Ponadto, w ramach współpracy dwustronnej i wielostronnej w 2020 roku, przygotowano oraz przekazano wkłady i stanowiska do instrukcji krajowych instytucji współpracujących na następujące spotkania:

- ▶ Głównych Lekarzy Weterynarii – na temat prac Komisji Kodeksu Żywnościowego w zakresie oporności na leki przeciwdrobnoustrojowe (27-28 stycznia),
- ▶ Grupy Roboczej do spraw mikrobiologicznych kryteriów żywności – na temat prac Komisji Kodeksu Żywnościowego w zakresie higieny żywności (11 lutego),
- ▶ Stałego Komitetu do spraw Roślin, Zwierząt, Żywności i Pasz – na temat 52. sesji Komitetu KKŻ FAO/WHO do spraw Pozostałości Pesticydów (17-18 lutego),
- ▶ Grupy Roboczej do spraw Zanieczyszczeń Rolniczych (AGRI) działającej w ramach DG SANTE Komisji Europejskiej – na temat prac na forum Komitetu KKŻ FAO/WHO do spraw Zanieczyszczeń Żywności, w zakresie propozycji projektu maksymalnych poziomów dla sumy aflatoksyn w niektórych zbożach i produktach wytworzonych na bazie zbóż włącznie z żywnością dla niemowląt i małych dzieci (15 maja),
- ▶ ministrów rolnictwa Grupy Wyszehradzkiej – na temat działań mających na celu ochronę konsumentów (19 czerwca),
- ▶ Komitetu MAAC bariery w handlu pozaunijnym – na temat prac KKŻ w zakresie certyfikacji produktów niskiego ryzyka (21 września),
- ▶ Stałego Komitetu do spraw Roślin, Zwierząt, Żywności i Pasz – na temat aktualnych prac Komitetu KKŻ FAO/WHO do spraw Pozostałości Pesticydów (28-29 września),
- ▶ COREPER I – na temat GR Rady do spraw Koordynacji EKG/ONZ (11 listopada).

3.1.7 Inne wydarzenia/ Other events

- ▶ GIJHARS jest uczestnikiem projektu badawczego Strengthening European Food Chain Sustainability by Quality and Procurement Policy (Strength2Food), realizowanego w ramach Programu Horyzont 2020 (H2020); realizacja projektu zaplanowana została na 5 lat; celem projektu jest zwiększenie efektywności unijnych systemów jakości żywności, zamówień publicznych dotyczących żywności oraz stymulacja Krótkich Łańcuchów Żywnościowych, poprzez badania, a także działalność innowacyjną i demonstracyjną; GIJHARS został wyznaczony na lidera w pakiecie zadaniowym dotyczącym poprawy sprzedaży żywności objętej systemami jakości (chronione nazwy pochodzenia, chronione oznaczenia geograficzne, gwarantowane tradycyjne specjalności oraz rolnictwo ekologiczne) – WP 9.3 „Pilot action on improving FQS sales in Poland”.
- ▶ GIJHARS bierze udział w pakiecie zadaniowym WP 10.3 „Strategic Guides for Practitioners and identification of good practices”; przy realizacji pakietu WP 9.3 GIJHARS współpracował z SGGW, zaś przy realizacji pakietu WP 10.3 z dziesięcioma instytucjami z różnych państw, również będącymi beneficjentami projektu; realizacja projektu rozpoczęła się z początkiem marca 2016 r., a zakończy się w lutym 2021 r.

3.2 Współpraca z instytucjami krajowymi/ Cooperation with Polish authorities and institutions

Realizując zadania ustawowe IJHARS współpracowała w 2020 r. z urzędami centralnymi i innymi instytucjami działającymi w obszarze kontroli żywności.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW)/ The Ministry of Agriculture and Rural Development

Główny Inspektor przekazał do MRiRW informacje dotyczące realizacji zadań ustawowych IJHARS, w tym: wyniki 28 planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji przeprowadzonych na terenie całego kraju.

Zakres współpracy obejmował również:

- ▶ przygotowanie dokumentacji związanej z planowaniem kontroli ex-post (roczny Harmonogram kontroli ex-post IJHARS na rok kontrolny 2020/2021 uwzględniający kontrole zaplanowane dla każdego WIJHARS, programy kontroli dla inspektorów WIJHARS w zakresie mechanizmów WPR, wytypowanych do kontroli); programy opracowano zgodnie z wytycznymi Biura Kontroli w MRiRW,
- ▶ przygotowanie sprawozdania ze sprawowanego przez IJHARS nadzoru nad upoważnionymi jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym i nadzoru nad produkcją ekologiczną oraz sprawozdania dotyczące kontroli zgodności procesu produkcji ze specyfikacją produktów posiadających ChNP, ChOG i GTS, w celu przekazania informacji w nich zawartych przez MRiRW do Komisji Europejskiej,
- ▶ przekazywanie informacji o wynikach postępowania wyjaśniającego w ramach notyfikacji zgłaszanych na polskie produkty ekologiczne oraz informowanie o nieprawidłowościach stwierdzonych w produktach ekologicznych importowanych przez polskich producentów (notyfikacje zgłaszane przez Polskę),
- ▶ przekazanie planu i sprawozdania z wykonania planu audytu, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
- ▶ organizację szkoleń oraz opiniowanie projektów 52 aktów prawnych, w tym: 14 ustaw, 19 rozporządzeń krajowych, 11 rozporządzeń UE oraz 8 innych projektów.

Ministerstwo Finansów (MF)/ The Ministry of Finance

Współpraca dotyczyła głównie Departamentu Audytu i Środków Publicznych, który zgodnie z porozumieniem zawartym w dniu 15 czerwca 2018 r. pomiędzy Ministerstwem Finansów i Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi zajmuje się zagadnieniami dotyczącymi kontroli wydatków finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji.

Ponadto, przekazano do Departamentu Polityki Wydatkowej informację o realizacji zadań z zakresu audytu wewnętrznego, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 4 września 2015 r. w sprawie audytu wewnętrznego oraz informacji o pracy i wynikach tego audytu.

Przedstawiciele GIJHARS biorą udział w projekcie realizowanym przez Krajową Administrację Skarbową, dotyczącym platformy PKWD Single Window. W ramach tego projektu, w 2020 r. odbył się wstępny pilotaż systemu. Podjęto również działania nad integracją Systemu PKWD SW ze Zintegrowanym Systemem Informatycznym IJHARS (ZSI IJHARS). Prace są w toku.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA)/ The Ministry of the Interior and Administration

Współpraca IJHARS z MSWiA dotyczyła udziału pracowników Inspekcji w pracach grupy roboczej w zakresie dofinansowania wydatków na przejściach granicznych, ze środków przeznaczonych na budowę, modernizację i utrzymanie przejść granicznych, w tym sfinansowanie zobowiązań wynikających z umów dwustronnych dotyczących przejść granicznych.

Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii (MPiT)/ Ministry of Entrepreneurship and Technology

Współpraca IJHARS z MPiT dotyczyła udziału pracowników Inspekcji w spotkaniu na temat inwestycji infrastrukturalnych prowadzonych na kolejowych przejściach granicznych z Rosją, Białorusią i Ukrainą, które mają za

zadanie poprawę infrastruktury przejść granicznych oraz usprawnienie obrotu towarowego artykułów rolno-spożywczych.

Zgodnie z Zarządzeniem Nr 114 Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 lipca 2019 roku oraz Zarządzeniem nr 105 Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 lipca 2020 roku powołany został Międzyresortowy Zespół do spraw reformy systemów oceny zgodności i nadzoru rynku. W skład Zespołu wchodzi: przewodniczący – minister właściwy do spraw gospodarki, sekretarz Zespołu oraz 36 członków, w tym Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Do zadań zespołu należą:

- ▶ przegląd oraz analiza obowiązujących regulacji prawnych z zakresu nadzoru rynku oraz oceny zgodności, pod kątem potrzeby wzmocnienia efektywności funkcjonujących w Rzeczypospolitej Polskiej systemów oceny zgodności i nadzoru rynku oraz zapewnienia ich zgodności z prawem Unii Europejskiej,
- ▶ wypracowanie modelowych rozwiązań, które powinny być wprowadzone do krajowego systemu nadzoru rynku i oceny zgodności, biorąc pod uwagę potrzebę zapewnienia uczciwej konkurencji i spełniania przez wyroby wysokiego poziomu ochrony, z uwzględnieniem interesu gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej oraz ram prawnych wyznaczonych przez Unię Europejską;
- ▶ opracowanie rekomendacji dla Rady Ministrów w ramach wyżej wymienionych zagadnień.

Dodatkowo, w związku z rozpoczęciem stosowania od kwietnia 2020 roku Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/515 z dnia 19 marca 2019 roku w sprawie wzajemnego uznawania towarów zgodnie z prawem wprowadzonych do obrotu w innym państwie członkowskim, wejściem w życie od września 2020 roku ustawy z dnia 14 sierpnia 2020 roku o wskazaniu organu prowadzącego punkt kontaktowy do spraw produktów oraz odpowiedzialności za naruszenie przepisów rozporządzenia w sprawie wzajemnego uznawania towarów zgodnie z prawem wprowadzonych do obrotu w innym państwie członkowskim oraz przygotowaniem do stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego

i Rady (UE) 2018/1724 w sprawie utworzenia jednolitego portalu cyfrowego, Inspekcja JHARS brała udział w tworzeniu bazy polskich przepisów technicznych, tj. ustaw i rozporządzeń, w których zostały określone wymagania dla różnych produktów i grup produktów. Baza ta stanowi uzupełnienie europejskiego systemu informacyjnego i komunikacyjnego, który stworzono do celów nadzoru rynku (ICSMS – Information and Communication System on Market Surveillance).

Pracownicy GIJHARS biorą udział we wdrażaniu przepisów dotyczących wzajemnego uznawania towarów (tzw. nowego pakietu towarowego), które poprzez system ICSMS są wykorzystywane do wymiany informacji nadzorczych zarówno w obszarze wzajemnego uznawania towarów, jak i w tzw. obszarze zharmonizowanym. Przedstawiciele GIJHARS uczestniczyli w listopadzie również w szkoleniu online dla użytkowników systemu ICSMS, które było zorganizowane przez UOKiK. Dodatkowo w roku 2021, KE zorganizuje szkolenie na temat stosowania zasady wzajemnego uznawania towarów w obszarze niezharmonizowanym, w którym udział ze strony Polski weźmie przedstawiciel GIJHARS.

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Inspekcja Handlowa (UOKiK-IH)/ The Office of Competition and Consumer Protection – Trade Inspection

Współpraca z Inspekcją Handlową dotyczyła przede wszystkim działań związanych z przejęciem od niej zadań kontrolnych (m.in. wymiana doświadczeń, przejęcie dokumentacji). Ponadto, prowadzona była wymiana korespondencji w zakresie spraw pozostających w aktualnej kompetencji danej instytucji, w tym informacji o nieprawidłowościach stwierdzanych w trakcie kontroli.

Informacje dotyczące niewłaściwej jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przekazane przez Inspekcję Handlową w 2020 r. były podstawą przeprowadzenia przez IJHARS 15 kontroli doraźnych, w tym głównie dotyczących wyrobów piekarskich. Ponadto, 25 podmiotów wskazanych przez Inspekcję Handlową zostało uwzględnionych w kontrolach planowych IJHARS.

W wyniku przeprowadzonych kontroli doraźnych IJHARS zastosowała sankcje w odniesieniu do 10 przedsiębiorców. Przed przejęciem kompetencji dotyczących kontroli w obrocie detalicznym, IJHARS przekazała Inspekcji Handlowej 25 informacji o nieprawidłowościach.

Współpraca z Inspekcją Handlową obejmowała również zagadnienia dotyczące sprawowania nadzoru w zakresie wprowadzania do obrotu detalicznego produktów rolnictwa ekologicznego, a także zagadnienia dotyczące prawidłowości znakowania w zakresie ochrony produktów rolnictwa ekologicznego oraz ochrony nazw zarejestrowanych jako ChNP, ChOG i GTS.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (KOWR)/ The National Center for Agriculture Support

Zakres współpracy z KOWR określało porozumienie z dnia 2 sierpnia 2018 r., zawarte pomiędzy KOWR a Głównym Inspektorem JHARS. Zadania IJHARS obejmowały wykonywanie badań laboratoryjnych próbek artykułów rolnospożywczych na potrzeby realizacji operacji współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Laboratoria GIJHARS wykonywały badania laboratoryjne próbek, zgodnie z Wymaganiami jakościowymi dla artykułów rolnospożywczych w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020, w danym podprogramie, przekazanym przez KOWR.

W 2020 r. laboratoria GIJHARS wykonały badania 191 próbek (tabela 14), takich produktów jak: ser dojrzewający

(69), makrela w oleju (18), gołąbki w sosie (12), szynka drobiowa (10), makaron jajeczny (10), pasztet wieprzowy (9), groszek z marchewką (8), herbatniki maślane (7), bu raczki (7), makaron kukurydziany (6), olej rzepakowy (5), mleko UHT (5), sok jabłkowy (4), cukier (4), kasza gryczana (4), koncentrat pomidorowy (4), ryż (4), fasola biała (3), powidła śliwkowe (2).

Ponadto, pracownicy GIJHARS biorą udział w projekcie „Paszportyzacja polskiej żywności”, którego inicjatorem jest KOWR. Uczestniczą w nim też przedstawiciele między innymi: MRiRW, ARiMR, PIORIN, GIW i GIS. W ramach tego projektu przewidziano budowę systemu informatycznego umożliwiającego rejestrowanie i walidowanie informacji w procesach produkcji oraz dystrybucji żywności, aby zapewnić większą wiarygodność i przejrzystość danych o tej żywności, w tym jej pochodzeniu. Jego założeniem jest również wzmocnienie pozytywnego wizerunku polskiej żywności oraz wsparcie zrównoważonego rozwoju branży rolno-spożywczej.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR)/ The Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture

Współpracę z ARiMR określało porozumienie z dnia 21 sierpnia 2018 r., zawarte pomiędzy ARiMR a Głównym Inspektorem JHARS w zakresie wykonania badań laboratoryjnych próbek artykułów rolnospożywczych na potrzeby realizacji mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej, dotyczących organizacji rynków rolnych. W 2019 r. laboratoria GIJHARS wykonały badania laboratoryjne: 20 próbek masła oraz 16 próbek odtuszczonego mleka na potrzeby realizacji mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej odpowiednio takich jak: „Dopłaty do prywatnego przechowywania masła” i „Dopłaty do prywatnego przechowywania odtuszczonego mleka w proszku”.

Współpracę z ARiMR określały również wcześniejsze porozumienia z dnia 28 lipca 2015 r. i 8 sierpnia 2016 r. zawarte pomiędzy Prezesem ARiMR a Głównym Inspektorem JHARS, w celu zapewnienia sprawnego i skutecznego wykonywania obowiązków w zakresie rolnictwa ekologicznego.

TABELA 14.
Liczba zbadanych próbek przez laboratoria GIJHARS, w ramach współpracy z KOWR/ **Table 14: The number of samples examined by AFQI's Laboratories within the cooperation with the National Center for Agriculture Support**

Lp.	Laboratoria GIJHARS w:	Liczba zbadanych próbek
1.	Białymstoku (LB)	9
2.	Lublinie (LL)	21
3.	Poznaniu (LP)	48
4.	Kielcach (LK)	51
5.	Gdyni (LG)	62
RAZEM		191

Zakres współpracy obejmował również przekazywanie do ARiMR informacji o wyłączeniach z kontroli i odmowach wydania certyfikatu produkcji ekologicznej oraz o nieprawidłowościach mających wpływ na ekologiczny status produktu.

Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza/ The National Agrochemical Station

Zgodnie z ustawą z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu IJHARS współpracowało w I półroczu 2020 r. (tj. do czasu przejścia nadzoru nad nawozami przez PIORIN) ze Stacją Chemiczno-Rolniczą i jej oddziałami. Współpraca ta dotyczyła:

- ▶ wykonywania przez laboratoria analityczne Okręgowych Stacji Chemiczno-Rolniczych badań próbek nawozów pobranych przez pracowników IJHARS w toku prowadzonych kontroli planowych oraz doraźnych,
- ▶ współdziałania w przypadku wniesienia przez producenta nawozu odwołania od decyzji administracyjnej wydanej na podstawie wyników badań laboratoryjnych wykonanych przez Stację i jej oddziały.

Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego/ The Institute of Agricultural and Food Biotechnology

Współpracę z Instytutem regulowało porozumienie z dnia 5 kwietnia 2013 r. w sprawie organizacji i przeprowadzania szkoleń w zakresie klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP, w tym:

- ▶ organizację i przeprowadzanie szkoleń dla inspektorów przeprowadzających kontrole oraz kandydatów na rzeczoznawców,
- ▶ udział w egzaminach kwalifikacyjnych dla rzeczoznawców w zakresie klasyfikacji tusz wieprzowych i wołowych,
- ▶ zapewnienie niezbędnego sprzętu (choirometrów) do przeprowadzenia ćwiczeń praktycznych na szkoleniach oraz części praktycznej egzaminu.

W 2020 r. w ramach współpracy zorganizowano 10 szkoleń, w tym: 6 szkoleń dla kandydatów na rzeczoznawców ds. klasyfikacji tusz wieprzowych, 3 szkolenia dla kandydatów na rzeczoznawców ds. klasyfikacji tusz wołowych

w systemie EUROP oraz 1 szkolenie dla pracowników IJHARS, prowadzących kontrole prawidłowości klasyfikacji tusz wieprzowych w systemie EUROP.

Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy/ Institute of Plant Protection – National Research Institute

Podstawą współpracy jest program wieloletni pod nazwą „Ochrona roślin uprawnych z uwzględnieniem bezpieczeństwa żywności oraz ograniczenia strat w plonach i zagrożeń dla zdrowia ludzi, zwierząt domowych i środowiska”.

Zakres współpracy z Instytutem dotyczył wykonywania analiz próbek pobranych przez IJHARS w ramach nadzoru nad rolnictwem ekologicznym, w celu kontroli importowanych towarów oraz wyjaśniania przypadków zniesienia środków ochrony roślin na plantacje ekologiczne z upraw konwencjonalnych.

Polski Komitet Normalizacyjny (PKN)/ The Polish Committee for Standardization

Zakres współpracy z PKN określała ustawa o normalizacji, na podstawie której pracownicy IJHARS przewodniczą i uczestniczą w opracowywaniu Polskich Norm i innych dokumentów normalizacyjnych.

W 2020 r. przedstawiciele IJHARS wzięli udział w pracach 8 Komitetów Technicznych do spraw:

- ▶ Analiz Żywności,
- ▶ Kawy i Herbaty,
- ▶ Mięsa, Jaj i Przetworów Mięsnych,
- ▶ Mikrobiologii Żywności,
- ▶ Przetworów Owocowych i Warzywnych,
- ▶ Ryb i Przetworów Rybnych,
- ▶ Upraw Roli i Roślin Polowych,
- ▶ Żywności Mrożonej.

Polskie Centrum Akredytacji (PCA)/ The Polish Centre for Accreditation

Zakres współpracy z PCA określało porozumienie z dnia 27 listopada 2019 r., którego przedmiotem jest wymiana

informacji w sprawie prowadzenia kontroli (audytów) upoważnionych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi jednostek certyfikujących, działających w zakresie rolnictwa ekologicznego oraz w jednostkach certyfikujących upoważnionych do kontroli produktów posiadających zarejestrowane chronione nazwy pochodzenia, chronione oznaczenia geograficzne, albo będących gwarantowanymi tradycyjnymi specjalnościami.

Ponadto, Polskie Centrum Akredytacji prowadzi ocenę systemu zarządzania w laboratoriach GIJHARS w ramach posiadanej akredytacji.

Inspekcja Weterynaryjna (IW)/ Państwowa Inspekcja Sanitarna (PIS)/ Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN)/Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska (PIOŚ)/ The Veterinary Inspection/ The State Sanitary Inspection/ The State Plant Health and Seed Inspection/ The State Inspectorate for Environmental Protection

Zakres współpracy z IW określało porozumienie z dnia 18 lutego 2010 r. dotyczące realizacji zadań związanych z nadzorem Głównego Inspektora JHARS sprawowanym nad jednostkami certyfikującymi i produkcją ekologiczną, w tym głównie odnośnie wymiany informacji o producentach ekologicznych oraz wynikach kontroli wytwarzania i stosowania pasz na zgodność z ustawą o rolnictwie ekologicznym. Ponadto, w dniu 13 lutego 2020 r. zawarto pomiędzy IW a IJHARS porozumienie, które dotyczyło kwestii sporządzenia rocznego programu kontroli podmiotów wprowadzających na rynek żywność lub pasze oznakowane jako wolne od GMO oraz raportu z tych kontroli.

Współpracę pomiędzy IJHARS i PIORiN regulowało porozumienie zawarte dnia 1 lipca 2010 r. w sprawie współpracy przy sprawowaniu nadzoru nad jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym i produkcją ekologiczną w zakresie materiału rozmnożeniowego i nasion do celów uprawy oraz porozumienie zawarte w dniu 10 czerwca 2019 r. w sprawie szczegółowego sposobu współdziałania przy przeprowadzaniu czynności kontrolnych, w tym szczegółowego zakresu oraz sposobu

i terminów przekazywania organom IJHARS informacji lub danych niezbędnych do prawidłowego sprawowania nadzoru nad jednostkami certyfikującymi i produkcją ekologiczną.

Zakres współpracy IJHARS z PIORiN, PIS oraz PIOŚ określało porozumienie z dnia 20 stycznia 2015 r. w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej produktów pochodzenia roślinnego. W związku z przejściem od 1 lipca 2020 r. nadzoru nad nawozami przez PIORiN wyżej wymienione porozumienie przestało obowiązywać z początkiem drugiego półrocza 2020 r.

Zakres współpracy IJHARS z IW, PIORiN oraz PIS określało porozumienie zawarte w dniu 10 kwietnia 2019 r. dotyczące przeprowadzanych kontroli urzędowych zwierząt i towarów wprowadzanych na terytorium Unii Europejskiej.

Ponadto, w ramach współpracy PIS przekazywał do GIJHARS wyniki z przeprowadzonych badań laboratoryjnych żywności ekologicznej.

Inspekcja Transportu Drogowego (ITD)/ Vehicular Transport Inspection

Zakres współpracy określało porozumienie z dnia 29 sierpnia 2016 r. dotyczące wykonywania kontroli w zakresie warunków transportu artykułów rolno-spożywczych oraz jakości handlowej przewożonych artykułów rolno-spożywczych. Współpraca obejmowała wzajemne przekazywanie informacji o negatywnych zjawiskach występujących w trakcie transportu artykułów rolno-spożywczych oraz podejmowanie wspólnych działań w celu zwiększenia efektywności kontroli.

Inne instytucje/ Other institutions

W 2020 r. współpraca IJHARS z innymi instytucjami działającymi w obszarze kontroli żywności i środków produkcji rolnej obejmowała:

- ▶ Główny Inspektorat Rybołówstwa Morskiego w Słupsku – w zakresie przeprowadzania wspólnych kontroli produktów rybołówstwa (cztery kontrole na przejściu granicznym w Gdańsku),

- ▶ Główny Urząd Statystyczny – w zakresie przekazywania danych dotyczących rolnictwa ekologicznego oraz zbiorczych danych o liczbie plantatorów, powierzchni plantacji i zbiorach chmielu,
- ▶ Główny Urząd Miar – w zakresie wymiany informacji o podmiotach prowadzących działalność gospodarczą w zakresie paczkowania,
- ▶ Granicznego Lekarza Weterynarii w Kuźnicy – w zakresie kontroli granicznej artykułów rolno-spożywczych na przejściu drogowym w Kuźnicy Białostockiej,
- ▶ Izbę Administracji Skarbowej – w zakresie współdziałania przy kontroli obrotu towarami rolno-spożywczymi,
- ▶ Krajową Unię Producentów Soków – w zakresie udziału w pracach Komitetu Technicznego,
- ▶ obwodowe urzędy miar – w zakresie wymiany informacji w celu zapewnienia odpowiedniej jakości artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ Państwowy Graniczny Inspektorat Sanitarny w Gdyni i Zielonej Górze – w zakresie przekazania informacji na temat przeprowadzonych kontroli granicznych, w których stwierdzono niewłaściwą jakość żywności,
- ▶ Podlaski Urząd Wojewódzki – w sprawie wspólnej realizacji i finansowania projektu Wdrażanie elektronicznych usług dla ludności województwa podlaskiego – część II, administracja rządowa,
- ▶ Powiatową Komendę Policji w Wejherowie – w zakresie przekazania informacji z kontroli artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Opolu, Strzelcach i Nysie – w zakresie oddelegowania pracowników WIJHARS do wykonywania zadań związanych z minimalizacją skutków pandemii COVID-19,
- ▶ Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach – w zakresie wdrażania, utrzymania i rozwoju systemu elektronicznego zarządzania dokumentacją,
- ▶ Uniwersytet w Białymstoku – w zakresie członkostwa Kierownika Laboratorium w Wydziałowej Radzie Konsultacyjnej przy wydziale chemii na kadencję 2020-2024,
- ▶ Urząd Statystyczny w Katowicach – w zakresie popularyzacji Powszechnego Spisu Rolnego na terenie województwa śląskiego,
- ▶ urzędy celne – w zakresie wymiany informacji w celu zapewnienia odpowiedniej jakości artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ Wojewódzką Komendę Policji w Krakowie Wydział do spraw Przepływów Gospodarczych – w zakresie prowadzenia wspólnych kontroli ziemniaków na giełdzie towarowej,
- ▶ Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Białymstoku – w zakresie wykonywania zadań powiązanych ze sprawdzeniem żywności pod kątem jej bezpieczeństwa,
- ▶ Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Katowicach – w zakresie oddelegowania pracowników WIJHARS do wykonywania zadań związanych z minimalizacją skutków pandemii COVID-19.

III. FUNKCJONOWANIE IJHARS W 2020 ROKU/ Functioning of AFQI in 2020

1. Nadzór głównego inspektora nad realizacją zadań/ The chief inspector supervision of tasks performance

1.1 Kontrola wewnętrzna/ Internal control

W ramach koordynacji i nadzoru nad działalnością IJHARS sprawowanego przez Głównego Inspektora, na podstawie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, prowadzone są kontrole wewnętrzne w komórkach organizacyjnych GIJHARS oraz w wojewódzkich inspektoratach JHARS. Czynności te wykonują pracownicy GIJHARS działający na podstawie upoważnień kontroli wydawanych przez Głównego Inspektora JHARS.

Kontrole prowadzone są zarówno w trybie planowym na podstawie programów kontroli jak i doraźnym, w przypadku konieczności rozpatrzenia spraw wynikających z bieżącej działalności IJHARS.

W 2020 r. przeprowadzono 7 planowych kontroli wewnętrznych w wojewódzkich inspektoratach JHARS. W związku z ogłoszonym w dniu 20 marca 2020 r. na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanem epidemii, 6 kontroli przeprowadzono w trybie zdalnym.

Tematyka planowej kontroli wewnętrznej dotyczyła oceny organizacji kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym oraz prawidłowości dokumentowania z niej ustaleń.

Zakres planowej kontroli wewnętrznej obejmował następujące zagadnienia:

- 1) organizacji kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, w tym:
 - ▶ przygotowanie do kontroli i nadzoru nad jej realizacją,
 - ▶ formalne aspekty organizacji kontroli i czas jej trwania,
- 2) oceny prawidłowości sporządzania dokumentacji z kontroli, w tym:
 - ▶ czynności podejmowane w trakcie kontroli,

- ▶ prawidłowość sporządzania Protokołów kontroli i dokumentowania ustaleń,
- ▶ prawidłowość sporządzania załączników do Protokołu kontroli – Protokoły: pobrania próbek, pobrania próbek do oceny oznakowania, oględzin, przyjęcia oświadczenia, zabezpieczenia dowodów.

Zgodnie z zasadami kontroli wewnętrznej podczas przeprowadzania czynności kontrolnych sprawdzono wykonanie zaleceń pokontrolnych wydanych przez Głównego Inspektora JHARS w wyniku poprzednich kontroli wewnętrznych.

Kontrolowane jednostki zobowiązane zostały do pełnej realizacji zaleceń pokontrolnych zawartych w wystąpieniach pokontrolnych wydanych przez Głównego Inspektora JHARS. Wnioski z kontroli wykorzystano do zwiększenia nadzoru nad prawidłowością organizacji kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym i dokumentowania ustaleń z kontroli, a także do podniesienia skuteczności działań prowadzonych przez WIJHARS w zakresie postępowania kontrolnego i administracyjnego.

1.2 Audyt wewnętrzny/ Internal audit

Audyt wewnętrzny jest działalnością obiektywną, która wspiera Kierownictwo GIJHARS w realizacji celów i zadań poprzez, prowadzenie w jednostce systematycznej oceny kontroli zarządczej oraz czynności doradczych. Kryteriami wyżej wymienionej oceny w szczególności są adekwatność, skuteczność i efektywność. Za przeprowadzenie audytu wewnętrznego w GIJHARS odpowiedzialny jest pracownik posiadający kwalifikacje określone w art. 286 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

W 2020 roku audyt w GIJHARS realizowany był zgodnie z planem. Wykonano dwa zadania o charakterze zapewniająco-doradczym.

Przeprowadzenie zadań audytowych w 2020 r. miało na celu pozyskanie informacji o liczbie i terminach udostępnionych informacji o producentach w rolnictwie ekologicznym, systemie kontroli zarządczej w obszarze gromadzenia, przetwarzania i udostępniania tych informacji na podstawie wniosków składanych przez klientów zewnętrznych, przestrzeganiu procedur, czasie i terminach rozliczeń pracowników GIJHARS z krajowych podróży służbowych.

Efektami realizacji zadań audytowych są: identyfikacja zagrożeń, która daje podstawy do stworzenia analizy ryzyka, zwiększenie bezpieczeństwa zasobów, zwiększenie efektywności i skuteczności kontroli zarządczej, zapewnienie o prawidłowości działania kontroli prowadzonej na wszystkich poziomach struktury organizacyjnej inspekcji oraz propozycje usprawnienia procesów.

1.3 Rozpatrywanie skarg i wniosków/ Complaints and requests handling

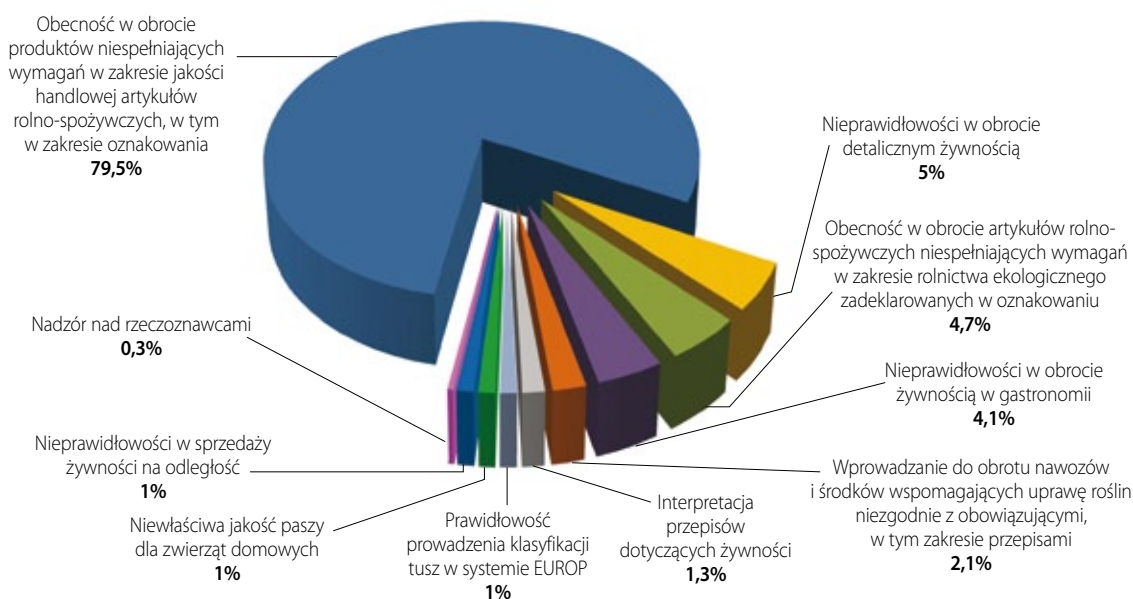
W 2020 r. do IJHARS wpłynęło 496 wniosków i 12 skarg, z których bezpośrednio rozpatrzono 298 wniosków i 12 skarg (w tym: 25 wniosków i 12 skarg rozpatrzył Główny Inspektor JHARS, a 273 wnioski wojewódzcy inspektori JHARS). Do innych instytucji przekazano 198 wniosków. Anonimowe wnioski (186) wykorzystywano w większości przypadków w bieżącej działalności kontrolnej.

Skierowane do organów IJHARS 298 wniosków, które zostały rozpatrzone bezpośrednio w ramach posiadanych kompetencji dotyczyły (rysunek 8):

- ▶ obecności w obrocie produktów niespełniających wymagań w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, w tym w zakresie oznakowania – 237 wniosków (tj. 79,5% ogółu rozpatrzonych),
- ▶ nieprawidłowości w obrocie detalicznym żywnością – 15 wniosków (tj. 5,0% ogółu rozpatrzonych),

RYSUNEK 8.

Tematyka skarg i wniosków rozpatrzonych przez IJHARS w 2020 r./ Graph 8: Subjects of complaints and requests considered by AFQI in 2020

- ▶ obecności w obrocie artykułów rolno-spożywczych niespełniających wymagań w zakresie rolnictwa ekologicznego zadeklarowanych w oznakowaniu – 14 wniosków (tj. 4,7% ogółu rozpatrzonych),
- ▶ nieprawidłowości w obrocie żywnością w gastronomii – 12 wniosków (co stanowi 4,1% ogółu rozpatrzonych),
- ▶ wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin niezgodnie z obowiązującymi, w tym zakresie przepisami – 6 wniosków (tj. 2,1% ogółu rozpatrzonych),
- ▶ interpretacji przepisów dotyczących żywności – 4 wnioski (tj. 1,3% ogółu rozpatrzonych),
- ▶ prawidłowości prowadzenia klasyfikacji tusz w systemie EUROP – 3 wnioski (tj. 1,0% ogółu rozpatrzonych),
- ▶ niewłaściwej jakości paszy dla zwierząt domowych – 3 wnioski (tj. 1,0% ogółu rozpatrzonych),
- ▶ nieprawidłowości w sprzedaży żywności na odległość – 3 wnioski (tj. 1,0% ogółu rozpatrzonych),
- ▶ nadzoru nad rzeczoznawcami – 1 wniosek (tj. 0,3% ogółu rozpatrzonych).

W wyniku kontroli przeprowadzonych przez wojewódzkich inspektorów JHARS, w związku z sygnałami przekazywanymi we wnioskach, występowanie nieprawidłowości dotyczących skontrolowanych artykułów rolno-spożywczych i nawozów potwierdzono w 22,1% zgłoszonych przypadków.

W 2020 r. do Głównego Inspektora wpłynęło 12 skarg dotyczących sposobu wykonywania zadań przez wojewódzkich inspektorów JHARS i pracowników IJHARS. Jedną skargę uznano za zasadną.

W 2020 r. w porównaniu do 2019 r., w związku z przejęciem zadań od Inspekcji Handlowej, wzrosła (blisko dwukrotnie) liczba rozpatrzonych wniosków, w tym wniosków dotyczących jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

2. Działalność informacyjna/ Information and communication

Prowadzenie rzetelnej polityki informacyjnej jest ważnym elementem działalności IJHARS, kierowanej zarówno do producentów i przedsiębiorców sektora rolno-spożywczego, jak i konsumentów. Rozpowszechnianie informacji jest wielopłaszczyznowe i odbywa się przede wszystkim poprzez współpracę z mediami, działalność prasową i wydawniczą oraz komunikację wewnętrzną.

Mając na celu wykreowanie własnej, aktywnej i rzetelnej polityki informacyjnej, IJHARS stara się dotrzeć do jak największej liczby odbiorców, którymi są zarówno pracownicy IJHARS, jak i osoby z zewnątrz. Relacje z ważnych spotkań, w których uczestniczyli pracownicy IJHARS publikowane były na stronie www.gov.pl/web/ijhars oraz w artykułach w biuletynie Wiedza i Jakość.

W 2020 r. systematycznie opracowywano komunikaty prasowe na temat działalności IJHARS oraz przeprowadzano comiesięczną analizę publikacji prasowych.

2.1 Strona internetowa IJHARS/ Website of AFQI

Podstawowym źródłem informacji o działaniach IJHARS jest strona internetowa www.gov.pl/web/ijhars. Na stronie zamieszczane są między innymi: informacje o bieżących działaniach Inspekcji, informacje o aktualnych wynikach kontroli, wykaz obowiązujących aktów prawnych, wzory formularzy i wniosków, informacje dotyczące współpracy z innymi organizacjami.

W 2020 roku strona internetowa IJHARS przeszła na platformę gov.pl.

Na stronie zamieszczane były informacje dotyczące głównie aktualnych wiadomości branżowych dla rolników, tj. jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, między innymi dotyczące: znakowania żywności, bezpieczeń-

stwa żywności, rolniczego handlu detalicznego, rolnictwa ekologicznego, produktów regionalnych i tradycyjnych, klasyfikacji tusz wołowych i wieprzowych w systemie EUROP, wydawania opinii w zakresie przyznawania znaku PDŻ, organizacji egzaminów na rzeczoznawców, zasad handlu i współpracy pomiędzy UE a Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, a także wyników kontroli przeprowadzonych przez Inspekcję oraz aktualizacji przepisów.

2.2 Współpraca z mediami/ Cooperation with the media

Priorytetem współpracy jest bieżące informowanie mediów na temat działalności IJHARS oraz przekazywanie informacji dotyczących przeprowadzanych kontroli artykułów rolno-spożywczych.

Informacje przekazywano poprzez:

- ▶ mailingi do prasy (do wszystkich zainteresowanych dziennikarzy),
- ▶ wywiady z przedstawicielami IJHARS,
- ▶ opracowywanie komentarzy i opinii przez przedstawicieli IJHARS,
- ▶ opracowywanie artykułów w porozumieniu z zainteresowanymi redakcjami, po uzgodnieniu tematu i zakresu opracowania,
- ▶ przekazywanie biuletynu „Wiedza i Jakość” w wersji PDF mediom i zachęcanie do przedruku artykułów opracowywanych przez przedstawicieli IJHARS,
- ▶ przekazywanie „Sprawozdania rocznego z działalności Inspekcji JHARS”.

W 2020 roku IJHARS współpracowała z następującymi mediami:

- ▶ stacje telewizyjne (TVP 1, TVP Info, TVP 3, TVN),
- ▶ stacje radiowe (PR Program 1, Polskie Radio, Radio Zet, Radio „PIK”, Radio Eska),

- ▶ prasa ogólnopolska (Chwila dla Ciebie, Do Rzeczy, Dziennik Gazeta Prawna, Dziennik Polski, Dziennik Trybuna, Express Ilustrowany, Fakt, Fakt za miastem, Gazeta Polska, Gazeta Wyborcza, Gazeta Podatkowa, Kurier TV, Nasz Dziennik, Na żywo, Puls Biznesu, Rzeczpospolita, Tina, Twoje imperium, Zielony Sztandar, Życie na gorąco),
- ▶ prasa lokalna (Dziennik Polski, Dziennik Bałtycki, Dziennik Elbląski, Dziennik Łódzki, Dziennik Zachodni, Echo Dnia Podkarpackie, Echo Dnia Radomskie, Echo Dnia Świętokrzyskie, Express Bydgoski, Express Sochaczewski, Fakty Kościańskie, Gazeta Kołobrzeska, Gazeta Krakowska, Gazeta Lubuska, Gazeta Olsztyńska, Gazeta Pomorska, Gazeta Sołecka, Gazeta Wrocławska, Głos Koszaliński, Głos Pomorza, Głos Skierniewic i okolic, Głos Szczeciński, Głos Wielkopolski, Kronika Beskidzka, Polska Metropolia Warszawska, Panorama Leszczyńska, Nowa Trybuna Opolska, Nowiny, Nowości, Nowiny Podlaskie, Nowiny Sokólskie, Słowo Podlasia, Super Nowości, Tygodnik Ostrołęcki, Życie Częstochowy i powiatu),
- ▶ wydawnictwa branżowe (Agro Magazyn, Agro Profil, Agro Serwis, Aqua Vitae, Bilans dodatni, Chemia i Biznes, Czas Stefczyka, Farmer, Food Forum, Food-Lex, Food Service, Gospodarka Mięsna, Handel, Hasło ogrodnicze, Holistic Health, Jagodnik, Kierunek spożywczy, Mięsne technologie, Mistrz Branży, Nowoczesna Uprawa, Obserwator Lokalny, Poradnik Gospodarski, Poradnik Handlowca, Przedsiębiorca Rolny, Przegląd Piekarski i Cukierniczy, Przegląd Zbożowo-Młynarski, Przemysł Chemiczny, Przemysł Farmaceutyczny, Przemysł Spożywczy, Rolnicze ABC, Rynki alkoholowe, Sad Nowoczesny, Tygodnik Poradnik Rolniczy, Top Agrar Polska, Warzywa, W piekarni w cukierni, Wieści rolnicze),
- ▶ Portale internetowe: Wirtualna Polska, Onet, Agro News, Portal Spożywczy, gazeta.pl, Żywność.

Wśród tematów najchętniej podejmowanych przez media w 2020 r., były między innymi jakość handlowa: polskiej żywności i produktów ekologicznych, znakowanie i fałszowanie żywności, jakość handlowa miodu, jakość handlowa mięsa i jego przetworów, jakość handlowa świeżych owoców i warzyw, wyniki kontroli jakości handlowej przeprowadzonych w 2020 r., tematy dotyczące przejścia zadań IJHARS z IH, zmiany w przepisach o nawo-

zach, produkty tradycyjne i regionalne, zmiany w prawie, wyroki sądów oraz Brexit.

2.3 Biuletyn Wiedza i Jakość/ „The Knowledge and Quality” Bulletin

Procesom usprawnienia komunikacji, zarówno z odbiorcami, jak i pracownikami, służy wydawany od 2005 r. biuletyn informacyjny Wiedza i Jakość. Głównym celem tej publikacji jest szeroko pojęte informowanie środowisk sektora rolno-spożywczego o aktualnych, a także systematycznych działaniach GIJHARS, WIJHARS oraz laboratoriów GIJHARS.

W 2020 r. ukazały się 4 wydania elektroniczne biuletynu, które zostały wysłane do wszystkich WIJHARS oraz laboratoriów GIJHARS, a także do mediów i przedstawicieli: środowisk naukowych (uniwersytety i akademie rolnicze), ARiMR, GIS, GIW, KOWR, MRiRW, PIORIN, UOKiK oraz związków i stowarzyszeń branżowych.

Biuletyn Wiedza i Jakość dostępny jest również na stronie internetowej IJHARS, dzięki czemu dociera do szerokiej grupy odbiorców.

2.4 Polityka informacyjna/ Information policy

Ważnym elementem pozakontrolnym z zakresu działalności IJHARS jest propagowanie wiedzy dotyczącej jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz prowadzenie rzetelnej polityki informacyjnej, kierowanej zarówno do konsumentów, jak i przedstawicieli branż, stowarzyszeń oraz producentów i przedsiębiorców sektora rolno-spożywczego. Celem działań informacyjnych, promocyjnych i edukacyjnych jest wzmocnienie pozytywnego wizerunku Inspekcji (budowanie długotrwałych relacji i inicjowanie spotkań z mediami, uczestniczenie w spotkaniach branżowych i naukowych), edukowanie producentów oraz konsumentów.

W 2020 r. został wydany „Przewodnik inspektora”, a także wzorem lat ubiegłych przeprowadzono badania ankietowe dotyczące satysfakcji z pracy pracownika Głównego Inspektoratu JHARS oraz laboratoriów GIJHARS.

2.5 Działania IJHARS w stanie pandemii/ Activities of AFQI in a pandemic state

Od połowy marca 2020 r., w związku z dynamicznym wzrostem zakażeń koronawirusem SARS-CoV-2, prowadzącym do ogłoszenia przez WHO stanu pandemii nastąpiły zmiany w funkcjonowaniu organów administracji publicznej, w tym również IJHARS. Mimo licznych utrudnień z jakimi przyszło się zmierzyć Inspekcji, działania IJHARS nie zostały wstrzymane. Działalność organów IJHARS została dostosowana do panującej sytuacji oraz wynikających z tego faktu szczególnych zasad prowadzonych postępowań administracyjnych i kontrolnych. W sytuacji spowodowanej globalną pandemią ruch towarowy środków spożywczych nadal trwa i musi mieć zapewnioną ciągłość. Łańcuch dostaw żywności musi być bezpieczny, tak aby najsłabsze ogniwo tego łańcucha czyli konsument miał pewność, że żywność, którą nabywa nie jest zafałszowana i spełnia wszelkie wymogi prawa żywnościowego. Niezwykle istotną rolę odgrywały tutaj kontrole jakości handlowej prowadzone nieprzerwanie przez cały 2020 rok, mimo problemów z wejściem do wielu zakładów, pobraniem próbek i ostatecznie wykonaniem pełnej kontroli jakości handlowej żywności, na zasadach dotychczas obowiązujących.

Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2020/466 z dnia 30 marca 2020 r. w sprawie środków tymczasowych mających na celu ograniczenie ryzyka dla zdrowia ludzi, zwierząt i roślin oraz dobrostanu zwierząt podczas określonych poważnych zakłóceń w systemach kontroli państw członkowskich z powodu COVID-19 wprowadziło dodatkowe ramy dla działalności organów rządowej kontroli żywności.

Wykonując przepisy wspomnianego rozporządzenia, biorąc pod uwagę konieczność przeorganizowania trybu pracy i funkcjonowania IJHARS, zastosowano poniższe rozwiązania tymczasowe:

- ▶ wykonywanie niektórych czynności kontrolnych za pośrednictwem dostępnych środków porozumiewania się na odległość,
- ▶ prowadzenie kontroli granicznych w zakresie importowanych produktów ekologicznych na elektronicznej kopii oryginału świadectwa urzędowego sporządzonej i przedłożonej w systemie TRACES.

Ponadto, aby zapewnić możliwość stałego wykonywania badań laboratoryjnych na potrzeby kontroli, dopuszczono wykonywanie takich badań przez każde laboratorium wyznaczone do tego celu na zasadzie tymczasowej przez właściwy organ. Rozwiązanie takie nie znalazło jednak zastosowania w praktyce.

Mając na uwadze specyfikę działalności IJHARS, a w szczególności podstawowy cel działania Inspekcji, jakim jest zapewnienie obecności na rynku żywności o właściwej jakości handlowej w toku kontroli prowadzonych w okresie pandemii dążono do tego, aby jak największa liczba ewentualnych nieprawidłowości była eliminowana przez kontrolowane podmioty jeszcze podczas trwania kontroli. W tym celu organy w sposób szczególny wykazały się zaangażowaniem w realizację obowiązku ustawowego w postaci udzielania informacji i szkolenia w zakresie przepisów i wymagań dotyczących jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Mimo utrudnień związanych z dużą liczbą zakażeń koronawirusem, IJHARS nie zaprzestała prowadzenia działalności i wykonywała powierzone jej obowiązki ustawowe z wykorzystaniem dopuszczonych przez KE tymczasowych rozwiązań. Zgodnie z planem kontroli realizowano kontrole na rynku krajowym oraz przeprowadzano kontrole graniczne, włączając w to wykonywanie zadań wynikających z przepisów UE oraz narzucających konieczność raportowania do KE, na przykład kontrole klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP.

IV. KIERUNKI DZIAŁANIA IJHARS W 2021 ROKU/ Course of actions for 2021

Rok 2021 będzie dziewiętnastym rokiem działalności IJHARS, która w ramach urzędowej kontroli żywności w Polsce, chroni interesy konsumentów i producentów oraz wpływa na pozytywną stymulację procesów rozwoju przetwórstwa, dystrybucji i eksportu żywności.

Do podstawowych kierunków działania IJHARS w 2021 r. należy zaliczyć:

- ▶ realizację zadań kontrolnych wskazanych w Rocznym ramowym planie kontroli na 2021 r.,
- ▶ aktualizację i rozszerzenie zakresów akredytacji w laboratoriach GIJHARS,
- ▶ wzmocnienie systemu kontroli jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym,
- ▶ wzmocnienie ochrony produktów ChNP, ChOG, GTS,
- ▶ usprawnienie realizacji programu kontroli ex-post,
- ▶ kontynuację aktywności IJHARS na forum międzynarodowym.

Realizacja zadań kontrolnych, wskazanych w Rocznym ramowym planie kontroli/ Implementation of control activities indicated in the Annual Framework Control Plan

Roczny ramowy plan kontroli na 2021 r. obejmuje zarówno zadania wynikające z ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych jak i innych ustaw, w których określone zostały kompetencje IJHARS.

Tematy kontroli planowych ustalono na podstawie przeprowadzonej w Głównym Inspektoracie JHARS analizy prawdopodobieństwa naruszenia prawa. Działania kontrolne będą obejmowały różne elementy jakości handlowej (np. cechy organoleptyczne, parametry fizykochemiczne i oznakowanie albo wyłącznie oznakowanie) oraz będą prowadzone na różnych etapach łańcucha żywnościowego (producenci, sklepy, gastronomia) – w zależności od rodzaju wytypowanych do kontroli asortymentów.

Poszczególne kontrole jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w zależności od etapu kontroli będą uwzględniały również:

- ▶ produkty oznaczone znakiem Poznaj Dobrą Żywność,
- ▶ producentów i wyroby wskazane na tak zwanej „czeskiej liście”,

- ▶ wyroby wprowadzane do obrotu w ramach rolniczego handlu detalicznego (RHD),
- ▶ wyroby oferowane do sprzedaży luzem, pod kątem sprawdzenia czy posiadają oznakowanie na opakowaniu zbiorczym lub w towarzyszącej dokumentacji pozwalające na identyfikację partii i właściwe oznakowanie towaru na etapie sprzedaży detalicznej,
- ▶ kontrolę procesów technologicznych i dokumentacji między innymi pod kątem stosowania składników alergennych i substancji dodatkowych, w celu weryfikacji prawidłowości i rzetelności oznakowania,
- ▶ kontrolę znakowania artykułów rolno-spożywczych z uwzględnieniem prawidłowości podawania zarówno informacji obowiązkowych (w tym pochodzenia świeżych owoców i warzyw oraz ziemniaków w handlu detalicznym), jak i dobrowolnych (na przykład deklaracji „Produkt polski” czy „wolne od GMO”),
- ▶ sprawdzenie czy oznakowanie wyrobów konwencjonalnych nie sugeruje, że są to produkty ekologiczne lub posiadające oznaczenia ChNP, ChOG lub GTS,
- ▶ kontrolę oznakowania wprowadzanych do obrotu produktów genetycznie zmodyfikowanych oraz genetycznie zmodyfikowanej żywności,
- ▶ warunki składowania i transportu artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ sprawdzenie czy u kontrolowanych producentów występuje zjawisko „podwójnej jakości” żywności (czy podmioty te oferują konsumentom na wspólnym rynku UE produkty tej samej marki i w takim samym opakowaniu, ale różniące się pewnymi cechami jakościowymi).

IJHARS będzie realizowała również działania, których obowiązek wykonania wynika bezpośrednio z przepisów określających jej kompetencje, dotyczące między innymi: certyfikacji chmielu, klasyfikacji EUROPE, nadzoru nad jednostkami certyfikującymi (rolnictwo ekologiczne oraz produkty posiadające ChNP, ChOG lub GTS), kontroli ex-post czy nadzoru nad wykonywaniem czynności przez rzeczoznawców (ustalenie klas jakości świeżych owoców i warzyw, pobieranie próbek artykułów rolno-spożywczych). Działania kontrolne w 2021 r. zostaną rozszerzone o zadania przejęte od Inspekcji Handlowej, między innymi o nadzór nad prawidłowością wprowadzania do obrotu i oznakowania materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kontrola pasz dla zwierząt domowych w obrocie detalicznym.

Zadania IJHARS będą również obejmowały działania podejmowane na wniosek przedsiębiorców, między innymi certyfikację wina z określonego rocznika i/lub wina z określonej odmiany winorośli czy ocenę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Jak co roku ważnym obszarem działalności IJHARS będą kontrole importowanych artykułów rolno-spożywczych, których wykaz określony został w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy oraz ich minimalnych ilości podlegających kontroli jakości handlowej oraz kontrole importowanych i eksportowanych świeżych owoców i warzyw, dla których określone zostały normy handlowe UE.

Inspekcja IJHARS będzie również na bieżąco reagować na sygnały w sprawie nieprawidłowości (zgłaszane zarówno przez konsumentów, jak i inne instytucje), przeprowadzając w takich przypadkach kontrole doraźne.

Działalność laboratoriów GIJHARS/ *Activites of AFQI laboratories*

W 2021 r. priorytetem działania laboratoriów GIJHARS będzie:

- ▶ potwierdzenie kompetencji poprzez przeprowadzenie audytów przez niezależne jednostki, na zgodność z wymaganiami normy PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących,
- ▶ doskonalenie dokumentacji funkcjonującego systemu zarządzania,
- ▶ koordynowanie działalności bazy laboratoryjnej IJHARS,
- ▶ wdrażanie specjalistycznych metodyk badawczych z ukierunkowaniem na zafałszowania artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ kontynuacja badań oraz rozwój metod badawczych w zakresie wykrywania substancji dodatkowych w artykułach rolno-spożywczych,
- ▶ uczestnictwo poszczególnych laboratoriów GIJHARS w badaniach międzylaboratoryjnych i badaniach biegłości,

- ▶ nadzór nad realizacją zadań wynikających ze współpracy z KOWR i ARiMR,
- ▶ współpraca z jednostkami i instytucjami prowadzącymi działalność badawczą w celu rozwiązywania pojawiających się problemów analitycznych, a także podejmowania działań mających na celu wdrażanie nowych metod badawczych pozwalających na wykrywanie zafałszowań produktów spożywczych,
- ▶ doskonalenie systemu zarządzania poprzez szkolenia wewnętrzne i zewnętrzne pracowników laboratoriów GIJHARS,
- ▶ udział w pracach Grupy Ekspertów KE do spraw analiz mięsa drobiowego,
- ▶ kontynuacja współpracy przy Grupie Roboczej IHC (Międzynarodowa Komisja do spraw Miodu) w zakresie badań miodu,
- ▶ kontynuacja współpracy i/lub nawiązanie nowej współpracy z instytucjami krajowymi i zagranicznymi w zakresie referencyjności oraz analiz izotopowych,
- ▶ realizacja zadań laboratorium referencyjnego w zakresie określonym w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 grudnia 2014 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz Rozporządzeniu Komisji (WE) nr 543/2008 z dnia 16 czerwca 2008 r. wprowadzającym szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do mięsa drobiowego.

Wzmocnienie systemu kontroli jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym/ *Strengthening control system of certification bodies in organic farming*

W 2021 r. będą trwały intensywne prace nad przygotowaniem IJHARS do stosowania Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/848 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 oraz aktów wykonywanych do tego rozporządzenia.

W 2021 roku, działania IJHARS w zakresie rolnictwa ekologicznego, podobnie jak w 2020 r., będą skierowane

szczególnie na eliminowanie nieuczciwych praktyk produkcyjnych i handlowych (tym handlu za pośrednictwem Internetu), które negatywnie wpływają na wizerunek polskich produktów ekologicznych.

W 2021 roku IJHARS zakłada wzmocnienie działań w zakresie:

- ▶ ochrony oznaczeń ekologicznych (poprzez eliminowanie znakowania produktów nieekologicznych terminami takimi jak eko, bio, sugerującymi ekologiczną metodę produkcji),
- ▶ kontroli produktów importowanych z państw trzecich,
- ▶ nadzoru nad jednostkami certyfikującymi (audyty, kontrole sprawdzające u producentów).

Wzmocnienie ochrony produktów ChNP, ChOG, GTS/ **Strengthening protection of products with names registered as PDO, PGI and TSG**

W 2021 roku działania IJHARS w zakresie systemu ChNP, ChOG, GTS będą skierowane szczególnie na eliminowanie nieuczciwych praktyk produkcyjnych i handlowych, które negatywnie wpływają na wizerunek polskich produktów posiadających chronione nazwy.

W 2021 roku, IJHARS będzie uczestniczyć czynnie przy pracach związanych z wdrożeniem systemu kontroli i certyfikacji oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych.

Ponadto, GIJHARS wzmocni współpracę ze środowiskiem naukowym w celu stworzenia innowacyjnych instrumentów i metod wpływających na poprawę konkurencyjności produktów objętych systemem jakości żywności. Działania te będą realizowane w ramach wdrażanego projektu (Strength2Food) będącego częścią programu badawczego „Horyzont 2020”.

Podniesienie jakości przeprowadzania i dokumentowania kontroli ex-post/ **Improving the quality of ex-post control activities and their documentation**

Priorytetowymi działaniami dotyczącymi zadań związanych z kontrolą ex-post w 2021 r. będą:

- ▶ nadzór i koordynacja pracy WIJHARS w celu zapewnienia terminowej realizacji programów kontroli na lata kontrolne 2020/2021 i 2021/2022,

- ▶ wsparcie i rozwój inspektorów WIJHARS oddelegowanych do wykonywania kontroli ex-post, między innymi poprzez szkolenia (online), w zakresie zasad funkcjonowania mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej, wskazanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do kontroli na rok kontrolny 2020/2021 i 2021/2022 oraz szkolenia doskonalące techniki kontroli,
- ▶ podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników Biura Kontroli Ex-post w zakresie systemu kontroli rozliczeń środków pochodzących z UE i obszarów związanych z funkcjonowaniem Wspólnej Polityki Rolnej UE.

Kontynuacja aktywności na forum międzynarodowym/ **Continuation of activities on the international forum**

Spośród działań do realizacji w 2021 r. w ramach współpracy międzynarodowej, należy wymienić zadania mające na celu między innymi:

- ▶ utrzymanie wysokiej aktywności przedstawicieli Polski, w tym pracowników GIJHARS, na forach organizacji międzynarodowych, pomimo przeszkód związanych z pandemią oraz zaplanowaną dużą liczbą wydarzeń w 2021 roku,
- ▶ zapewnienie udziału w spotkaniach i pracach Komitetów KKŻ FAO/WHO, Grupy Roboczej Rady UE do spraw Kodeksu Żywnościowego, Grupy Roboczej EKG/ONZ do spraw Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych oraz innych spotkaniach na szczeblu międzynarodowym, związanych z zakresem kompetencji IJHARS, w tym podwyższenie wartości merytorycznej komentarzy Polski, przygotowywanych w ramach opiniowania projektów norm organizacji międzynarodowych w celu zwiększenia ich skuteczności,
- ▶ podnoszenie świadomości na temat znaczenia i skutków przyjmowania przez Komisję Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO światowych norm dla produktów rolno-spożywczych,
- ▶ kontynuację rozpowszechniania informacji na temat KKŻ FAO/WHO i jej prac, w tym stałą współpracę z prasą branżową w zakresie publikacji artykułów na temat Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO.

Wojewódzkie Inspektoraty Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych Voivodeship Inspectorates of Agricultural and Food Quality

Dolnośląski Wojewódzki Inspektorat

ul. Ofiar Oświęcimskich 12
50-069 Wrocław
tel. (71) 346-08-84
fax (71) 343-75-28
wiwroclaw@ijhars.gov.pl

Oddział Żarska Wieś

59-900 Zgorzelec 1
tel. (75) 771-97-37

Kujawsko-Pomorski Wojewódzki Inspektorat

ul. Hetmańska 28
85-039 Bydgoszcz
tel. (52) 322-87-10
fax (52) 322-47-26
wibydgoszcz@ijhars.gov.pl

Lubelski Wojewódzki Inspektorat

ul. Nowy Świat 3
20-418 Lublin
tel. (81) 532-06-15
fax (81) 532-23-59
wilublin@ijhars.gov.pl

Oddział Biała Podlaska

ul. Łomaska 2
21-500 Biała Podlaska
tel./fax (83) 343-85-54, 343-33-30
wijharsbiala@interia.pl

Lubuski Wojewódzki Inspektorat

ul. Bohaterów Westerplatte 11
65-034 Zielona Góra
tel./fax (68) 325-30-62
wizielonagora@ijhars.gov.pl

Zamiejskowy Wydział Kontroli

ul. Bohaterów Westerplatte 47
69-110 Rzepin
tel./fax (95) 759-64-35
wirzepin@ijhars.gov.pl

Łódzki Wojewódzki Inspektorat

ul. Rewolucji 1905 r. 59
90-216 Łódź
tel./fax (42) 636-62-40
wilodz@ijhars.gov.pl

Małopolski Wojewódzki Inspektorat

ul. Ujastek 7
31-752 Kraków
tel. (12) 448-11-02
fax (12) 448-11-05
wi_krakow@ijhars.gov.pl

Mazowiecki Wojewódzki Inspektorat

ul. Marszałkowska 115
00-102 Warszawa
tel. (22) 654-01-80
fax (22) 654-01-81
wiwarszawa@ijhars.gov.pl

Opolski Wojewódzki Inspektorat

ul. Wrocławska 170
45-835 Opole
tel./fax (77) 454-31-18
wiopole@ijhars.gov.pl

Podkarpacki Wojewódzki Inspektorat

ul. Lubelska 46
35-233 Rzeszów
tel./fax (17) 853-34-38
wi_rzeszow@ijhars.gov.pl

Podlaski Wojewódzki Inspektorat

ul. Antoniukowska 11
15-740 Białystok
tel. (85) 747-97-40
tel./fax (85) 747-97-49
wibialystok@ijhars.gov.pl

Pomorski Wojewódzki Inspektorat

ul. Polska 15
81-969 Gdynia
tel. (58) 660-55-30
fax (58) 660-55-55
wigdansk@ijhars.gov.pl

Śląski Wojewódzki Inspektorat

ul. Jana III Sobieskiego 10
40-083 Katowice
tel. (32) 351-11-61
fax (32) 351-11-63
wi_katowice@ijhars.gov.pl

Świętokrzyski Wojewódzki Inspektorat

ul. Zagnańska 91
25-558 Kielce
tel. (41) 362-69-64
fax (41) 362-64-10
wi_kielce@ijhars.gov.pl

Warmińsko-Mazurski Wojewódzki Inspektorat

ul. Szarych Szeregów 7
10-079 Olsztyn
tel. (89) 535-90-48, 527-44-64
fax (89) 521-33-25
wiolsztyn@ijhars.gov.pl

Wielkopolski Wojewódzki Inspektorat

ul. Kazimierza Wielkiego 24/26
61-863 Poznań
tel. (61) 851-03-45
fax (61) 851-03-46
wipoznan@ijhars.gov.pl

Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektorat

ul. Wały Chrobrego 4
70-502 Szczecin
tel. (91) 434-56-66, 430-32-72
fax (91) 434-56-66
wiszczecin@ijhars.gov.pl

Laboratoria

Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

Laboratories of the Main Inspectorate of Agricultural and Food Quality

Centralne Laboratorium w Poznaniu

Certyfikat akredytacji PCA nr AB 370
ul. Reymonta 11/13
60-791 Poznań
tel. (61) 867-90-34
faks (61) 867-90-19
labpoznan@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Białymstoku

Certyfikat akredytacji PCA nr AB 705
ul. Ogrodowa 10
15-027 Białystok
tel. (85) 653-78-55/50
faks (85) 653-78-60
labbialystok@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Gdyni

Certyfikat akredytacji PCA nr 285
Al. Marszałka Piłsudskiego 8/12
81-378 Gdynia
tel. (58) 660-75-20
faks (58) 661-68-14
labgdynia@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Katowicach

Certyfikat akredytacji PCA nr 717
ul. Porcelanowa 23
40-246 Katowice
tel. 532-082-256
labkatowice@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Kielcach

Certyfikat akredytacji PCA nr 704
ul. Zagnańska 91
25-558 Kielce
tel. (41) 362-69-65
faks (41) 332-70-85
labkielce@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Kielcach

Certyfikat akredytacji PCA nr 402
ul. H. Sienkiewicza 76
25-501 Kielce
tel. 532-080-587
labkielce2@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Lublinie

Certyfikat akredytacji PCA nr 775
ul. Nowy Świat 3
20-418 Lublin
tel./faks (81) 743-81-01
tel./faks (81) 534-21-20
lablublin@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Olsztynie

Certyfikat akredytacji PCA nr 433
ul. Poprzeczna 19
10-282 Olsztyn
tel. 532-080-592
labolsztyn@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Warszawie

Certyfikat akredytacji PCA nr 592
ul. H. Sienkiewicza 3
00-015 Warszawa
tel. (22) 657-15-15, 22 657-14-22
labwarszawa@ijhars.gov.pl

IJHARS